

ความคิดอาชญาในการเสพยาสูบแอมเฟตามีน

3.1 ความคิดเกี่ยวกับการเสพยาสูบแอมเฟตามีนในขณะจับขี้นยาพหะในประเทศไทย

ดังได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 แล้วว่า การนำยาสูบแอมเฟตามีนไปใช้ในทางที่ผิดซึ่งนิยมใช้ในกลุ่มผู้จับขี้นยาพหะ โดยมีความเชื่อว่าจะทำให้ขยันและทำงานได้ทนนานนั้น ซึ่งโดยแท้จริงแล้วกลับเป็นต้นเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุบนถนน ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจึงได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงได้ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ถือว่าการเสพยาสูบแอมเฟตามีนนั้นเป็นความผิด ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะกำลังจับขี้นยาพหะอยู่หรือไม่ก็ตาม จึงขอแยกพิจารณากฎหมายแต่ละฉบับที่เกี่ยวข้องกับความผิดดังกล่าว และได้รับการแก้ไขปรับปรุงแล้วดังต่อไปนี้

3.1.1 พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518

เดิมพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 มีบทบัญญัติบางประการที่ไม่เหมาะสม ไม่รอบคอบและรัดกุม กล่าวคือ ไม่มีบทบัญญัติห้ามเสพวัตถุออกฤทธิ์ประเภท 1 หรือประเภท 2 นอกจากแพทย์สั่ง ดังนั้น เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการปราบปรามการนำวัตถุออกฤทธิ์ไปใช้ในทางที่ผิด หรือนำไปใช้นอกวัตถุประสงค์ทางการแพทย์ และเป็นการแก้ไขเพิ่มบทกำหนดโทษที่เหมาะสม จึงได้ตราพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 ขึ้นดังมีเนื้อความต่อไปนี้

มาตรา 3 ให้เพิ่มบทนิยามคำว่า "เสพ"ดังต่อไปนี้
 "เสพ" หมายความว่า การรับวัตถุออกฤทธิ์เข้าสู่ร่างกายโดยรู้ว่าเป็น
 วัตถุออกฤทธิ์ไม่ว่าด้วยวิธีใด หรือทางใด....." 1

ทั้งนี้ จากบทบัญญัติกฎหมายข้างต้นสามารถอธิบายความหมายให้ชัดเจนแก่
 การเสพตามนัยแห่ง พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทได้ว่า

1. ต้องเป็นการรับแอมเฟตามีนหรือวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทอื่นใด
 ที่จัดอยู่ในประเภท 2 เข้าสู่ร่างกาย
2. ต้องรู้ในขณะเสพว่าเป็นวัตถุออกฤทธิ์
3. การเสพอาจเป็นการรับเข้าสู่ร่างกายโดยวิธีรับประทาน คม สูบ ฉีด
 เข้าสู่ร่างกาย หรือด้วยประการใดก็ตาม และอาจเป็นการรับเข้าสู่ร่างกายโดยทางปาก จมูก
 หรืออวัยวะอื่นใด เป็นต้น

หากบุคคลใดได้กระทำการครอบงำประกอบทั้งสามประการข้างต้น ย่อมต้อง
 ถือว่าผู้นั้นอยู่ในฐานะเป็นผู้เสพ โดยนัยแห่งกฎหมายแล้ว

มาตรา 62 ตรี "ห้ามมิให้ผู้ใดเสพวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2 เว้นแต่การ
 เสพตามคำสั่งของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม หรือผู้ประกอบโรคศิลปะแผนปัจจุบันชั้นหนึ่งงานสาขา
 ทันตกรรม เพื่อประโยชน์ในการรักษาพยาบาลผู้นั้น" 2

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1 พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535
 มาตรา 3, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 109 ตอนที่ 14, 27 กุมภาพันธ์ 2535, หน้า 8.

2 พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535
 มาตรา 62 ตรี, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 109 ตอนที่ 14, 27 กุมภาพันธ์ 2535, หน้า 11.

เมื่อบุคคลใดอยู่ในฐานะเป็นผู้เสพตามมาตรา 3 ข้างต้นแล้ว ก็ย่อมถือว่าเป็นผู้กระทำความผิดตามมาตรา 62 ตี เพราะกฎหมายได้บัญญัติห้ามไว้โดยชัดแจ้ง แต่อย่างไรก็ดี ความผิดฐานเสพวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (ยากลุ่มแอมเฟตามีน) นั้น มีข้อยกเว้นไม่ถือว่าเป็นความผิดเมื่อเป็นการเสพตามคำสั่งของแพทย์ หรือทันตแพทย์ หรือเพื่อประโยชน์ในการรักษาพยาบาล ความผิดตามมาตรา 62 ตีนี้มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท (ตามความในมาตรา 106 ตี)

อย่างไรก็ดี แต่เดิม (ก่อน พ.ศ. 2535) พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 นั้น มิได้มีมาตรการการควบคุมผู้เสพ จึงไม่มีบทบัญญัติที่ถือว่าการเสพมีความผิดแต่อย่างใด ฉะนั้น ผู้เสพจึงไม่มีความผิด แต่จะมีความผิดเมื่อเลขาธิการอาหารและยาสั่งให้เข้าบำบัดรักษา หรือฟื้นฟูสุขภาพแล้วขัดขืนไม่เข้ารับการบำบัดรักษา (มาตรา 88 "เมื่อปรากฏว่าผู้ใดเสพติดซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ เลขาธิการหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเลขาธิการ โดยความเห็นหรือคำแนะนำของคณะกรรมการ มีอำนาจสั่งให้จัดส่งผู้นั้นไปรับการรักษาพยาบาล หรือฟื้นฟูสุขภาพ หรือสมรรถภาพ ณ สถานพยาบาล หรือสถานพักฟื้นตามที่เห็นสมควรเป็นเวลาไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ในกรณีจำเป็นเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล หรือการฟื้นฟูสุขภาพและสมรรถภาพ เลขาธิการหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเลขาธิการจะขยายเวลาต่อไปอีกได้ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

ให้กระทรวงสาธารณสุขมีหน้าที่ให้การรักษา การศึกษา การอบรม การดูแล ภายหลังการรักษาพยาบาล หรือการฟื้นฟูสุขภาพ และสมรรถภาพตามสมควรแก่บุคคลดังกล่าวในวรรคหนึ่ง เพื่อให้บุคคลนั้นกลับคืนสู่สภาพของปกติชนซึ่งมิได้เสพติดซึ่งวัตถุออกฤทธิ์

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามมาตรานี้ ผู้เสพติดซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ให้หมายความถึงผู้เสพรีบเข้าร่างกาย หรือใช้ด้วยวิธีอื่นใด ซึ่งวัตถุออกฤทธิ์และแสดงอาการเสพติดวัตถุออกฤทธิ์ ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ตามหลักวิทยาศาสตร์การแพทย์")

ต่อมากลุ่มผู้ประกอบอาชีพขับขี่ยานพาหนะได้นิยมนำยากลุ่มแอมเฟตามีนมาใช้เสพ โดยเป็นการนำใบชาในทางที่ผิด หรือนำใบชาชั้นนอกวัตถุประสงค้ำนทางการแพทย์ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวก่อให้เกิดอุบัติเหตุบนถนนหลวงเป็นจำนวนมาก รัฐบาลจึงได้ออกพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 มาแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่เกิดจากพนักงานขับรถขนส่งที่เสพวัตถุออกฤทธิ์ในขณะปฏิบัติหน้าที่ ผลจากการแก้ไขกฎหมายดังกล่าว จึงทำให้การเสพยากลุ่มแอมเฟตามีน หรือวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทประเภท 2 เป็นความผิดตามมาตรา 3, 62 ตี และ 106 ตี ข้างต้น อย่างไรก็ตาม ความผิดฐานเสพตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทนี้ แม้ผู้เสพจะได้ขับขี่ยานพาหนะในขณะที่เสพก็ถือเป็นความผิดแล้ว เพราะความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ถือว่าเสพเมื่อใดถือเป็นความผิดสำเร็จทันที แต่ถ้าหากผู้เสพได้เสพในขณะที่กำลังขับขี่ยานพาหนะแล้ว ก็ย่อมถือเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 อีกด้วย ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

ผู้เขียนมีความเห็นว่า การปรับปรุงบทบัญญัติกฎหมายโดยให้ถือว่าการเสพวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทเป็นความผิดนี้ ก่อให้เกิดผลดี คือ เป็นหนทางหนึ่งที่ช่วยแก้ไขและลดปริมาณการนำยากลุ่มแอมเฟตามีนไปใช้ในทางที่ผิด และเป็นมาตรการการลงโทษที่นำมาใช้ต่อผู้ประกอบอาชีพขับขี่ยานพาหนะที่นิยมเสพยากลุ่มแอมเฟตามีน ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาสังคมที่สำคัญในขณะนี้ประการหนึ่ง

อนึ่ง เนื่องจากการเสพยากลุ่มแอมเฟตามีนนั้น เป็นลักษณะของการประกอบอาชญากรรมที่ไม่มีผู้เสียหาย (Victimless Crimes หรือ Crimes without Victims) อาชญากรรมที่ไม่มีผู้เสียหายนี้ ตำราอาชญาวิทยาบางเล่มเรียกว่า "อาชญากรรมที่ผู้กระทำความผิดเป็นเหยื่อตนเอง" หรือ "อาชญากรรมที่ตนเองยินยอม" (Consensual Crimes)³ การที่

3 อรรถ ชูประภังค์, อาชญาวิทยาและอาชญากรรม (กรุงเทพมหานคร: ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532), หน้า 103-104. (อัคราเนนา)

เรียกว่าอาชญากรรมที่ไม่มีผู้เสียหาย ก็เพราะผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายก็คือ บุคคลเดียวกัน⁴ อย่างไรก็ตาม อาชญากรรมปราศจากผู้เสียหายเป็นอาชญากรรม ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอาชญากรรมประเภทอื่น ๆ แล้วจัดว่าเป็นอันตรายต่อสังคมในระดับต่ำ ด้วยเหตุนี้ ความเคร่งครัดจนเกินไปต่อการบังคับใช้กฎหมายควบคุมอาชญากรรมประเภทนี้ ก็มักก่อให้เกิดผลกระทบในลักษณะที่เบี่ยงเบนหน่วยงานต่าง ๆ ของกระบวนการยุติธรรมออกจากภารกิจที่สำคัญต่องานควบคุมอาชญากรรมที่มีอันตรายต่อสังคมระดับสูงไปยังงานควบคุมอาชญากรรมที่มีอันตรายต่อสังคมระดับต่ำ พร้อมทั้งก่อให้เกิดความสิ้นเปลืองทรัพยากรด้านต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงบุคคลากร วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ และเวลาอย่างมากมายสำหรับผลตอบแทนต่อสังคมและกระบวนการยุติธรรมในระดับต่ำ⁵ ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นนี้จึงทำให้ปริมาณคดีความผิดฐานเสพยากลุ่มแอมเฟตามีนมาสู่ศาลมีจำนวนน้อย

3.1.2 พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522

มาตรา 102 "ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้ได้รับใบอนุญาตปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ประจำรถต้อง....."

(3 ตี) ไม่เสพวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท....." ⁶

ศูนย์วิทยุตำรวจ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4 ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ และคณะ, อาชญากรรมพื้นฐานกับกระบวนการยุติธรรม : ปัญหาอุปสรรค และแนวทางควบคุม (กรุงเทพมหานคร; โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2531), หน้า 6.

5 เรื่องเดียวกัน, หน้า 6.

6 พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2535, มาตรา 102 (3 ตี), ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 109 ตอนที่ 14, 27 กุมภาพันธ์ 2535, หน้า 14.

มาตรานี้ถือว่าเป็นบทบัญญัติอันมีลักษณะ เฉพาะของความผิดฐานเสพยากลุ่ม แอมเฟตามีนในขณะขับขี่ยานพาหนะ อย่างไรก็ตาม ความผิดตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 102 (3 ตร.) ข้างต้นนี้ จะต้องอาศัยหลักการพื้นฐานของการกระทำอัน เป็นความผิดฐานเสพยากลุ่ม แอมเฟตามีน ตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 เสียก่อน เมื่อมาประกอบกับข้อเท็จจริงที่ว่า ผู้กระทำความผิดได้เสพยาในขณะขับขี่ยานพาหนะ แล้ว จึงต้องถือว่าเป็นความผิดเฉพาะตามพระราชบัญญัตินี้ อีกบทหนึ่งด้วย อย่างไรก็ตาม ความผิด ตามมาตรา 102 (3 ตร.) นี้ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท แต่ถ้าผู้กระทำความ ผิดเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ขับรถต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท (ตามความในมาตรา 127 ทวิ)

มาตรา 102 ทวิ "ในกรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ได้รับใบอนุญาตปฏิบัติหน้าที่ เป็นผู้ประจํารถผู้ใด ในขณะปฏิบัติหน้าที่นั้นมีสารอยู่ในร่างกายอันเกิดจากการเสพยา หรือของ มินเมาอย่างอื่น หรือยาเสพติดให้โทษ หรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ให้ผู้ตรวจการหรือ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ มีอำนาจตรวจหรือทดสอบ หรือสั่งให้รับการตรวจ หรือทดสอบ ว่าผู้นั้นมีสารนั้น ๆ อยู่ในร่างกายหรือไม่

เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจ วิธีการตรวจ หรือทดสอบตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา" ⁷

บทบัญญัติกฎหมายข้างต้นเป็นเรื่องการให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานเพื่อทำการ เรียกว่าผู้ต้องสงสัยหยุดรถและเข้ารับการตรวจทดสอบได้ มาตรานี้ถือว่าเป็นมาตรการเสริม ในพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก เพื่อลดปริมาณอุบัติเหตุอันเนื่องมาจากยาเสพติดกลุ่มแอมเฟตามีน ซึ่งถ้าหากบุคคลใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานตามมาตรา 102 ทวิ ข้างต้นนี้ ต้อง ระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท (ตามความในมาตรา 127 ตร.)

⁷ พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2535, มาตรา 102 ทวิ

จากบทบัญญัติกฎหมายข้างต้นนี้ มีประเด็นที่จะต้องนำมาพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการให้ความคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนซึ่งจะขอกกล่าวตามลำดับ ดังนี้

ก. ตามข้อเท็จจริงเท่าที่เป็นอยู่นั้น หากเจ้าพนักงานมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ขับขี่ยานพาหนะคนใดได้เสพยากลุ่มแอมเฟตามีนเข้าไป ก็มีอำนาจที่จะเรียกให้หยุดรถและทำการตรวจทดสอบโดยวิธีทางวิทยาศาสตร์ได้ กรณีดังนี้เห็นว่า สถานะทางกฎหมายของบุคคลผู้นั้นยังมีได้เป็นผู้ต้องหา แต่เป็นเพียงผู้ต้องสงสัยเท่านั้น ทั้งนี้ เพราะผู้ต้องหานั้นจะต้องเป็นบุคคลผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดเสียก่อน และจากการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้นของพนักงานสอบสวน ปรากฏว่ามีมูลหรือมีเหตุผลพอที่จะเชื่อว่า ผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นกระทำความผิดจริงแล้ว เขาจึงจะกลายเป็นผู้ต้องหา⁸ แต่ตามข้อเท็จจริงเบื้องต้นเท่าที่ปรากฏนั้น บุคคลผู้ถูกเจ้าพนักงานเรียกให้หยุดรถและทำการตรวจทดสอบนั้นเป็นเพียงแค่ผู้ต้องสงสัย หรือผู้ถูกกล่าวหาเท่านั้น ซึ่งหากปรากฏว่าได้กระทำการสอบสวนแล้วผู้นั้นกระทำความผิดจริง เจ้าพนักงานจะต้องแจ้งข้อหา จึงจะมีผลให้บุคคลนั้นตกเป็นผู้ต้องหา

ดังนั้น จึงมีปัญหาคือว่ากรณีที่เจ้าพนักงานทำการตรวจค้นหรือทวงเห็นยิวตัวผู้ต้องสงสัยไว้แล้ว จะเป็นการกระทำเกินอำนาจหน้าที่ซึ่งมีอยู่หรือไม่ เพราะกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 132 และมาตรา 85 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่าให้กระทำต่อผู้ต้องหาเท่านั้น กล่าวคือ

มาตรา 132 "เพื่อประโยชน์แห่งการรวบรวมหลักฐานให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจ
(1) ตรวจตัวผู้เสียหายเมื่อผู้นั้นยินยอม หรือตรวจตัวผู้ต้องหา

⁸ สุณีย์ มัลลิกะมาลย์, "สิทธิของผู้ต้องหาระหว่างการสืบสวนและสอบสวน," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 24.

มาตรา 85 "เจ้าพนักงานผู้จับหรือรับตัวผู้ถูกจับไว้ มีอำนาจค้นตัวผู้ต้องหาและยึดสิ่งของต่าง ๆ ที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้"

จากกรณีประเด็นปัญหาดังกล่าวจึงเป็นไปในลักษณะของการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงาน เพื่อให้สมประโยชน์ของรัฐ แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นการกระทบกระทั่งต่อสิทธิของประชาชน กล่าวคือ บุคคลนั้นยังมิได้มีฐานะเป็นผู้ต้องหา แต่เจ้าพนักงานกระทำต่อบุคคลนั้นเสมือนหนึ่งเป็นผู้ต้องหา ดังนั้น จึงอาจมีการฟ้องร้องกันได้ซึ่งยากแก่การปฏิบัติ กรณีเช่นนี้จึงต้องนำทฤษฎีว่าด้วยการให้ความยุติธรรมทางอาญา ซึ่งมี 2 รูปแบบใหญ่ ๆ มาพิจารณาประกอบ คือ

ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Model) ⁹ ซึ่งมุ่งเน้นการส่งเสริมประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม โดยมุ่งควบคุม ระงับ และปราบปรามอาชญากรรมเป็นหลัก ทฤษฎีนี้เชื่อว่าการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่อาจจะควบคุมและปราบปรามอาชญากรรมได้ย่อมกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมมาก ฉะนั้น รัฐจึงต้องดำเนินการโดยมุ่งเน้นการจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามวิถีทางของกฎหมายให้ได้ ตามทฤษฎีนี้ให้อำนาจในการวินิจฉัย กลั่นกรองข้อเท็จจริงโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างกว้างขวาง พยานหลักฐานในเบื้องต้นที่ตำรวจได้มาถือว่าพอจะเชื่อถือได้ และอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของกลาง และการสืบสวนสอบสวนของตำรวจ และพนักงานเจ้าหน้าที่ย่อมมีมากตามทฤษฎีนี้ด้วย

ทฤษฎีกระบวนการยุติธรรม (Due Process Model) ¹⁰ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน หรือผู้ต้องหาเป็นสิ่งสำคัญกว่าการป้องกันอาชญากรรม โดยจะต้องพิจารณาไปถึงสิทธิอันชอบธรรมของผู้ต้องหา หรือจำเลยว่าได้ถูกยอมรับโดยกระบวนการ

⁹ George F. Cole, The American System of Criminal Justice, 4 th ed. (California : Cole Publishing Company, 1986), pp.28-29.

¹⁰ Ibid, p.30.

ยุติธรรมทุกฝ่าย เช่น ตำรวจ หรืออัยการ หรือไม่การไม่ยอมรับสิทธิอันเป็นธรรมของผู้ต้องหา หรือจาเลยในการสืบสวน จับกุม การค้น และการยึดเพื่อหาพยานหลักฐาน อาจทำให้พยานหลักฐานที่ได้มานั้นถูกตัดออกไปจากกระบวนการพิจารณาคดีได้¹¹

สำหรับกฎหมายไทยนั้นเดินตามแนวทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Model)

เมื่อพิจารณาทฤษฎีข้างต้น ประกอบกับปัญหาผู้เสียหายกลุ่มแอมเพตามีนในขณะจับขี้นยาพาทนะแล้วเห็นว่า รูปแบบของการกระทำความคิดฐานนี้มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว โดยมีลักษณะเป็นการกระทำความคิดที่เกิดขึ้นซึ่งหน้า ฉะนั้น เพื่อประโยชน์ในการระงับปราบปรามเหตุอันบังเกิดขึ้นเฉพาะหน้า หรืออาจจะเกิดขึ้น หรือเพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำผิดมีโอกาสหลบหนีได้สะดวก และเพื่อให้ทันกับการขยายตัวของการกระทำความคิดดังกล่าว หลักการใช้ดุลพินิจโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ จึงมีความจำเป็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่นนี้หลักการเกี่ยวกับการควบคุมตัว หรือค้นตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบกข้างต้น จึงได้เปิดโอกาสให้เจ้าพนักงานตำรวจมีอำนาจใช้ดุลพินิจสั่งให้ผู้ต้องสงสัยได้รับการปฏิบัติ เช่นเดียวกับผู้ต้องหาได้ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติหน้าที่ แม้ว่าบุคคลนั้นจะเป็นเพียงผู้ต้องสงสัยก็ตาม จึงเห็นว่ามาตรการตามกฎหมายดังกล่าวไม่อาจจะคุ้มครองสิทธิของประชาชนได้อย่างเต็มที่ เพราะรัฐจะต้องคำนึงถึงมาตรการในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเป็นเป้าหมายสำคัญผสมผสานควบคู่ไปกับหลักคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนเสมอ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹¹ ประธาน วัฒนวาณิชย์, "ระบบความยุติธรรมทางอาญา : แนวความคิดเกี่ยวกับการควบคุมอาชญากรรม และกระบวนการนิติธรรม," วารสารนิติศาสตร์ ฉบับที่ 2 ปีที่ 9 (กันยายน-พฤศจิกายน 2520), หน้า 151-152.

นอกจากนี้ ผู้เขียนมีความเห็นว่าโดยที่พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 ในส่วนที่กฎหมายได้บัญญัติให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานเพื่อตรวจหรือทดสอบผู้ต้องสงสัยว่ามีสารกลุ่มแอมเฟตามีนอยู่ในร่างกายหรือไม่นั้น ถือเป็นกฎหมายซึ่งรัฐได้ให้อำนาจพิเศษดังกล่าวขึ้นมาใหม่ ซึ่งมีลักษณะ เป็นกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในตัวเองอยู่แล้ว ฉะนั้น จึงต้องถือว่าหลักการตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก มาตรา 102 ทวินั้น เป็นกฎหมายพิเศษซึ่งเป็นไปตามหลักการของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในตัวเอง จึงไม่น่าจะมีปัญหาในเรื่องของการล่วงละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนแต่อย่างใด

ข. อย่างไรก็ตาม การใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานตามทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Model) นั้น ก็จะต้องถูกจำกัดขอบเขตของการใช้ดุลพินิจให้เหมาะสมตามสมควรด้วย เพื่อจะเป็นหนทางในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ดังนี้ การใช้ "เหตุอันควรเชื่อ" หรือ "เหตุอันควรสงสัย" มาเป็นตัวกำหนดขอบเขตการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงาน กรณีจึงมีปัญหาคือจะต้องพิจารณาต่อไปว่า ปัจจุบันยังไม่มีบรรทัดฐานที่แน่นอนว่าข้อเท็จจริงโดยพฤติการณ์หรือการกระทำเช่นไรจะถือเป็นเหตุอันควรเชื่อ หรือเหตุอันควรสงสัยได้บ้าง

อนึ่ง หลักการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานเพื่อวินิจฉัยความผิดนั้น มีลักษณะสำคัญในการช่วยตัดสินใจอยู่ 2 ประการ คือ ¹²

1. แนวทางค้นพบพื้นฐานความจริง (Scientific method) คือ สิ่งที่สามารถพิสูจน์ให้เห็นจริงได้ ซึ่งการตัดสินใจเช่นนี้ย่อมสามารถทราบความถูกต้องหรือผิดพลาดได้ง่าย

¹² นพพร โรหิรั้งสิยากร, "การใช้ดุลพินิจของศาลในการลงโทษ," (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524), หน้า 304.

2. แนวกำหนดบนพื้นฐานของตรรกวิทยา (logical method) ซึ่งการตัดสินใจบางครั้งจะต้องเลือกไปทางที่คิดว่าถูกต้องที่สุดตามที่ได้มีการยอมรับกันมา แม้ว่าการตัดสินใจเช่นนั้นอาจผิดพลาดไปจากความเป็นจริงได้ แต่ด้วยเหตุที่ขีดความสามารถในการวินิจฉัยชี้ขาดยังอยู่ในขอบเขตจำกัด สังคมจึงยังคงยอมรับความถูกต้องในการตัดสินใจที่เป็นไปตามแนวทางของตรรกวิทยาว่าเป็นสิ่งที่ควรเชื่อถือ

ประกอบกับหลักการใช้ดุลพินิจโดยอิสระ อันเป็นการวินิจฉัยซึ่งเหตุผลโดยตัวบุคคลนั่นเอง ซึ่งการที่จะใช้ดุลพินิจประเภทนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสำคัญ 2 ประการ คือ 13

- ก. แนวคิดบนพื้นฐานของตรรกวิทยา (logical method)
- ข. หลักฐานหรือมูลเหตุประกอบในการใช้ดุลพินิจ

หากการใช้อำนาจดุลพินิจได้ตั้งอยู่บนองค์ประกอบทั้ง 2 ประเภทนี้แล้ว ดุลพินิจเช่นนั้นย่อมเป็นดุลพินิจที่ไม่ชอบธรรม ทั้งนี้ มูลเหตุประกอบในการใช้อำนาจดุลพินิจ หรือหลักฐานในการใช้อำนาจดุลพินิจแบ่งออกได้ดังนี้ คือ 14

1. อำนาจ ซึ่งหากผู้ใช้อำนาจดุลพินิจมีอำนาจในการใช้มาก ทางเลือกที่จะค้นหาแนวทางของดุลพินิจก็ย่อมมีมากขึ้น และย่อมจะหาทางใช้ดุลพินิจที่ดีได้มาก ในขณะที่เดียวกันหากอำนาจของผู้ใช้อำนาจดุลพินิจมีน้อยหรือแคบ ทางเลือกของผู้ใช้อำนาจดุลพินิจย่อมถูกปิดกั้น ไม่อาจจะนำดุลพินิจที่ดีที่สุดมาใช้ อันเป็นการขัดขวางการใช้อำนาจดุลพินิจที่ดี

13 เรื่องเดียวกัน, หน้า 305.

14 เรื่องเดียวกัน, หน้า 306.

2. ภูมิปัญญาของผู้ใช้ดุลพินิจซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญ เพราะผู้ที่ฉลาดย่อมเลือกใช้ดุลพินิจที่ดีได้มากกว่าผู้ที่ด้อยปัญญา
3. แบบอย่างก่อน ๆ ซึ่งการใช้ดุลพินิจที่พบเห็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ส่วนหนึ่งมาจากแบบอย่างก่อน ๆ ที่เคยมีมา

อย่างไรก็ดี ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้จำกัดความของคำว่า "เหตุอันควร" ไว้ ด้วยเหตุนี้เองความหมายของเหตุอันควรจึงตีความหมายได้หลายนัย และเปิดโอกาสให้เจ้าพนักงานนาาาตีความหมายไม่ถูกต้อง ก่อให้เกิดการรุกรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้¹⁵ ซึ่งงานกรณีของมาตรการทางกฎหมายในการดักจับผู้ขับขี่ที่เสพยากลุ่มแอม-เพตามีนในขณะขับรถ การใช้ดุลพินิจเพื่อกำหนดเหตุอันควรนั้น มักอาศัย "การตัดสินใจ" โดยลำพังของเจ้าพนักงานแต่ละคนเป็นตัวกำหนด เพื่อเรียกให้ผู้ขับขี่หยุดรถและรับการตรวจทดสอบ ยกตัวอย่างเช่น ในกรณีที่เจ้าพนักงานใช้อำนาจโดยมิชอบ แก่สิ่งหนึ่งเห็นยผู้ต้องสงสัยไว้เป็นเวลานาน จนเป็นเหตุให้รถบรรทุกสินค้าบางคันซึ่งบรรทุกสินค้านั้นต้องบูดเน่า หรือเสียหาย หรือส่งมอบไม่ทันตามกำหนด เป็นต้น

ประเด็นนี้เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่สังคมส่วนรวม ผู้เขียนจึงเห็นว่ารัฐควรกำหนดหลักการใช้ดุลพินิจอย่างมีเหตุผลที่หนักแน่น โดยวางแนวทางเป็นบรรทัดฐานไว้เพื่อให้เจ้าพนักงานได้ทราบและถือเป็นหลักปฏิบัติในการควบคุมบุคคล มิฉะนั้นแล้วก็อาจมีการกั้นกั้นกั้นควบคุมบุคคลโดยมิชอบขึ้นได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁵ พ.ต.ต.จรงค์ จุฑานนท์, "การคุ้มครองสิทธิของประชาชนต่อการถูกจับกุม และตรวจค้นที่ไม่ชอบธรรม," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525), หน้า 125.

มาตรา 103 "ผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ขับรถนอกจากจะต้องปฏิบัติตามที่บัญญัติไว้
ในมาตรา 102 แล้ว จะต้อง

1) ไม่ขับรถในเวลาที่ยังร่างกายหรือจิตใจอ่อนความสามารถ

....." 16

มาตรานี้บัญญัติขึ้นเพื่อกำหนดข้อห้ามกระทำการใด ๆ อันไม่เหมาะสม
ในการบรรทุก หรือการขนส่งเพื่อความปลอดภัย และความเป็นระเบียบต่อสาธารณชนโดยรวม
อย่างไรก็ดี ผู้เขียนมีความเห็นว่า มาตรา 103 (1) นั้น เป็นเรื่อง
ที่อยู่ภายใต้ความรู้และจิตสำนึกของผู้กระทำความคิดเท่านั้น หากผู้ขับขี่ฝ่าฝืนข้อห้ามนี้โดยไป
ขับรถในขณะที่ร่างกายหรือจิตใจอ่อนความสามารถก็ไม่มีผู้ใดจะหยั่งรู้ได้ อีกทั้งในขณะที่ก่อนหรือ
ระหว่างขับขี่ยานพาหนะ ก็ไม่มีมาตรการตรวจสอบสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ขับขี่แต่อย่างใด
กล่าวคือ ภาครัฐไม่มีบทบัญญัติให้พนักงานเจ้าหน้าที่คอยตรวจสอบ และภาคเอกชนเจ้าของสถาน
ประกอบการก็ไม่ได้มีการตรวจสอบดังกล่าว เพื่อประโยชน์ต่อสาธารณชนแต่อย่างใด จึงเห็นว่า
บทบัญญัติดังกล่าวมีสภาพบังคับที่ไม่มีประสิทธิภาพ เพราะหากฝ่าฝืนบทบัญญัติกฎหมายก็ไม่สามารถ
ไปเอาผิดกับผู้นั้นในด้านทันที เพราะไม่ใช่ความคิดที่เห็นได้โดยชัดแจ้ง ในปัญหาที่ผู้เขียนจึงเห็น
ว่ารัฐควรกำหนดข้อบังคับให้สถานประกอบการขนส่งทุกแห่ง ว่าควรมีมาตรการตรวจสอบคุณภาพ
ของผู้ขับขี่ยานพาหนะก่อนขึ้นใบประจํารถทุกครั้ง โดยเป็นไปในลักษณะเคร่งครัด หรืออาจส่ง
เจ้าหน้าที่ของรัฐไปคอยควบคุมการตรวจสอบด้วยจะเป็นการดียิ่ง นอกจากนี้ ในขณะที่ขับขี่ยาน-
พาหนะบนถนน รัฐควรกำหนดจุดตรวจสอบสมรรถภาพความพร้อมทางร่างกายและจิตใจของผู้ขับขี่
ทุกระยะ ทั้งนี้ เครื่องมือในการตรวจสอบจะต้องมีประสิทธิภาพรวดเร็วโดยหากพบว่า ผู้ใด
อ่อนสมรรถภาพในการขับขี่จะต้องให้หยุดขับขี่ทันทีจนกว่าจะมีสภาพกายและจิตใจที่พร้อมสมบูรณ์
จึงจะอนุญาตให้ขับต่อไป

16 พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ.2522 มาตรา 103, ราชกิจจานุเบกษา
เล่ม 96 ตอนที่ 38, 21 มีนาคม 2522 (ฉบับพิเศษ), หน้า 41.

3.1.3 พระราชบัญญัติจรรยาบรรณ พ.ศ. 2522

มาตรา 43 ทวิ "ห้ามมิให้ผู้จับฉั้เสพหรือรับเข้าร่างกายไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ ซึ่งวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท กลุ่มแอมเฟตามีนหรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทอย่างอื่นที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ให้เจ้าพนักงานจรรยาบรรณ พนักงานสอบสวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจัดให้มีการตรวจสอบผู้จับฉั้รบบางประเภทตามที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ว่าได้เสพหรือรับเข้าร่างกายไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ ซึ่งวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท กลุ่มแอมเฟตามีน หรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทอย่างอื่นที่อธิบดีกำหนดหรือไม่

การตรวจสอบตามวรรคสองให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง" 17

ในบทบัญญัติมาตรา 43 ทวิ ข้างต้นนี้ ถือว่าเป็นมาตราหลักเกี่ยวกับความผิดฐานเสพยาในกลุ่มแอมเฟตามีนในขณะที่จับฉั้ยานพาหนะ ตามพระราชบัญญัติจรรยาบรรณ พ.ศ. 2522 โดยบัญญัติห้ามมิให้ผู้จับฉั้เสพสารดังกล่าวในขณะที่จับฉั้ หากบุคคลใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตจับฉั้มีกำหนดไม่น้อยกว่าหกเดือน หรือเพิกถอนใบอนุญาตจับฉั้ (ตามความในมาตรา 157 ทวิ วรรคหนึ่ง)

ความคิดตามมาตรานี้ ยึดถือหลักเกณฑ์เช่นเดียวกันกับความผิดฐานเสพยาในกลุ่มแอมเฟตามีน ตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 และพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 กล่าวคือ บุคคลนั้นต้องรับแอมเฟตามีน หรือวัตถุที่ออกฤทธิ์

17 พระราชบัญญัติจรรยาบรรณ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2535 มาตรา 43 ทวิ, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 109 ตอนที่ 39, 6 เมษายน 2536, หน้า 45.

ต่อจิตและประสาทอื่นใดที่จัดอยู่ในประเภท 2 เข้าสู่ร่างกาย และต้องรู้ว่าในขณะที่เสพว่าเป็นวัตถุ ออกฤทธิ์ ทั้งนี้ ไม่จำกัดว่าจะรับเข้าสู่ร่างกายโดยรับประทาน คม สูบ ฉีดเข้าสู่ร่างกาย หรือ รับเข้าสู่ร่างกายโดยทางปาก จมูก หรืออวัยวะอื่นใดก็ตาม ดังนี้ จึงถือว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดอยู่ในฐานะเป็นผู้เสพ เมื่อพิจารณาประกอบกับข้อเท็จจริงที่ว่าได้เสพในขณะที่ขับขี่ยานพาหนะ จึงส่งผลให้เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 นี้ กล่าวโดยสรุปได้ว่าการเสพยาสูบมอมเมาเมต้ามึนในขณะที่ขับขี่ยานพาหนะนี้ ถือว่าเป็นลักษณะความผิดกรรมเดียวหลายบท กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดตามกฎหมายสามฉบับ คือ ความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522

ก. อย่างไรก็ตาม ในประเด็นของลักษณะและพฤติกรรมของผู้เสพนั้น ไม่ว่าจะ เป็นกรณีผู้เสพเพียงแต่เสพแล้วขึ้นไปนั่งบนรถซึ่งเตรียมจะขับเคลื่อน หรือนั่งเสพอยู่บนรถที่หยุดอยู่กับที่และยังมิได้มีการติดเครื่องยนต์แต่อย่างใด หรือเสพในขณะที่ยานพาหนะนั้นได้ขับเคลื่อนไปตามถนนแล้ว เหล่านี้ไม่อาจจะเป็นกรณีใดก็ตาม ย่อมถือว่าเป็นความผิดสำเร็จตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 43 ทวิ แล้ว

ทั้งนี้ เพราะไม่ว่าผู้เสพจะได้เสพในขณะที่อยู่ในลักษณะพฤติกรรมของการขับขี่เช่นไร ก็ย่อมเป็นความผิดในตัวเองตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2535 ตามมาตรา 62 ตริ และ 106 ตริ อยู่แล้ว โดยพื้นฐาน ฉะนั้น การกำหนดจุดกระทำผิดตามพระราชบัญญัติจราจรข้างต้น จึงเป็นการยืนยันสภาพบังคับของกฎหมายทั้งสองฉบับให้สอดคล้องและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนั่นเอง

ข. นอกจากนี้ ผู้เขียนยังมีความเห็นว่าหากพิจารณาถึงสภาพบังคับทางกฎหมายตาม มาตรา 43 ทวิ วรรคหนึ่งนั้น แล้วเห็นว่ายังคงเป็นปัญหา ทั้งนี้ คงเนื่องมาจากลักษณะของการกระทำผิดฐานเสพนั้นเป็นการกระทำความผิด ซึ่งอยู่ภายใต้ความรับรู้ของผู้กระทำเพียง

ผู้เดียวเท่านั้น อีกทั้งยังมีลักษณะของการกระทำความคิดที่ไม่ชัดเจน ผู้อื่นจึงไม่สามารถล่วงรู้ได้เลย ดังนี้ แม้ผู้จับไข้ไม่ปฏิบัติตามมาตรา 43 ทวิ สภาพบังคับของกฎหมายก็ยังไม่มียกเว้นโดยทันทีแต่อย่างใด จนกว่าเจ้าพนักงานจะทำการตรวจพบ

ค. สืบเนื่องจากปัญหาข้อ ข. หากได้พิจารณาเนื้อความตามมาตรา 43 ทวิ วรรค 3 ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ว่า "การตรวจสอบตามวรรคสองให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง" แต่จนถึงขณะนี้วิธีการทดสอบตามกฎกระทรวงดังกล่าวก็ยังมีได้มีการประกาศและนำออกใช้แต่อย่างใด ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่า แม้จะมีบทกฎหมายให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการตรวจทดสอบผู้จับไข้ก็ตาม แต่หากยังไม่มีประกาศใช้หลักเกณฑ์และวิธีการทดสอบ เช่นว่า การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานก็ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามกฎหมายได้ เพราะการทดสอบเป็นมาตรการทางกฎหมายที่จะเป็นเครื่องพิสูจน์ถึงการกระทำความคิดของผู้จับไข้ยานพาหนะแต่ละรายได้ แม้เจ้าพนักงานจะมีอำนาจทดสอบ แต่ไม่มีวิธีการและแนวทางที่จะให้ปฏิบัติ ก็เท่ากับว่ามาตรการอันเป็นสาระสำคัญได้ขาดหายไป มาตรการเท่าที่มีอยู่ก็คงขาดศักยภาพ และไม่เอื้ออำนวยต่อการแก้ปัญหาหายมา ฉะนั้น มาตรการแสวงหาพยานหลักฐานจากผู้จับไข้ที่เสพยาบ้าตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก จึงยังไม่สามารถกระทำได้ ขบวนการแก้ปัญหาหายมาตามพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงยังไม่มียกเว้นประสิทธิภาพและรัดกุม ดังนั้น รัฐจึงควรเร่งดำเนินการประกาศใช้กฎกระทรวงซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 โดยเร็ว

ศูนย์วิทยุตำรวจ

3.1.4 ข้อสังเกตเกี่ยวกับโทษตามพระราชบัญญัติสามล้อจักรยาน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อนึ่ง ผู้เขียนมีข้อสังเกตในเรื่องของอัตราโทษที่จะใช้ลงแก่ผู้กระทำความผิดฐานเสพยาสูบแอมเฟตามีนในขณะจับยานพาหนะนั้น ยังมีความลักลั่นกันอยู่จึงอาจเป็นช่องทางนำไปสู่การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบของเจ้าพนักงานได้ กล่าวคือ

อัตรารโทษตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท มาตรา 106 ตรี คือ จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท ซึ่งความผิดนี้จะกระทำการเปรียบเทียบปรับอย่างเดียวไม่ได้ จะต้องลงโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดควบคู่กันไปด้วยจึงจะทำการหักดี เสริจสิ้นไป *

อัตรารโทษตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก มาตรา 157 ทวิ คือ จำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ "ซึ่งความผิดนี้เปรียบเทียบปรับอย่างเดียวไม่ได้ จะต้องลงโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดควบคู่กันไปด้วยจึงจะทำการหักดี เสริจสิ้นไป **

อัตรารโทษตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก มาตรา 127 ทวิ คือ ปรับไม่เกินห้าพันบาท แต่ถ้าผู้นั้นเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ขับรถต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท "ซึ่งความผิดนี้เปรียบเทียบปรับโดยลำพังได้ เพราะไม่มีอัตรารโทษจำคุก ซึ่งทำการหักดี เสริจสิ้นไป ***

* มาตรา 117 "บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งมีโทษปรับสถานเดียวให้เลขาธิการ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเลขาธิการ มีอำนาจเปรียบเทียบได้"

** มาตรา 145 "บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากความผิดที่กำหนดโทษไว้ตามมาตรา 157 ทวิ มาตรา 159 มาตรา 160 และมาตรา 160 ทวิ ให้พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจทำการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีอำนาจเปรียบเทียบ หรือว่ากล่าวตักเตือนได้"

*** มาตรา 163 บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ มีโทษปรับสถานเดียว ให้อธิบดี หรือ ผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย มีอำนาจเปรียบเทียบปรับผู้ต้องหาได้ เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามจำนวนที่อธิบดี หรือ ผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายเปรียบเทียบ ภายในสามสิบวันแล้วให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ฉะนั้น กรณีข้างต้นจึงเห็นว่าการกระทำความผิดเดียวกัน คือ ฐานเสพวัตถุ ที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท เป็นความผิดต่อกฎหมายถึง 3 ฉบับ ซึ่งบทบัญญัติของกฎหมายแต่ละ ฉบับล้วนแล้วแต่มีอัตราโทษที่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ดี โดยหลักการของการกระทำความผิดกรรมเดียวแต่ต้องด้วย บทบัญญัติแห่งกฎหมายหลายบท ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 ได้บัญญัติว่า "เมื่อการกระทำใดอันเป็นกรรมเดียว เป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุด ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด" เมื่อเป็นเช่นนี้กรณีจึงควรยึดถือหลักเกณฑ์การลงโทษบทหนักที่สุดแก่ ผู้กระทำความผิดโดยยึดถืออัตราโทษตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท อย่างไรก็ดี โดยที่อัตราโทษดังกล่าวนี้มิได้อยู่ภายใต้การพิจารณาคดีของศาลแขวง (คดีอาญาจะอยู่ภายใต้ อำนาจพิจารณาของศาลแขวง จะต้องมิอัตราโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ) 18 แต่อยู่ภายใต้การพิจารณาคดีของศาลอาญา ซึ่งกระบวนการดำเนินคดี เช่นนี้จะต้องมีการสืบสวน สอบสวน ท้าสวนวนคดี และเสนอความเห็นไปยังพนักงานอัยการ ซึ่งถือเป็นขั้นตอนที่ละเอียดยุ่งยากและซับซ้อน ฉะนั้น โดยวิธีปฏิบัติที่กระทำกันอยู่ในปัจจุบัน เจ้าพนักงานจึงมักเลือกใช้บทลงโทษตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบกแทน เพราะสามารถ เปรียบเทียบปรับได้ทันทีทำให้ไม่มีข้อยุ่งยาก ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อ ยินยอมแล้วไม่ชำระค่าปรับภายในกำหนดเวลาดังกล่าว จึงจะดำเนินคดีเพื่อฟ้องร้องต่อไป กรณีข้างต้นจึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ปิดช่องทางการนำบทลงโทษตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อ จิตและประสาท และตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกมาใช้บังคับได้ (หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ไม่สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับได้)

18 พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 22 (5) (พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม พระธรรมนูญศาลยุติธรรม (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2525)

ดังนั้น การที่กฎหมายมีบทลงโทษที่ต่างกันเช่นนี้ จึงเป็นผลให้มีการเลือกปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด กล่าวคือ หากผู้กระทำความผิดรายใดรู้จักการเจรจาต่อรอง หรือให้สินบนแก่เจ้าพนักงาน ก็จะถูกเลือกใช้บทลงโทษสถานเบาตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522

กรณีข้างต้นจึงมีปัญหาที่ว่า เมื่อกฎหมายบัญญัติบทกำหนดโทษไว้แตกต่างกัน ดังกล่าว ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นผู้ตรวจการของกรมการขนส่ง หรือตำรวจซึ่งออกไปตั้งด่านตรวจเพื่อหาสารแอมเฟตามีน หรือเมทแอมเฟตามีนในปัสสาวะของผู้ขับขี่ที่ต้องสงสัยนั้น ซึ่งเมื่อตรวจพิสูจน์เบื้องต้นพบว่าผู้ขับขี่นั้นเสพยามาแล้วก็เข้าใจว่าตนสามารถนำกฎหมายการขนส่งทางบกที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ (ซึ่งอธิบายวิธีการขนส่งทางบกมอหมาย) ทำการเปรียบเทียบปรับได้เลยแล้วปล่อยตัวไป ซึ่งทำให้คดีเลิกกันตามกฎหมายโดยไม่ต้องคำนึงถึงกฎหมายวัตถุที่ออกฤทธิ์ และกฎหมายจราจรทางบก ซึ่งมีอัตราโทษสูงกว่า (กรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบทต้องลงโทษบทหนัก) ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง กรณีจึงมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาว่า จะสามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามกฎหมายอีกสองฉบับได้หรือไม่ หรือเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจพบผู้ขับขี่โดยสารเสพยากลุ่มแอมเฟตามีนแล้วจะ เปรียบเทียบปรับตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก เพื่อให้คดีอาญาเลิกกันได้หรือไม่¹⁹

จากประเด็นดังกล่าวสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้มีหนังสือที่ นร.1504(5)/3736 ลงวันที่ 17 มีนาคม 2536 ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ให้ความเห็นว่า การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำความผิดอันเป็นกรรมเดียว แต่เป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท จึงต้องลงโทษบทหนัก ซึ่งในกรณีนี้ผู้กระทำความผิดต้องถูกลงโทษตามมาตรา 106 ตรี แห่งพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ.2518 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 อันเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดและ

¹⁹ จิตติ เจริญญา, "คดีกรรมเดียว บางบทเปรียบเทียบแล้ว ยังฟ้องได้อีก," วารสารอัยการ ปีที่ 17 ฉบับที่ 196, มิถุนายน 2537, หน้า 74-75.

เป็นความคิดที่เปรียบเทียบไม่ได้ ดังนั้น เมื่อเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจทำการเปรียบเทียบผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก อันเป็นกฎหมายบทที่มีโทษเบาที่สุด จึงไม่มีผลให้คดีอาญาในความผิดตามมาตรา 62 ตรี แห่งพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และคดีอาญาในความผิดตามมาตรา 43 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก อันเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักกว่าความผิดตามมาตรา 102 (3 ตรี) แห่งพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก ทำให้คดีเลิกกันตามมาตรา 37 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และโดยเฉพาอย่างยิ่งความผิดตามมาตรา 62 ตรี ซึ่งมีโทษตามมาตรา 106 ตรี แห่งพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และความผิดตามมาตรา 43 ทวิ ซึ่งมีโทษตามมาตรา 157 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกนั้นเป็นความคิดที่เปรียบเทียบปรับไม่ได้ ฉะนั้น สิทธิการนำคดีอาญามาฟ้องในความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และพระราชบัญญัติจราจรทางบก จึงไม่ระงับไปตามมาตรา 39(3) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนั้น จึงสามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และกฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบก ได้ 20

ฉะนั้น ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าในคดีที่ได้มีการเปรียบเทียบปรับตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบกแล้วนั้น สมควรที่จะมีการนำคดีเหล่านั้นมาฟ้องดำเนินคดีต่อศาลยุติธรรมเพื่อให้เป็นคดีตัวอย่าง และเป็นแนวทางการปรับเปลี่ยนรูปแบบ และวิธีการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน อันจะเป็นหนทางหนึ่งซึ่งทำให้พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และพระราชบัญญัติจราจรทางบกมีสภาพบังคับใช้แบบหลงโทษตามเจตนารมณ์ของกฎหมายต่อไป

ฉะนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าแนวคิดที่ได้มีการเปรียบเทียบปรับตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบกแล้วนั้น สมควรที่จะมีการนำคดีเหล่านั้นมาฟ้องดำเนินคดีต่อศาลยุติธรรมเพื่อให้เป็นคดีตัวอย่าง ซึ่งจะ เป็นแนวทางการปรับเปลี่ยนรูปแบบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และจะเป็นหนทางหนึ่งซึ่งทำให้พระราชบัญญัติวัตถุประสงค์ที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และพระราชบัญญัติจราจรทางบก มีสภาพบังคับเข้าในบทลงโทษตามเจตนารมณ์ของกฎหมายต่อไป

3.2 แนวความคิดในการลงโทษตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจราจร

- แนวความคิดในการลงโทษความผิดตามกฎหมายจราจร

มีความเชื่อกันว่า อาชญากรรมที่ผู้กระทำความผิดได้ก่อให้เกิดขึ้นเป็นที่เดือดร้อนของสังคมนั้น เกิดจากความประพฤติดังด้วยความสมัครใจของผู้กระทำความผิดนั่นเอง ผู้ประกอบอาชญากรรมจะต้องรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว²¹ สังคมสมัยดั้งเดิมจึงมุ่งที่จะลงโทษผู้กระทำความผิด ผู้กระทำความผิดจึงมักจะถูกลงโทษในสถานหนัก เช่น กระทำความผิดฐานลักทรัพย์ อาจถูกลงโทษตัดมือที่ลัก เป็นต้น ต่อมาการศึกษาค้นคว้าในด้านอาชญาวิทยาได้เจริญก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ มีการศึกษาถึงสาเหตุแห่งอาชญากรรม ทำให้มีการมองผู้กระทำความผิดในภาพพจน์ที่เปลี่ยนไปจากทัศนคติเดิมที่ว่า อาชญากรเป็นคนชั่วร้ายไม่ควรให้อภัย กลับกลายเป็นว่าอาชญากรเป็นผู้ที่เกิดมาต้องประสบกับความโชคร้าย เป็นผู้ช่วยของสังคมที่จะต้องเยียวยาแก้ไขมากกว่าการลงโทษเพื่อแก้แค้น และชิงชังแต่เพียงอย่างเดียว วัตถุประสงค์ของการลงโทษจึงได้เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ใดยุคในปัจจุบันการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดจะเน้นถึงการป้องกันสังคม และการแก้ไขฟื้นฟู เพื่อการกลับเข้าสู่สังคมอันเป็นการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและไม่ใช้วิธีการที่รุนแรงตลอดจนได้มีการร่วมมือของบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายในสังคม

21 นวลจันทร์ ทศนชัยกุล, การคุมประพฤติและการพักการลงโทษ, (กรุงเทพมหานคร; โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2532), หน้า 11.

นักอาชญาวิทยาได้แบ่งแยกทฤษฎีวัตถุประสงค์ในการลงโทษออกเป็น 5 ประการ คือ

1. ทฤษฎีแก้แค้นทดแทน (Retribution) 22

วัตถุประสงค์ของการลงโทษประเภทนี้ ก็เพื่อการแก้แค้นผู้กระทำความผิดเพื่อจะยับยั้งไม่ให้อาชญากรรมเกิดขึ้นโดยทั่วไป ทั้งนี้ การลงโทษในสมัยโบราณจะมีลักษณะ เป็นการแก้แค้น ซึ่งถือเป็นการตอบแทนต่อผู้กระทำความผิด วิธีการนี้ไม่มีข้อกำหนดหรือกฎเกณฑ์แน่นอนขึ้นอยู่กับความพอใจ เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นผู้ที่ตกเป็นเหยื่อหรือญาติพี่น้องของเหยื่อจะใช้วิธีการตอบแทน โดยการแก้แค้น ซึ่งปรากฏว่าการลงโทษนั้นค่อนข้างรุนแรงและเกินขอบเขต มีความทารุณโหดร้าย ปราศจากมนุษยธรรม ต่อมาจึงได้มีการกำหนดโทษตอบแทนผู้กระทำความผิดโดยขึ้นอยู่กับความหนักเบาของการกระทำความผิดซึ่งเป็นกฎที่ใช้ในสมัยโบราณ อันได้แก่ "ตาต่อตา ฟันต่อฟัน"

ต่อมาเมื่อนุษย์ได้อยู่รวมกันเป็นสังคมขนาดใหญ่ จำเป็นต้องมีระเบียบกฎเกณฑ์เพื่อการควบคุมในการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข กฎหมายจึงเป็นเสมือนเครื่องมือเพื่อการลงโทษแทน ซึ่งก็คล้ายกับเป็นการแก้แค้นผู้กระทำความผิดโดยผ่านทางกฎหมายนั่นเอง

อย่างไรก็ดี นักอาชญาวิทยามีความเห็นว่าการแก้แค้นนี้ไม่เหมาะสมและไร้มนุษยธรรม เพราะไม่เปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสกลับตนเป็นคนดีได้ การใช้ความรุนแรงแต่อย่างเดียวย่อมคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้นั้นกลายเป็นผู้กระทำความผิดเป็นการลงโทษที่ไม่บังเกิดผลดีต่อสังคม

2. ทฤษฎีชดเชยความผิดที่แล้ว (Expiation) ²³ ทฤษฎีนี้มีแนวความคิดว่าในกลุ่มชนบางเหล่า มีกฎข้อบังคับที่เชื่อกันว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนืออำนาจของภพภูมิ (Supernature power) หากใครทำละเมิดก็ต้องมีการชดเชยเพื่อลบล้างการกระทำความผิดนั้น โดยวิธีการจัดผู้กระทำผิดนั้นให้หันไปเสียจากสังคม การลงโทษตามทฤษฎีนี้ได้พบเสมอในประวัติศาสตร์ เช่น การลงโทษแม่อดมอผีโดยการเผาเสียทั้งเป็น หรือในอียิปต์ยุคกลางมีการลงโทษหญิงสาวที่ล่วงละเมิดพรหมจรรย์ เพราะตั้งครรภ์ก่อนแต่งงานด้วยการทำให้ฝูงชนชักก้อนอิฐของแข็งขว้างปาจนถึงแก่ความตาย วัตถุประสงค์ในการลงโทษประเภทนี้มีลักษณะผูกพันกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์และความเชื่อมงาย จึงเป็นทฤษฎีที่ล้าสมัย

3. ทฤษฎีข่มขู่หรือปราบปราม (Deterrence) ²⁴ ทฤษฎีนี้ใช้วิธีการลงโทษอย่างหนักต่อผู้กระทำผิด เพื่อให้ผู้กระทำผิดได้เข็ดหลาบไม่กล้ากระทำผิดซ้ำอีก และเพื่อเป็นเยี่ยงอย่างให้คนอื่นเห็นว่า ถ้ากระทำผิดฐานนั้นแล้วจะต้องรับโทษอย่างเดียวกัน คนทั่วไปเห็นตัวอย่างแล้วจะเกิดความกลัวไม่กล้ากระทำผิด ถ้าพิจารณาทฤษฎีนี้โดยผิวเผินแทบจะไม่มีข้อโต้แย้งเลย ถ้าผู้กระทำผิดถูกลงโทษสถานหนัก เช่น ประหารชีวิตเสียแล้ว บุคคลอื่น ๆ ก็ย่อมจะเกิดความกลัว ไม่กล้ากระทำผิดเช่นเดียวกันนั้นอีก เพราะกลัวว่าตนเองอาจจะถูกประหารชีวิตเช่นเดียวกัน จึงน่าจะเป็นทฤษฎีที่ดีเลิศ นักบริหารในหลาย ๆ ประเทศมักจะยึดถือทฤษฎีนี้เป็นหลักในการลงโทษผู้กระทำผิด ทั้งนี้ ทฤษฎีนี้เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้กฎหมายในบ้านเมืองมีโทษหนักมากเกินไปเกินความเหมาะสม

4. ทฤษฎีป้องกันสังคมหรือเพื่อความมั่นคงเป็นปึกแผ่นของสังคม ²⁵ (Protection of society or Social solidarity) ทฤษฎีนี้มีขึ้นเพื่อเป็นการรักษาระเบียบของสังคมหรือกลุ่มชุมชน ซึ่งเป็นการแสดงเจตนาร่วมกันของกลุ่มชุมชนในข้อที่ว่า แม้จะเป็นการกระทำผิด

23 เรื่องเดียวกัน, หน้า 13.

24 เรื่องเดียวกัน, หน้า 13-14.

25 เรื่องเดียวกัน, หน้า 14.

ระหว่างสมาชิกต่อสมาชิกของกลุ่มชุมชนก็ตาม ก็ถือว่าเป็นความผิดต่อสังคมโดยตรง หากใช่เป็นการส่วนตัวไม่ เป็นเรื่องส่วนรวมของกลุ่มชุมชนนั้นทุกคน วัตถุประสงค์ในการลงโทษตามทฤษฎีนี้ เพื่อหักกฎหมายบ้านเมืองมีสภาพบังคับต่อผู้ที่กระทำความคิดได้กระทำผิดขึ้น อันมีส่วนก่อให้เกิดความเสียหายแก่ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง แม้ผู้เสียหายจะไม่ตั้งใจเอาความกับผู้กระทำความคิดก็ตาม ผู้กระทำความคิดก็ยังคงรับโทษที่เรียกกันว่าเป็นความผิดต่ออาณาแผ่นดินนั่นเอง ทั้งนี้ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ

5. ทฤษฎีปรับปรุงแก้ไขหรือคตินิสัย (Reformation) 26

โดยที่มนุษย์เห็นคุณค่าแห่งการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขอันประกอบด้วยศีลธรรม จรรยาที่ดีงามและการมีมนุษยธรรม การลงโทษชนิดนี้จึงเป็นแนวทางซึ่งมุ่งไปสู่การแก้ไขอบรม นิสัยของผู้ที่ถูกลงโทษ วัตถุประสงค์ก็เพื่อให้อีกกลับตัวเป็นคนดี มีวิชาชีพวิธีการลงโทษผู้กระทำผิด เพื่อการแก้แค้นเหมือนสมัยก่อน ซึ่งปัจจุบันเห็นว่าการลงโทษเพื่อแก้แค้นไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ แก่สังคม ในทางตรงกันข้ามกลับกลายเป็นโทษอาจจะทำให้ผู้กระทำผิดมีความประพฤติไปใน ทางที่เลวร้ายลงไปอีก จึงได้มีการปรับปรุงงานด้านการคุมประพฤติ การฝึกอาชีพ การดูแล ผู้กระทำผิด การให้การศึกษา การบำบัดรักษาทางแพทย์และจิตวิทยา ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้กระทำผิด ได้กลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคมเมื่อได้รับการปลดปล่อยให้กลับเข้าสู่สังคมอีกครั้งหนึ่ง

อย่างไรก็ดี การฝ่าฝืนกฎหมายจรรยาจรจัดอยู่ในความหมายของอาชญากรรมที่ กฎหมายบัญญัติเป็นข้อห้าม (mala prohibita) การฝ่าฝืนกฎหมายจรรยาจรเป็นอาชญากรรม ประเภทที่ขัดต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม (public order crime) การฝ่าฝืน กฎหมายจรรยาจรเป็นการประกอบอาชญากรรมประเภทหนึ่ง ที่เรียกว่า "อาชญากรรมพื้นบ้าน" (Folk crime) 27

26 เรื่องเดียวกัน, หน้า 14.

27 ศราวุฒิ พันธุ์ขาว, "อาชญากรรมพื้นบ้าน : การฝ่าฝืนกฎหมายจรรยาจร", วารสารอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม 1 (มกราคม-มีนาคม 2524) : 1-13.

ดังได้กล่าวแล้วข้างต้นว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจราจรนั้นโดยเนื้อแท้แล้วเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อเป็นข้อห้ามในสังคม หรือที่เรียกว่า MALA PROHIBITA ซึ่งถ้าหากไม่มีผู้ฝ่าฝืน ไม่มีผู้ใดได้รับอันตรายหรือเดือดร้อนจากการจราจร ก็ไม่จำเป็นต้องบัญญัติกฎหมายจราจรออกมาใช้บังคับ แต่กฎหมายจราจรที่บัญญัติขึ้นมาในปัจจุบันนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อความสะดวกและปลอดภัยต่อผู้ใช้ทางจราจรนั่นเอง ดังนั้น ปรัชญาการลงโทษของกฎหมายประเภท MALA PROHIBITA นี้ ก็คือเป็นการลงโทษเพื่อการข่มขู่หรือป้องปราม (deterrence) เพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดหรือผู้อื่นกระทำความผิดขึ้นมาอีก แต่จากสถิติการจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายจราจรของประเทศไทยในแต่ละปีก็มีจำนวนสูงขึ้น และพฤติกรรมของผู้ใช้ถนนยังไม่เป็นที่น่าพอใจ เพราะยังมีอุบัติเหตุเกิดขึ้นเป็นประจำและมีแนวโน้มสูงขึ้น ทั้งนี้ ผู้ที่ถูกเจ้าหน้าที่จับกุมก่อนที่จะเกิดอุบัติเหตุถึงร้อยละ 70 และมักจะไม่มารายงานตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อหลีกเลี่ยงเสียค่าปรับ แม้อัตราการเปรียบเทียบปรับขั้นต่ำขั้นสูงจะได้ถูกบัญญัติไว้ในกฎหมายอย่างชัดเจนแล้วก็ตาม ในขณะที่มีผู้ฝ่าฝืนกฎหมายจราจรอยู่มากมาย แต่สมาชิกส่วนใหญ่นั้นในสังคมก็ยังคงเพิกเฉยไม่ประณามผู้ฝ่าฝืนกฎหมายจราจรว่าเป็นผู้กระทำความผิดกฎหมาย ทั้งที่กฎหมายจราจรก็คือ ประเภทหนึ่งของกฎหมายอาญานั่นเองที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน แต่ประชาชนส่วนใหญ่มองถือว่าเป็นความผิดเล็กน้อย ๆ หรือตนเองก็อาจจะฝ่าฝืนเช่นนั้นได้เหมือนกัน จึงไม่มีผู้ใดคิดอยากประณามตนเอง และอีกประการหนึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการใช้กฎหมายอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดและตัวของพนักงานเจ้าหน้าที่ ประกอบกับความบกพร่องในเรื่องประสิทธิภาพการควบคุมบังคับให้ประชาชนเคารพกฎหมาย ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ มีการบัญญัติกฎหมายที่เหมาะสม มีการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด มีการลงโทษผู้ฝ่าฝืนกฎหมายอย่างเฉียบขาดและรวดเร็ว²⁸

โดยที่กฎหมายจราจรเป็นกฎหมายที่ป้องกัน และควบคุมการกระทำความผิดในทางจราจร อันมีลักษณะเป็นรัฐบัญญัติความผิดตามกฎหมายจราจรนั้น จึงจัดอยู่ในประเภทความผิด

28 กิตติ เย็นสุดาใจ, "อุบัติเหตุกับความมั่นคงของชาติ," รัฐสาร 30 ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน 2531) ; 103-104.

อันเกิดจากข้อห้ามดังกล่าวแล้วข้างต้น ซึ่งกฎหมายที่เกี่ยวกับการจราจรที่บังคับใช้ภายในประเทศไทยนั้น แม้จะมีกฎหมายเกี่ยวกับการจราจรบังคับใช้หลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติการจราจรทางบก พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก เป็นต้น แต่มาตรการบังคับใช้ อันได้แก่โทษตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นยังมิได้สัดส่วน หรือมีความเหมาะสมกับผลแห่งความเสียหายของการกระทำความคิดที่เกิดขึ้น กล่าวคือ บทกำหนดโทษตามกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดไว้เพียงระดับโทษ ดังต่อไปนี้

1. โทษจำคุก เนื่องจากรัฐจะต้องรับภาระในการเลี้ยงดูผู้กระทำความผิดตลอดเวลาในระหว่างที่ถูกจำคุกนั้น อีกทั้งผู้ต้องโทษก็จะขาดรายได้จากการประกอบอาชีพตามปกติ ทั้งเมื่อออกจากเรือนจำไปแล้วก็ยากที่จะดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพเดิมได้ จึงเป็นการทำให้ครอบครัวได้รับความลำบาก นอกจากนี้ สภาพภายในเรือนจำซึ่งมีอาชญากรระดับต่าง ๆ รวมกันอยู่อย่างแออัดยัดเยียดนี้ อาจทำให้กลายเป็นแหล่งที่อบรมนสิัย จิตใจ และความประพฤติของผู้ต้องโทษให้กลับตนเป็นคนดีได้ยากขึ้น เพราะได้รับอิทธิพลเลวร้ายจากบรรดาอาชญากรมีอาชีพยิ่งไปกว่านั้น ก็จะทำให้สังคมตราหน้าว่าเป็นคนชั่ว เป็นที่รังเกียจของคนทั่วไป เพราะกรณีดังกล่าวยังไม่เป็นที่ยอมรับต่อสังคมไทยเท่าใดนัก ดังนั้น ในปัจจุบันจึงได้มีการปรับปรุงแนวคิดที่ว่า หากเป็นโทษจำคุกระยะสั้นแล้วรัฐจะใช้มาตรการอื่นเป็นการลงโทษจำเลยแทน เช่น มาตรการวิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือมาตรการคุมประพฤติ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันได้มีการปรับปรุงและพัฒนาเรือนจำต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่อำนวยความสะดวกตามวัตถุประสงค์แห่งทัณฑวิทยาอย่างเต็มที่ อาทิเช่น การจัดระบบเรือนจำ การจัดทำมีการฝึกอบรมและให้การศึกษาตลอดจนให้การรักษาพยาบาลทั้งทางร่างกายและจิตใจ เพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถปรับตนเป็นคนดีได้ต่อไป 29

29 บุญสิทธิ์ รอดชะพรหม, มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมอุบัติเหตุนคราจรอันเกิดจากการดื่มสุราของผู้ขับขีรถในประเทสไทย, (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิตภาควิชานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536), หน้า 43.

2. โทษปรับ ดังที่กล่าวแล้วข้างต้นว่า กรณีของความผิดต่อกฎหมายจราจรนั้นมีลักษณะพิเศษ กล่าวคือ ผู้กระทำผิดมิได้เป็นอาชญากร อีกทั้งทัศนคติของคนในสังคมก็เห็นว่าเป็นความผิดเล็กน้อย ฉะนั้น ในทางปฏิบัติจึงมักนิยมลงโทษปรับเท่านั้น เพราะโทษจำคุกในระยะสั้นนั้นมิได้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ฝ่ายใดเลย กล่าวคือ ไม่เป็นประโยชน์ทั้งกับตัวผู้กระทำผิดและสังคมดังกล่าวแล้วข้างต้น ดังนั้น โทษปรับจึงเป็นวิธีการลงโทษทางทรัพย์สินที่เหมาะสมที่สุดแก่กรณีนี้ อย่างไรก็ตาม โทษปรับอาจมีข้อเสียอยู่บ้าง ทั้งนี้ เพราะการปรับมิได้เป็นหนทางทำให้ผู้กระทำผิดได้แก้ไขปรับปรุงตัวให้ดีขึ้น เพราะไม่ได้รับการแก้ไขในด้านความประพฤติหรือจิตใจแต่อย่างใดเลย โดยหากเสียเงินค่าปรับแล้วก็เป็นอันเสร็จสิ้นไป ซึ่งอาจไปกระทำผิดซ้ำใหม่ อีกทั้งได้ โดยการกระทำความผิดครั้งใหม่นี้อาจมีลักษณะที่รุนแรงกว่าเดิมก็ย่อมเป็นไปได้เช่นกัน ซึ่งอัตราค่าปรับก็ยังอยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำเป็นจำนวนเงินไม่มากเท่าที่ควร กล่าวคือ ขั้นต่ำไม่เกิน 500 บาท และขั้นสูงไม่เกิน 2,000 บาท จำนวนเงินดังกล่าวนี้หากผู้ถูกปรับมีฐานะร่ำรวยก็จะมีผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเงินแต่อย่างใด แต่สำหรับคนที่ฐานะด้อยทางเศรษฐกิจแล้วก็จะมีผลกระทบต่อภาวะทางการเงิน ซึ่งอาจหาทางออกโดยยอมถูกกักขังแทนก็เป็นได้ ซึ่งความเหลื่อมล้ำที่แตกต่างกันมากนี้ ไม่เป็นผลให้สามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์แห่งการลงโทษได้แต่อย่างใดเลย 30

อีกทั้งในปัจจุบันพบว่า การรายงานตัวของผู้กระทำผิดตามใบสั่งมีอัตราลดลง ฉะนั้น การเพิ่มอัตราค่าปรับให้สูงขึ้นแต่ละครั้ง ไม่ได้ทำให้การมารายงานตัวของผู้กระทำผิดจราจรมีประสิทธิภาพสูงขึ้นหรือได้ผลแต่อย่างใด และอาจเป็นช่องทางให้มีการหลีกเลี่ยงหรือหาอภิสิทธิ์มากขึ้น เนื่องจากค่าปรับแพงจึงควรหามาตรการเร่งรัดติดตามผู้ที่ไม่มารายงานตัว หรือหาวิธีอย่างใดอย่างหนึ่งให้ผู้ที่ต้องเสียค่าปรับสามารถเสียค่าปรับได้สะดวก เช่น การเสียทางไปรษณีย์

30 ชาย เสวีกุล, อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2517), หน้า 205-206.

การส่งเช็คนาคารายไปเสียค่าบริการมีต้องเสียเวลาเดินทางไปสถานีตำรวจ เป็นต้น ดังนั้น ค่าปรับจึงควรมีมาตรฐานตามชนิดของความผิด ยกเว้นกรณีที่ผู้กระทำผิดไม่อยู่ในฐานะที่จะเสีย ตามจำนวนที่ได้กำหนดรายงานตัว และให้อยู่ในดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ตำรวจว่าควรปรับเท่าใด

3. โทษรื้อถอนสิทธิในการใช้รถ เป็นมาตรการหนึ่งที่ใช้ลงโทษผู้กระทำผิด กฎจราจร โดยการสั่งยึดใบอนุญาตขับขี่ สั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ และสั่งเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ ดังนั้น ผู้ที่ถูกลงโทษในลักษณะนี้จึงไม่มีสิทธิที่จะใช้ยานพาหนะในถนนหลวงได้ในช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งเป็นการช่วยให้สังคมปลอดภัยจากอันตรายจากกลุ่มบุคคลดังกล่าวในช่วงเวลานั้น ๆ ดังนั้น การนำมาตรการลงโทษดังกล่าวนี้มาใช้กับผู้กระทำผิดต่อกฎหมายจราจร จึงเป็นผลดีโดยช่วย เสริมประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายยิ่งขึ้น³¹

กล่าวโดยสรุปจึงเห็นว่า สำหรับความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการจราจรนั้น ถือว่าเป็นความผิดเล็กน้อยตามกฎหมายเฉพาะเรื่องโดยมุ่งคุ้มครองประโยชน์ด้านต่าง ๆ ในการ จัดความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในรัฐเพื่อประโยชน์ทางปกครองบริหาร โดยมีความมุ่งหมาย เพื่อยกระดับมาตรฐานของความปลอดภัยในการใช้ถนน ซึ่งความผิดเหล่านี้รัฐเท่านั้นที่เป็น ผู้เสียหาย จึงเป็นเรื่องของรัฐโดยตรงที่จะดำเนินการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ทางบริหารงาน ของรัฐเอง ทั้งนี้ทัศนคติของคนในสังคมส่วนใหญ่มักเห็นว่าความผิดเกี่ยวกับกฎหมายจราจรมัก เป็นความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นลักษณะของการฝ่าฝืนระเบียบข้อตกลงในการอยู่ร่วมกัน ไม่ใช่ เป็นความผิดโดยธรรมชาติ บุคคลผู้กระทำผิดจึงไม่อาจรู้ได้ด้วยตนเองว่าการกระทำของตนจะ เป็นความผิดตามกฎหมายที่กำหนดไว้ และตัวผู้กระทำผิดก็ไม่ได้มีความรู้สึกว่าได้กระทำผิด จริง ๆ นอกจากนี้ โดยหลักทั่วไปของความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ นี้ ส่วนใหญ่มักบังคับมุ่งไปบน ทางการชดเชยความเสียหายให้แก่รัฐเมื่อมีการละเมิดบทบัญญัติ เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบ ของสาธารณะ เหล่านี้มากกว่าที่จะมุ่งลงโทษผู้กระทำผิดอย่างแท้จริง

31 บุญยสิทธิ์ รอดชะพรหม, "มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมอุบัติเหตุจราจร อันเกิดจากการดื่มสุราของผู้ขับขี่รถในประเทศไทย," หน้า 44.

ลักษณะของความผิด

เนื่องจากปัจจุบันนี้ปรากฏว่า ระบบการขนส่งเป็นกิจการที่มีความสำคัญและมีความเจริญก้าวหน้า มีการขยายเส้นทางออกไปอย่างกว้างขวาง รวมทั้งมีบทบาทอันสำคัญต่อชีวิตของมนุษย์ ทั้งนี้ เพราะมีส่วนสำคัญต่อการอำนวยความสะดวกรวดเร็วในการติดต่ออันจะเป็นผลให้ประชากรมีความอยู่ดีกินดี และทำให้ท้องถิ่นมีความเจริญทัดเทียมกัน ตลอดจนยกฐานะทางเศรษฐกิจของส่วนรวมให้สูงขึ้น แต่ในทางตรงกันข้ามนั้น สภาพปัญหาทางเศรษฐกิจซึ่งก่อให้เกิดความต้องการที่จะมีรายได้สูงขึ้นเพื่อความอยู่รอด เพื่อให้เพียงพอแก่ค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้กลุ่มบุคคลหลายสาขาอาชีพ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพ ขับรถรับจ้างได้หันมานิยมเสพยา (Drugs) ประเภทกระตุ้นประสาทซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท กลุ่มแอมเฟตามีนหรือที่รู้จักกันดีในชื่อยาฆ่าหรือยาขยัน อันจะมีผลให้ต้องใช้อ้อยู่เป็นประจำและแพร่ระบาดมากในทั่วทุกภาคของประเทศไทย ทั้งนี้ โดยเข้าใจกันไปว่าจะช่วยให้สามารถปฏิบัติงานได้มากขึ้นนั่นเอง ซึ่งเป็นต้นเหตุสำคัญของการเกิดอุบัติเหตุบนทางหลวง ทั้งนี้ บุคคลดังกล่าวมักจะอยู่ในสภาพการณ์ที่ร่างกายไม่สมบูรณ์อันเนื่องมาจากความเหน็ดเหนื่อย เมื่อสัปดาห์จากการที่ต้องขับรถเป็นเวลานานหลายชั่วโมงติดต่อกัน ฉะนั้น เมื่อเกิดความเหนื่อยล้า ง่วง โอกาสที่จะเกิดหลับในจึงง่ายและการตัดสินใจก็จะช้าลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากขับอยู่ในเส้นทางที่คุ้นเคย หรือบนทางหลวงที่ราบเรียบ³² นอกจากนี้ สภาพทางจิตใจที่ไม่เป็นปกติก็อาจเป็นส่วนหนึ่งของการก่ออุบัติเหตุได้เช่นกัน โดยหากการกะเวลาในการเดินทางไม่เหมาะสมกับระยะทาง หรือระยะเวลาอันเหมาะสมแล้วก็จะต้องเร่งความเร็วให้มากขึ้น³³ ประกอบกับได้ฤทธิ์ของยากระตุ้นประสาทกลุ่มแอมเฟตามีนมาช่วยเสริมอีกแรงหนึ่งด้วยแล้วก็ย่อมที่จะส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่ายขึ้น กล่าวคือ จะเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ความสามารถในการขับขี่

32 กิตติ เป็นสุดาจ, "อุบัติเหตุกับความมั่นคงของชาติ," หน้า 67.

33 เรื่องเดียวกัน, หน้า 68.

หรือควบคุมยานพาหนะมีประสิทธิภาพลดลง โดยเมื่อผู้ขับขี่ควบคุมสถานการณ์ไม่ได้จึงส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุตามมา ทั้งนี้ อาจแยกสาเหตุได้สองประการ คือ ประการแรก เป็นอาการประสาทหลอนที่คิดว่ารถคันอื่นจะวิ่งเข้าชนจนต้องรีบหักหลบรถลงข้างทาง และประการหลัง คือ หลับยาน ซึ่งจะต่างจากกรณีแรก ทั้งนี้ เพราะประสาทหลอน คือ การที่ยาม้าออกฤทธิ์เต็มที่ แต่หลับยาน คือ การที่ยาม้าหมดฤทธิ์แล้วและร่างกายสู้งานหนักต่อไปไม่ไหวจึงเกิดอาการหลับยานขณะขับรถ³⁴ อย่างไรก็ตาม ผลที่ได้ก็คือ อุบัติเหตุเช่นเดียวกัน ซึ่งผลของความเสียหายอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุนี้เองถือเป็นการกระทำผิดกฎหมายฐานหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะและสาเหตุของการกระทำความคิดเป็นไปในลักษณะ เฉพาะตัวดังที่ได้อธิบายแล้ว

สภาพบังคับและบทกำหนดโทษ

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีแนวโน้มตรากฎหมายที่มีโทษทางอาญาเป็นจำนวนมากขึ้นทุกที ทั้งนี้ ก็เพื่อให้ประชาชนเกิดความเกรงกลัวและปฏิบัติตามกฎหมายโดยเคร่งครัด เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม การบัญญัติกฎหมายที่มีโทษทางอาญานี้มีจำนวนไม่น้อยที่เป็นการนำ "การกระทำผิดในทางปกครอง" มาบัญญัติเป็นความผิดทางอาญา ซึ่งมักก่อให้เกิดปัญหาตามมา เช่น ความคิดที่ได้บัญญัติขึ้นมาใหม่นี้มักมิได้เป็นความคิดในตัวเอง แต่มักเป็นความคิดที่ได้บัญญัติห้ามขึ้นมา ฉะนั้น จึงเป็นการยากที่ประชาชนทั่วไปจะทราบได้ว่าการกระทำใดบ้างที่กฎหมายถือว่าเป็นความผิดเกือบทั้งหมด จึงมักจะทำผิดไปโดยไม่ทราบว่า เป็นความผิด หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์และต้องถูกจับกุม สอบสวน ฟ้องต่อศาล และถูกลงโทษในที่สุด³⁵

34 ประสาน อิงคนันท์, "คนขับสิบล้อยังนิยมกินยาม้า," สารคดี ปีที่ 8 ฉบับที่ 86 ฉบับที่ 86 (เมษายน 2535), หน้า 118.

35 กุลพล พลวัน, "ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่มีโทษอาญาในประเทศไทย," วารสารกฎหมายและนิติศาสตร์ ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (ตุลาคม 2534) ; 11.

นอกจากนั้น กฎหมายที่มีโทษทางอาญาในลักษณะนี้มักจะกำหนดโทษจำคุกไว้ไม่สูงนัก แต่จะกำหนดโทษปรับไว้ในระดับสูง เช่น ทำให้มีผลกระทบต่อผู้กระทำผิดที่มีฐานะยากจน อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจดุลพินิจมากเกินไปจนควรโดยปราศจากขอบเขตอีกด้วย อันเป็นโอกาสให้เจ้าหน้าที่ของรัฐแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบอีกทางหนึ่ง และโดยประการสำคัญ ซึ่งการที่รัฐสภาตรากฎหมายออกมามากนี้เองทำให้เกิดปัญหาในเรื่องกฎหมายซ้ำซ้อนกันอยู่เสมอ 36

ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ที่ใช้กำหนดขอบเขตอันเหมาะสมในการบังคับใช้กฎหมายอาญาจะต้องประกอบด้วย 37

- 1) เป็นการกระทำที่มีข้อควรตำหนิตามศีลธรรมจากชุมชนอย่างรุนแรง
- 2) ภัยอันตรายอันเกิดจากการกระทำดังกล่าวต้องมีความสำคัญจนผู้บัญญัติกฎหมายได้มาจึงจะใช้โทษอาญากับการกระทำนั้น
- 3) การบังคับใช้กฎหมายอาญากับการกระทำใดต้องไม่ก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าประโยชน์ที่จะได้รับ ซึ่งได้แก่ ความสำเร็จในการป้องกันมิให้มีการกระทำดังกล่าว และภัยอันตรายอันอาจเกิดจากการกระทำนั้น
- 4) ไม่มีมาตรการอื่นที่สิ้นเปลืองน้อยกว่าหรือให้ผลมากกว่ากฎหมายอาญา
- 5) การใช้ทรัพยากรใด ๆ ไปในทางบังคับใช้บทบัญญัตินั้น เป็นการใช้ทรัพยากรทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดแล้ว

36 เรื่องเดียวกัน, หน้า 11.

37 อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ และคณะ, "ขอบเขตของกฎหมายอาญา," วารสารนิติศาสตร์ธรรมศาสตร์ ปีที่ 9 ฉบับที่ 3, (2521), หน้า 102-112.

3.3 มาตรการการบังคับใช้กฎหมายในความผิดฐานเสพยาเสพติดในขณะจับขี้นยาพหณะ 38

โดยที่ในปัจจุบันกรมการขนส่งทางบกได้กำหนดมาตรการเสริมเพื่อใช้ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดฐานเสพยากลุ่มแอมเฟตามีนในขณะจับขี้นยาพหณะ โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 163 แห่งพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 (ซึ่งบัญญัติว่า "บรรดาความคิดตามพระราชบัญญัตินี้ที่มีโทษปรับสถานเดียวหรืออริบตี หรือผู้ซึ่งอริบตีมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบปรับผู้ต้องหาได้ เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามจำนวนที่อริบตี หรือผู้ซึ่งอริบตีมอบหมายเปรียบเทียบภายในสามสิบวันแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระค่าปรับภายในกำหนดเวลาดังกล่าวให้ดำเนินคดีเพื่อฟ้องร้องต่อไป")

ด้วยอำนาจตามความในมาตรานี้เอง อธิบดีกรมการขนส่งทางบกจึงได้ออกข้อกำหนดมาตรการในการลงโทษผู้ประจําที่เสพยาในขณะจับขี้นยาพหณะ โดยทางกรมการขนส่งทางบกได้สั่งการไปยังสำนักงานขนส่งจังหวัดทั่วประเทศ ให้เร่งดำเนินการจัดเจ้าหน้าที่ตรวจการออกตรวจสอบการเสพยาในขณะจับขี้น โดยใช้มาตรการเสริมในการปราบปรามการเสพยาด้วยการพิจารณามาตรการเกี่ยวกับการพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตผู้ประจํามาใช้ โดยหากตรวจพบว่าผู้จับขี้นเสพยาในขณะปฏิบัติหน้าที่ จะมีการลงบันทึกความผิดไว้ที่ด้านหลังใบอนุญาต ซึ่งหากเป็นความผิด

38 เอกสารประชาสัมพันธ์, สำนักงานเลขานุการกรม, กรมการขนส่งทางบก, "ข่าวที่ 37/2536," 9 กันยายน 2536.

- ครั้งแรก จะเปรียบเทียบปรับไม่ต่ำกว่า 500 บาท และสั่งพักใช้ใบอนุญาตเป็นผู้ขับรถไม่น้อยกว่า 7 วัน
- ครั้งที่สอง เปรียบเทียบปรับไม่ต่ำกว่า 1,000 บาท และสั่งพักใช้ใบอนุญาตเป็นผู้ขับรถไม่น้อยกว่า 15 วัน
- ครั้งที่สาม เปรียบเทียบปรับไม่ต่ำกว่า 2,000 บาท และสั่งพักใช้ใบอนุญาตเป็นผู้ขับรถไม่น้อยกว่า 30 วัน
- ครั้งที่สี่ จะเปรียบเทียบปรับตามที่เห็นสมควร พร้อมกับดำเนินการเพื่อสั่งเพิกถอนใบอนุญาตเป็นผู้ขับรถ

ทั้งนี้ การตรวจพบและลงโทษทุกครั้งนอกจากจะลงบันทึกไว้ที่ใบอนุญาตแล้วยังต้องมีการแจ้งข้อมูลให้นายทะเบียนที่ออกใบอนุญาตเป็นการบันทึกการกระทำผิดไว้ด้วย

นอกจากนี้ หากผู้ขับรถรายใดฝ่าฝืนหรือไม่ยอมมาให้ผู้ตรวจการตรวจสอบจะมีโทษเปรียบเทียบปรับ 1,000 บาท และสั่งพักใช้ใบอนุญาตเป็นผู้ขับรถไม่น้อยกว่า 7 วัน, 15 วัน และ 30 วัน

ส่วนกรณีของผู้ประจําารถที่มีหน้าที่อื่นนอกจากผู้ขับรถได้เสพยา้าานขณะปฏิบัติหน้าที่ให้พิจารณาเปรียบเทียบปรับและพักใช้ใบอนุญาตตามที่เห็นสมควร 39

จากมาตรการดังกล่าวผู้เขียนมีความเห็นว่า มาตรการเสริมในการปราบปรามการข้ยากลุ่มแอมเฟตามีนดังกล่าวยังมีช่องโหว่อยู่ กล่าวคือ การระบุจำนวนครั้งที่กระทำผิดโดยบันทึกไว้ว่าใบอนุญาต และรายงานข้อมูลไปยังนายทะเบียนที่ออกใบอนุญาตนั้น ๆ ให้รับทราบและบันทึกรายละเอียดในวันนั้นยังไม่เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพ และข้อมูลดังกล่าวนี้ใช้สอบประวัติผู้กระทำผิดได้เฉพาะแห่งเท่านั้นไม่สามารถใช้ได้ทั่วประเทศ และในขณะนี้การจัดเก็บข้อมูลที่

เกี่ยวกับประวัติคนขับรถที่ขายากลุ่มแอมเฟตามีนโดยระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งจะ เป็นวิธีอำนวยความสะดวกในการกลั่นกรองประวัติบุคคลใด ๆ ก่อนออกใบขับขี่ให้ ก็ยังมีได้มีการนำมาใช้แต่อย่างใด และโดยวิธีปฏิบัติของผู้กระทำความผิดก็มักจะไปแจ้งความว่าใบขับขี่หายและไปขอทำใบขับขี่ใหม่ ซึ่งการขอทำใบขับขี่ครั้งใหม่นี้ไม่จำเป็นต้องไปทำในเขตท้องที่เดิมแต่อย่างใด จึงสามารถทำได้ในที่ทำการเขตอื่น ซึ่งก็ไม่มีประวัติการเสพยาากลุ่มแอมเฟตามีนของผู้นั้นแต่อย่างใดอีก และมักจะออกใบอนุญาตขับขี่ให้ด้วย จึงเห็นว่ามาตรการดังกล่าวยังไม่รัดกุมเท่าที่ควร ประกอบกับเป็นการสร้างช่องทางให้เจ้าพนักงานเลือกปฏิบัติ และทุจริตต่อหน้าที่อีกทั้งยังเป็นการปิดโอกาสให้มีการนำโทษตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 และพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาบังคับใช้ได้ดังได้กล่าวไว้แล้วข้างต้นอีกด้วย

นอกจากนี้ เมื่อตรวจพบสารยาากลุ่มแอมเฟตามีนในปัสสาวะของผู้ขับขี่แล้ว รัฐกลับใช้มาตรการลงโทษผู้กระทำความผิด โดยแบ่งระดับความรุนแรงของโทษปรับและระยะเวลาแห่งการพักใช้ใบอนุญาตลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดถึง 4 ระดับ ซึ่งเห็นว่าเป็นมาตรการที่ไม่เด็ดขาดแต่กลับหย่อนยาน ทั้งนี้ เห็นว่าหากรัฐมีเจตนารมณ์ที่จะลดปัญหาการเสพยาากลุ่มแอมเฟตามีนในขณะขับขี่นั้น จะเป็นการช่วยลดอุบัติเหตุบนท้องถนนให้ลดน้อยลงจริงแล้ว ก็ควรจะใช้มาตรการลงโทษเด็ดขาดไปเลย โดยหากตรวจพบสารยาม้าจริงก็ใช้มาตรการเปรียบเทียบปรับ และสั่งเพิกถอนใบอนุญาตทันที ดังนี้ จึงจะเป็นการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

3.4 มาตรการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยและการคุมความประพฤติต่อผู้กระทำความผิด

ในปัจจุบันได้มีการยอมรับปรัชญาการลงโทษสมัยใหม่ โดยการเปลี่ยนจากวิธีการลงโทษมาเป็นวิธีการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้เหมาะสมเป็นรายบุคคล โดยหลีกเลี่ยงโทษจำคุกในระยะสั้น ดังจะเห็นได้จากการนำวิธีการรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษและคุมประพฤติมาใช้ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นการให้อานาจศาลในการาช้ดุลยพินิจอันพิเคราะห์แล้ว เห็นว่าจำเลยมีแนวโน้มที่จะแก้ไขปรับปรุงตัวเองให้กลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องถูกจำคุก ทั้งนี้ ศาลจะพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดแต่ให้รอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษไว้

โดยที่จำเลยจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขคุมประพฤติที่ศาลกำหนด ทั้งต้องอยู่ภายใต้การควบคุมสอดส่องของพนักงานคุมความประพฤติปฏิบัติตามระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร เมื่อจำเลยหรือผู้ถูกคุมประพฤติพ้นเงื่อนไขคุมประพฤตินครบกำหนดเวลาแล้ว ศาลก็จะสั่งให้ผู้ถูกคุมความประพฤติพ้นจากการคุมประพฤติไป แต่ถ้าผู้ถูกคุมความประพฤติละเมิดเงื่อนไขคุมประพฤติ ศาลอาจจะเพิกถอนการคุมประพฤติ และกำหนดโทษที่ยังไม่ได้กำหนดหรือลงโทษที่รอไว้ได้

นอกจากนี้ วัตถุประสงค์การลงโทษทางอาญาจะกระทำได้อีกเมื่อได้มีการกระทำความคิดเกิดขึ้นแล้ว เช่นนี้ก่อนที่ผู้ใดจะกระทำผิดขึ้นแม้จะมีพฤติการณ์น่ากลัวและอันตราย ซึ่งส่อให้เห็นว่าผู้นั้นอาจจะกระทำความคิดขึ้นได้ ก็ไม่อาจลงโทษผู้นั้นได้ ดังนั้น จึงต้องมีวิธีการเพื่อความปลอดภัยขึ้นเพื่อป้องกันและปฏิบัติต่อผู้ที่มีสภาพอันตรายต่อสังคมมาที่กระทำผิดขึ้นในอนาคตได้ 40 ซึ่งวิธีการดังกล่าวอาจทำได้โดยการตัดโอกาสที่จะกระทำความคิดทิ้งเสีย เช่น การกักกัน การห้ามเข้าเขตกำหนด การห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง การเนรเทศบุคคลต่างด้าว การเพิกถอนใบอนุญาต และสำหรับบุคคลวิกลจริตก็คือ การควบคุมตัวเอาไว้ในสถานพยาบาล 41 ทั้งนี้ จะขอแยกกล่าวถึงประเด็นต่าง ๆ ตามมาตรการ การใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยและคุมความประพฤติต่อผู้กระทำความผิดกรณีเสพยาสูบแอมเฟตามีนในขณะขับขี่ยานพาหนะตามลำดับ ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

40 ถาวร พานิชพันธ์, "วิธีการเพื่อความปลอดภัย," (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต แผนกวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 3-4.

41 รกเมน ภัทรภิรมย์, คำบรรยายวิชากฎหมายอาญาเปรียบเทียบและอาชญา-
วิทยา (กรุงเทพมหานคร: แผนกวิชานิติศาสตร์ คณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2519), หน้า 15.

- วิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 49 ซึ่งเป็นการป้องกันโดยการรักษาพยาบาลเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้เสพยากลุ่มแอมเฟตามีน อันมีลักษณะเป็นมาตรการเพื่อให้ความช่วยเหลือ ทั้งนี้ อาจเป็นไปในลักษณะคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในสถานพยาบาลของทางราชการเพื่อเข้ารับการบำบัดรักษาต่อไป ซึ่งหลักการดังกล่าวเป็นผลสืบเนื่องมาจากจำเลยผู้เสพยากลุ่มแอมเฟตามีนนั้น มิได้ปฏิบัติตามคำสั่งศาล (ศาลอาจกำหนดให้บุคคลนั้นจะต้องไม่เสพยากลุ่มแอมเฟตามีนหรือสารอื่นซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกันภายในช่วงระยะเวลาหนึ่ง) ดังนั้น ศาลจึงมีอำนาจที่จะมีคำพิพากษาลงโทษจำเลยต่อไป ทั้งนี้ ศาลจึงต้องพิจารณาใช้ดุลพินิจเพื่อวินิจฉัยว่า การลงโทษจำเลย หรือการบำบัดรักษาจำเลยนั้นสิ่งใดจะเป็นการเหมาะสมกว่ากัน ซึ่งเมื่อพิจารณาสภาวะการผิดต่าง ๆ รวมทั้งสภาพของความคิดตลอดจนบุคลิกลักษณะของจำเลยในขณะที่ทำการพิจารณาหรือก่อนหน้านั้นแล้ว หากเห็นว่าการนำตัวจำเลยเข้ารับการรักษาคือเป็นหนทางที่ถูกต้องและเหมาะสมที่สุดเช่นนี้แล้ว ศาลก็จะมีคำสั่งบังคับให้จำเลยเข้ารับการรักษาด่วนในโรงพยาบาลเป็นการชั่วคราว โดยมีกำหนดระยะเวลาไม่เกิน 2 ปีก็ได้ 42

- วิธีการเพื่อความปลอดภัย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 50 ซึ่งวิธีนี้เป็น การป้องกันสิ่งผิดเข้ามาตรการเพื่อตัดโอกาสมิให้กระทำความผิดได้อีกในลักษณะของการห้าม ประกอบอาชีพบางอย่าง ซึ่งจะใช้กับผู้กระทำความผิดโดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพ โดยมี วัตถุประสงค์ป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำผิดซ้ำในอนาคต 43

- การคุมประพฤติ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญก็เพื่อคุ้มครองป้องกันสังคมจากอาชญากรรม ทั้งยังเป็นการให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับจำเลยแก่ศาลก่อนพิพากษาคดี โดยให้พนักงานคุมประพฤติเป็นผู้ดูแลควบคุม สอดส่อง หรือกล่าวโดยสรุปก็คือ เป็นการควบคุมดูแลอบรมแก้ไข

42 กองคดีวิธีการเพื่อความปลอดภัย, กรมอัยการ, การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย (กรุงเทพมหานคร; บริษัทศรีสมบัติการพิมพ์ จำกัด, 2533), หน้า 69.

43 เรื่องเดียวกัน, หน้า 70.

พฤติกรรมของผู้กระทำความคิดที่มีโอกาสกลับตนเป็นคนดีต่อไป อันเป็นหลักการของบทบัญญัติ ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56, 57 และ 58 นั้นเอง 44

อย่างไรก็ดี นับแต่ประเทศไทยได้มีการนำวิธีการคุมความประพฤติผู้ใหญ่มารับใช้ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2522 นั้น ได้มีการพัฒนารูปแบบและวิธีการของการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความคิดในชุมชน เรื่อยมา จนนำไปสู่แนวความคิดที่ว่า สมควรที่จะให้จำเลยได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัด ประโยชน์ช่วยเหลือสาธารณชนหรือชุมชนของจำเลยเอง ทั้งนี้ เพื่อเป็น "วิธีทางการริเริ่ม ฝึกหัดการทำงานของจำเลย และช่วยเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดีงามให้เกิดขึ้น ทั้งยังเป็นการ ชี้นำให้จำเลยได้เข้ามามีบทบาทช่วยเหลือสร้างคุณประโยชน์ให้กับสังคมตามคำสั่งและความ สามารถอีกด้วย" 45 ทั้งนี้ จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าผู้กระทำความคิดจะต้องยินยอมด้วย กับการลงโทษชนิดนี้ และจะต้องมีหลักเกณฑ์และขอบเขตในการใช้อย่างรัดกุมอีกด้วย จึงเห็น ได้ว่าการนำวิธีการลงโทษโดยการทำงานให้กับชุมชน (Community Service) มาใช้ โดย ให้ผู้กระทำความคิดต้องสละเวลาส่วนตัวมาทำงานให้กับชุมชน และในขณะเดียวกันมาตรการนี้ ก็เป็นการทดแทนต่อสังคมสำหรับความคิด ซึ่งผู้กระทำได้กระทำลงในรูปแบบการงานที่มีประโยชน์ต่อ สังคมและปราศจากค่าจ้างตอบแทน 46 นี้ เป็นการผสมผสานแนวความคิดตามทฤษฎีการลง โทษเพื่อเป็นการยับยั้ง ทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการชดเชยความคิดและทฤษฎีการลงโทษเพื่อ เป็นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความคิด เหล่านี้รวมเข้าไว้ด้วยกัน 47

44 เสมอแซ เสนเนียม, "มาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำความคิดโดยอาศัยการบริการ สังคม," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารนิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536), หน้า 99.

45 สำนักงานคุมประพฤติกลาง, "แนวทางการปฏิบัติตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ซึ่งแก้ไขใหม่", 2533

46 วิชัย อริยานันทกะ, "วงการกฎหมายทั่วไป," ตุลพาหะ 32 (มกราคม - กุมภาพันธ์ 2528) : 97- 98.

47 เสมอแซ เสนเนียม, "มาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำความคิดโดยอาศัยการบริการ สังคม," หน้า 66.

อนึ่ง เพื่อให้โครงการบริการสังคมข้างต้นบรรลุเป้าหมายการคัดเลือกผู้ถูกคุมคาม ประพฤติจึงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกาถือว่าผู้ขับขี่ที่นิยมเสพยาหรือใช้วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และเมาสุราในขณะที่ขับรถ (Drink and Drug Driving) โดยเฉพาะผู้เสพยากระตุ้นประสาท (Stimulants) ประเภทยาแอมเฟตามีนหรือที่รู้จักกันทั่วไปว่า "ยาบ้า" นั้น ผู้กระทำความผิดประเภทนี้จะเสเพลงเสพติดเพียงชั่วขณะ ซึ่งยังสามารถที่จะเยียวยารักษาให้หายเป็นปกติได้ และย่อมต้องการที่จะได้รับการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมและจิตใจ ด้วยการสร้างจิตสำนึกให้รู้จักรับผิดชอบต่อสังคม จึงสมควรจัดให้ผู้กระทำความผิดประเภทนี้ ทางงานบริการสังคมอันจะเป็นวิธีการที่แก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมและจิตใจได้วิธีหนึ่ง นอกจากนี้ ผู้กระทำความผิดที่เมาสุราในขณะที่ขับรถนั้น กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีความผิดฐาน Felony โดยคดีประเภทนี้ศาลสามารถกำหนดทางเลือกที่จะลงโทษจำเลยได้หลายทาง เช่น (1) ปรับ (Fine) (2) จำคุก (Jail) (3) งดเข้าใบอนุญาตให้ขับขี่รถชั่วคราว (Suspension) หรือเพิกถอนใบอนุญาตให้ขับรถ (Revocation of License) (4) แก้ไขฟื้นฟูผู้ดื่ม เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็นสารประกอบ (Alcoholic Rehabilitation) (5) เข้ารับการอบรม (Attendance at Traffic School) (6) คุมประพฤติ (Probation) ⁴⁸ ทั้งนี้ การที่ศาลมีคำสั่งคุมประพฤติจำเลยและกำหนดเงื่อนไขบริการสังคมจะเป็นวิธีการเหมาะสมกว่าการลงโทษด้วยวิธีอื่น ๆ เพราะถ้าหากจำเลยปฏิบัติตามเงื่อนไขคุมประพฤติภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดแล้วจำเลยจะมีได้ถูกบันทึกประวัติเป็นอาชญากรถ้าศาลมีคำพิพากษาให้จำคุกจำเลยก็จะได้รับผลร้ายจากการใช้ชีวิตในทัณฑสถาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้กระทำความผิดครั้งแรกไม่ควรถูกได้รับการลงโทษด้วยการถูกจำคุกจองจำ และหากศาลมีคำสั่งให้ยึดใบอนุญาตให้ขับรถชั่วคราว หรือเพิกถอนใบอนุญาต ก็จะมีผลกระทบต่อการประกอบอาชีพของจำเลย หรือมีผลกระทบต่อการศึกษาของจำเลย ฉะนั้น ข้อพิจารณาของ

48 Lawrence E. Taylor, Drunk Driving Defense (Boston: Little Brown and Company, 1981) p.383

ศาลมลรัฐแคลิฟอร์เนียจึงกำหนดโทษของผู้กระทำความผิดประเภทนั้น โดยผู้กระทำความผิดในครั้งแรกศาลจะพิพากษาลงโทษปรับเป็นเงิน 300 เหรียญ และคุมประพฤติจำเลยเป็นเวลาประมาณ 2 ปี ทั้งนี้ ศาลอาจจะกำหนดเงื่อนไขบริการสังคมให้ไปทำงานในโรงพยาบาลแผนกอุบัติเหตุ ศูนย์ช่วยเหลือเยาวชน YMCA หรือ Local Red Cross ตามแต่กรณีโดยจะพิจารณาจากองค์ประกอบอื่น ๆ ประกอบด้วย เช่น ลักษณะการเกิดอุบัติเหตุ ผลการตรวจระดับแอลกอฮอล์ในเลือดพฤติกรรมที่เป็นปฏิปักษ์ต่อสังคมประกอบการพิจารณา แต่ถ้าหากเป็นผู้กระทำความผิดซ้ำศาลจะพิพากษาลงโทษจำคุกไปเลยก็ได้ 49

กล่าวโดยสรุปก็คือ ปัจจุบันการลงโทษความผิดฐานเสพยากลุ่มแอมเฟตามีนในขณะขับขี่ยานพาหนะมักมีแนวโน้มที่จะลงโทษปรับตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 และโทษริตรอนสิทธิในการใช้รถ (เพิกถอนใบอนุญาตเป็นการชั่วคราวหรือตลอดชีพ) อันเป็นไปตามทฤษฎีป้องกันสังคม และทฤษฎีปรับปรุงแก้ไขหรือตัดนิสัยประกอบกัน ซึ่งมีผลให้คดีเสร็จสิ้นไปดังกล่าวแล้วข้างต้น ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า อัตราโทษดังกล่าวยังอยู่ในลักษณะที่หย่อนยานไม่เด็ดขาด จึงไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาความผิดฐานเสพยากลุ่มแอมเฟตามีนในขณะขับขี่ยานพาหนะได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น รัฐควรจะใช้มาตรการลงโทษจำคุกเป็นหลักและใช้มาตรการลงโทษปรับเป็นโทษรอง ตลอดจนควรรักษาหลักการเรื่องวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้บังคับแก่กรณีโดยให้ศาลมีคำสั่งห้ามจำเลย (ผู้กระทำผิด) ประกอบอาชีพขับขี่ยานพาหนะอีกต่อไป เมื่อตรวจพบสารกลุ่มแอมเฟตามีนในปัสสาวะของผู้กระทำผิดครั้งแรกเลยทีเดียว ไม่จำเป็นต้องรอเป็นครั้งที่ 2, 3 หรือ 4 และหากผู้นั้นเป็นผู้เสพติดสารกลุ่มแอมเฟตามีนด้วยแล้ว ก็สมควรที่จะควบคุมตัวไว้ในสถานพยาบาล หรือสถานบำบัดรักษาทันที

49 เสมอแชน เสนเนียม, "มาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยอาศัยการบริการสังคม," หน้า 89.

3.5 แนวคิดในการลงโทษตามพระราชบัญญัติวัตถุออกฤทธิ์

ในปัจจุบันนี้เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทโดยเฉพาะ ยากลุ่มแอมเฟตามีน (ยาบ้า) ได้เข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพ ใช้แรงงานในสังคมไทย โดยมีแนวโน้มขยายวงกว้างเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว กรณีดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม โดยเป็นสาเหตุที่ทำให้การเกิดอุบัติเหตุบนทางหลวง มีอัตราสูงขึ้น อันเป็นปัญหาสังคมที่รุนแรงประการหนึ่ง

โดยที่วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท เป็นสารที่จะมีปฏิกิริยาโดยตรงต่อระบบประสาท ส่วนกลาง ทั้งการกดประสาทและการกระตุ้นประสาท หากไม่มีการควบคุมดูแลที่เหมาะสมแล้ว ก็จะเป็นโรคประสาทที่บุคคลนั้นไปเข้าในทางที่ผิดได้ซึ่งนำไปสู่สถานการณ์ที่เลวร้าย และมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของสมาชิกในสังคมอีกโรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ แอมเฟตามีนและอนุพันธ์ได้เข้ามา มีบทบาทในฐานะที่เป็นสารกระตุ้นประสาทเมื่อประมาณ พ.ศ. 2510⁵⁰ โดยในขณะนั้นกระทรวง สาธารณสุขได้ประกาศห้ามนำเข้า แอมเฟตามีน และเมทแอมเฟตามีนเป็นยาเสพติดให้โทษ และได้มี การห้ามมิให้ผลิต นำเข้า หรือขายโดยเด็ดขาดในปี พ.ศ. 2512

ต่อมาองค์การสหประชาชาติและองค์การอนามัยโลกได้กำหนดมาตรการในการควบคุม การแพร่หลาย (ในลักษณะของการนำเข้าทางที่ผิด) ของวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและ ประสาท ซึ่งประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ซึ่งได้กระทำขึ้น ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518⁵¹ โดย

⁵⁰ สมาคมขนส่งสินค้า, "ยาบ้า..ยามฤตยู," วารสารสมาคมขนส่งสินค้า ปีที่ 13 ฉบับที่ 110 พ.ศ. 2536, หน้า 28.

⁵¹ ชาญยศ เหมะรัชตะ, "วิจัยวิภาค ; ปัญหา ยาเสพติด ; การศึกษาและ วิเคราะห์งานแห่งกฎหมาย," วารสารกฎหมาย ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 (ตุลาคม 2527) ; 134-135.

มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการผลิต การขาย การนำเข้า การส่งออก การนำเข้าผ่าน หรือการมี
 1 วันในครอบครอง ซึ่งสารดังกล่าวและมุ่งให้มีการใช้เฉพาะเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์เท่านั้น
 จากผลของการเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาดังกล่าว ทำให้รัฐบาลไทยได้ตราพระราชบัญญัติวัตถุประสงค์
 ที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 ขึ้น ซึ่งมีมาตรการสำคัญ คือ

- ได้ควบคุมวัตถุประสงค์ในเรื่องการผลิต การจำหน่าย การนำเข้า การส่งออก
 การครอบครอง การนำเข้า จะกระทำได้อีกต่อไปเมื่อได้รับอนุญาตและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ทาง
 ราชการกำหนด 52
- ได้จัดแบ่งวัตถุประสงค์ออกเป็นประเภท โดยคำนึงถึงความรุนแรงของฤทธิ์และ
 ประโยชน์ที่ได้รับจากสารนั้น ๆ เพื่อความสะดวกในการกำหนดมาตรการควบคุม ซึ่งได้ประกาศ
 1 ให้แอมเฟตามีน เดกซ์แอมเฟตามีน และเมทแอมเฟตามีน เป็นวัตถุประสงค์ประเภท 2 ซึ่งห้าม
 1 ให้มีการผลิต นำเข้า ส่งออกโดยเด็ดขาด เว้นแต่กระทรวงสาธารณสุขจะได้มีไว้เพื่อใช้ประ
 1 โยชน์ทางการแพทย์ 53

อย่างไรก็ดี ในขณะนี้มีภัยพิบัติอันเนื่องมาจากยาสูบแอมเฟตามีนได้ทวีความรุนแรง
 มากขึ้น อันจะเห็นได้จากเหตุการณ์เลวร้ายที่ได้อุบัติขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ อาทิเช่น รถบรรทุกแก๊ส
 พลิกคว่ำและระเบิด คนขับรถบรรทุกสินค้าขับรถพุ่งชนรถรับส่งนักเรียน ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้
 ล้วนแล้วแต่ได้รับการสันนิษฐานอันเบื้องต้นว่า ผู้ขับรถนั้นเสพยาสูบแอมเฟตามีนทั้งสิ้น ฉะนั้น
 รัฐบาลจึงได้ตระหนักถึงอันตรายที่เกิดจากการใช้ยาสูบดังกล่าวในทางที่ผิด ดังนั้น จึงได้กำหนด
 มาตรการเพิ่มเติมในการควบคุมยาสูบแอมเฟตามีน หรือยาที่มีฤทธิ์ใกล้เคียง และนำมาใช้เป็น

52 พระราชบัญญัติวัตถุประสงค์ที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 หมวด 2 การขอ
 อนุญาตและการออกใบอนุญาตเกี่ยวกับวัตถุประสงค์, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 92 ตอนที่ 5
 (ฉบับพิเศษ), วันที่ 9 มกราคม 2518, หน้า 86.

53 พระราชบัญญัติวัตถุประสงค์ที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 มาตรา 6 (1)

ยากระตุ้นประสาทโดยเข้มงวด ซึ่งแต่เดิมพระราชบัญญัติฉบับนี้มิได้มีมาตรการควบคุมผู้เสพ
โดยมิได้มีการบัญญัติว่าการเสพมีความผิดและไม่มียกโทษเอาไว้ ดังนั้น ผู้เสพวัตถุออกฤทธิ์
จึงไม่มีความผิด แต่จะมีความผิดเมื่อเลขาธิการอาหารและยาสั่งให้เข้าบำบัดรักษา หรือฟื้นฟู
สุขภาพแล้วจัดขึ้นไม่เข้ารับการบำบัดรักษา ฉะนั้น จึงได้เพิ่มฐานความผิดขึ้นใหม่และได้กำหนด
อาญาหน้าที่ให้แก่เจ้าพนักงาน ทั้งนี้ ปรากฏตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท
พ.ศ. 2518 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ. 2535)

อย่างไรก็ดี หลักการและแนวความคิดในการลงโทษตามพระราชบัญญัตินี้
มีดังต่อไปนี้ คือ

ก. ด้วยแต่เดิมนั้นมิได้มีบทบัญญัติห้ามการเสพวัตถุที่ออกฤทธิ์ในประเภท 1 หรือ
ประเภท 2 แต่อย่างใด รัฐจึงได้เพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายโดยได้เพิ่มบทนิยามคำว่า "เสพ"
และได้กำหนดโทษผู้เสพวัตถุออกฤทธิ์ดังกล่าวเพื่อบำบัดความต้องการทางกายและจิตใจ โดยมีช้
เป็นการรักษาโรคนี้ให้เป็นความผิด (มาตรา 62 ตร.) ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 1-5 ปี
และปรับตั้งแต่สองหมื่นถึงหนึ่งแสนบาท 54

ข. เดิมนั้นไม่มีบทบัญญัติว่าผู้ที่มีวัตถุออกฤทธิ์ประเภท 1 หรือประเภท 2 ไว้ใน
ครอบครองหรือใช้ประโยชน์อย่างผิดกฎหมายนั้น ในปริมาณแค่ไหนเพียงไร จึงจะถือว่ามิไว้เพื่อ
จำหน่ายอันจะถือเป็นความผิดตามกฎหมาย รัฐจึงได้เพิ่มเติมฐานความผิดดังกล่าวไว้ในมาตรา
106 ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 1-5 ปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นถึงหนึ่งแสนบาท และมาตรา
106 ทวิ 55

54 พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535,
มาตรา 62 ตรี

55 พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท มาตรา 106, มาตรา 106 ทวิ

ค. เดิมนั้นมิได้มีบทบัญญัติห้ามมิให้มีการนำวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทไปมอมเมา หรือยุงส่งเสริมให้ผู้อื่นเสพ รัฐจึงได้เพิ่มเติมการกระทำดังกล่าวให้เป็นความผิดตามมาตรา 62 จัตวา ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 2-10 ปี และปรับตั้งแต่สี่หมื่นถึงสองแสนบาท 56

จึงเห็นได้ว่า กรณีความผิดที่ได้เพิ่มเติมขึ้นมาใหม่เหล่านี้ล้วนมีอัตราโทษที่ค่อนข้างจะ สูงกว่าเดิม ทั้งนี้ ก็เพื่อการปราบปรามปัญหาการนำยากลุ่มแอมเฟตามีนไปใช้ผ่านทางที่คิดนั่นเอง

3.6 แนวนโยบายและการดำเนินการของรัฐต่อปัญหาการเสพยากลุ่มแอมเฟตามีนในขณะจับขี ยานพาหนะ

เมื่อนำบทบัญญัติของกฎหมายทุกฉบับที่ เกี่ยวข้องกับความผิดฐานเสพยากลุ่มแอมเฟตามีน ในขณะจับขี ยานพาหนะมาพิจารณาถึงความเหมาะสมในการบังคับใช้ ตลอดจนประสิทธิภาพในการ บังคับใช้กฎหมายดังกล่าวนั้น

จากการวิเคราะห์บทบัญญัติกฎหมายข้างต้นนี้ เห็นได้ว่าบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งหมด ล้วนเป็นกฎหมายซึ่งรัฐได้บัญญัติไว้เป็นข้อห้าม โดยยังไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของ การตรากฎหมายดังกล่าวได้ กล่าวคือ ยังขาดสภาพบังคับในตัวกฎหมาย (Law Enforcement) เพราะกฎหมายดังกล่าว เป็นกฎเกณฑ์ซึ่งออกมาไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่ง โดยส่วนใหญ่คงได้แก่ผู้ประกอบการอาชีพขับรถบรรทุกรับจ้าง ประกอบกับทัศนคติของกลุ่มเป้าหมาย เหล่านี้ก็ยังไม่ยอมรับกฎเกณฑ์ที่รับกำหนดขึ้นแต่อย่างใด อีกทั้งการเสพยากลุ่มแอมเฟตามีนนั้น มีลักษณะ เป็นการกระทำความคิดที่ไม่เห็นโดยประจักษ์ชัด และผู้กระทำผิดจะล่วงรู้เพียงคนเดียว เท่านั้น จึงทำให้บทลงโทษของกฎหมายมีความไม่แน่นอน กรณีเหล่านี้จึง เป็นสาเหตุหนึ่งที่สำคัญ ซึ่งทำให้กฎหมายไม่สามารถมีสภาพบังคับที่มีประสิทธิภาพได้ ประกอบกับปัจจุบันปัญหากฎหมายและ

การบังคับตามกฎหมายฉบับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนั้น พบว่ากฎหมายเหล่านี้มีลักษณะซ้ำซ้อน กล่าวคือ การกระทำผิดเกี่ยวกับการจราจรบางอย่างซึ่งเป็นการก่อให้เกิดอุบัติเหตุ นั้น ต้องนำกฎหมายอื่น ๆ หลายฉบับมาใช้บังคับ ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ในการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายและปฏิบัติตามเกิดความยุ่งยาก สับสน การปฏิบัติตามกฎหมายและการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายจึงเป็นไปอย่างไม่มีรัดกุมและไม่มีประสิทธิภาพ ผลที่เกิดขึ้นคือ ผู้ใช้ทางบางส่วนไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ และในขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ในการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายมีขีดความสามารถต่ำ ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมทางด้านปัญหาการกลุ่มแอมเฟตามีนมาก่อน ประกอบกับความซ้ำซ้อนและขัดแย้งของกฎหมายดังกล่าวข้างต้น ทำให้การควบคุมและบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

นอกจากนี้ ยังพบว่าบทบัญญัติกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนี้มีหน่วยงานหลายหน่วยงาน ซึ่งร่วมกันรับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทำให้การดำเนินการใด ๆ ต่อปัญหาการรัวยาสูบแอมเฟตามีนในทางที่ผิด ขาดเอกภาพ เพราะหน่วยงานต่าง ๆ หน้าที่ของแต่ละหน่วยงานลักษณะของต่างคนต่างทำ ซึ่งมักทำให้เกิดความขัดแย้งกันอยู่เนื่อง ๆ ระหว่างหน่วยงานที่ขาดการประสานงานที่กล่าวมานี้ ซึ่งส่งผลให้การบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายไม่มีประสิทธิภาพอย่างที่เป็นอย่างในปัจจุบัน ยิ่งไปกว่านั้น การขาดเอกภาพในการบริหารและการบังคับบัญชาของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการป้องกันอุบัติเหตุบนท้องถนนอันเนื่องมาจากยาสูบแอมเฟตามีนนี้ มีส่วนสำคัญที่ทำให้ไม่สามารถที่จะทำการควบคุม หรือมีระบบการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพได้ และผลกระทบที่ตามมาก็คือ มาตรการต่าง ๆ ที่ได้กำหนดขึ้นมานั้นไม่สามารถที่จะนำมาใช้ได้เลย

อย่างไรก็ดี กรณีสภาพบังคับและบทกำหนดโทษในความผิดจราจรตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติจราจร พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 นั้น ดังได้กล่าวแล้วข้างต้นว่าจะกำหนดโทษจำคุกไว้ไม่สูงนัก แต่จะกำหนดโทษปรับไว้ในระดับสูง ทั้งยังให้อำนาจอย่างเต็มที่แก่เจ้าพนักงานในการเปรียบเทียบปรับ และเรียกตัวผู้กระทำความผิดมาอบรม ดังเตือน ให้คำแนะนำ ในเรื่องการประพฤติปฏิบัติ จึงเห็นว่าการให้อำนาจเพื่อใช้ดุลยพินิจเช่นนี้เป็นหนทางนำไปสู่การเลือกปฏิบัติ

เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด อันเป็นเหตุให้ความเคารพกฎหมายของประชาชนลดลง ซึ่งเป็นช่องทางให้เจ้าพนักงานทุจริตประพฤติมิชอบ และส่งผลต่อมาให้ประชาชนเกิดความรู้สึกต่อต้านเกลียดชัง และปฏิเสธที่จะให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

จึงพอสรุปได้ว่า ปัญหากฎหมายและการบังคับตามกฎหมายมีผลเนื่องมาจากกฎหมายมีหลายฉบับ ทำให้ซ้ำซ้อนและขัดแย้งกัน ผู้ปฏิบัติและเจ้าหน้าที่รักษาการตามกฎหมายจึงเกิดความสับสนและไม่สามารถปฏิบัติตามได้ นอกจากนี้ ยังมีผลมาจากการขาดการประสานงานของเจ้าหน้าที่ของหน่วยต่าง ๆ อีกทั้งผู้ปฏิบัติงานในปัจจุบันก็มีขีดความสามารถในเกณฑ์ต่ำเป็นส่วนใหญ่

กรณีทุกประการที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ จึงเห็นว่ากลไกการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพในด้านขบวนการยุติธรรมนี้ ควรได้รับการปรับปรุงเพื่อเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคม และไม่ว่ากฎหมายจะได้มีการแก้ไขปรับปรุง อย่่างไรก็ตาม หากการบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างไร้ประสิทธิภาพและหละหลวมแล้ว ก็จะไม่เกิดผลดีในทางปฏิบัติเลย ฉะนั้น ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายจึงเป็นเรื่องที่สลับซับซ้อน และต้องวิเคราะห์ศึกษาหาทางแก้ไขให้ตรงจุดจึงจะสามารถแก้ไขได้ อย่่างไรก็ดี ในขณะนี้รัฐได้กำหนดแนวนโยบายเพื่อแก้ปัญหาการร้ายของกลุ่มแอมเฟตามีนในทางที่ผิด ดังนี้

3.6.1 แนวนโยบายเพื่อการแก้ไขปัญหากลุ่มแอมเฟตามีนในภาพรวม

ปัญหาการนำวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทมาใช้ในทางที่ผิดเป็นปัญหาต่อเนื่อง ลักษณะปัญหาจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งชนิดของสารและลักษณะประชากรที่เสพ ทั้งนี้ ลักษณะและสาเหตุของปัญหาจะเปลี่ยนแปลงซับซ้อนขึ้นเรื่อย ๆ ตามวิวัฒนาการทางสังคม รัฐบาลทุกรัฐบาลจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าวในทุกระดับ⁵⁷ จึงได้

57 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, "การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในประเทศไทย," 2529 ; 20-26.

กำหนดนโยบายและมาตรการในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไว้อย่างชัดเจน โดยได้บรรจุเป็นนโยบายในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530-2535 ทั้งนี้ ได้มีการปราบปรามจับกุมผู้จำหน่ายยาม้าหรือมียาดังกล่าวไว้ในครอบครอง และได้มีการกระทำอย่างต่อเนื่องมาตลอดเวลา ซึ่งในอดีตเป็นการจับกุมเพียงเฉพาะรายย่อย ในขณะที่ได้มีการจับกุมและติดตามผู้ผลิตจำหน่ายยาม้าจริง และปลอมอย่างมีประสิทธิภาพ (จากข้อมูลสถิติการจับกุมยาแอมเฟตามีนทั่วประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530-2535) (ดูภาคผนวก ๘)

ซึ่งพบว่าปี พ.ศ. 2530 มีการจับกุมของกลางได้มากกว่า 4 ปีต่อมา เนื่องจากเป็นช่วงที่เริ่มมีการจับกุมกันอย่างเข้มงวด เจ้าหน้าที่ได้กวาดล้างทำลายแหล่งผลิตหัวเชื้อแอมเฟตามีน และแหล่งอัดเม็ดได้เป็นจำนวนมากถึง 11 แห่ง และจับกุมผู้ค้าทั้งรายใหญ่และรายย่อยจำนวนมาก หลังจากปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา เจ้าหน้าที่ไม่สามารถทำลายแหล่งผลิตได้เลย เนื่องจากผู้ผลิตเพิ่มความระมัดระวังขึ้น โดยย้ายแหล่งผลิตไปยังพื้นที่ชนบทห่างไกลความเจริญ ในปี พ.ศ. 2534 เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายเร่งรัดการปราบปรามยาแอมเฟตามีนอย่างจริงจัง จึงเป็นผลให้มีการทำลายแหล่งผลิตยาแอมเฟตามีนถึง 3 แห่ง ในช่วงเดือนมกราคม-เมษายน ซึ่งมีผลต่อเนื่องถึงปี พ.ศ. 2535 ทำให้จำนวนยาแอมเฟตามีนที่จับได้ลดลง ถึงแม้การจำหน่ายยาม้าจะเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย แต่เนื่องจากกฎหมายในเรื่องโทษจากการค้ายาดังกล่าวมีโทษสถานเบาว่าโทษจากการค้ายาเสพติดชนิดอื่น ในขณะที่ผลประโยชน์จากการจำหน่ายที่ผู้ขายได้รับนั้นมากมายมหาศาล จึงมักมีผู้กล้าเสี่ยงที่จะกระทำผิดกฎหมายอยู่เสมอ 58

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

58 พรรณนัสริย์ วัฒนสุภะ, "การดำเนินงานคดีกับผู้มียาแอมเฟตามีนไว้ในครอบครอง และการตรวจเพื่อพิสูจน์ยืนยันวัตถุพยาน," (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2536), หน้า 13.

ทั้งนี้ แนวนโยบายเพื่อการแก้ไขปัญหายากลุ่มแอมเฟตามีน ประกอบด้วยมาตรการในการดำเนินงาน มีดังนี้

- มาตรการควบคุมทางกฎหมาย

โดยการลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับแอมเฟตามีน กฎหมายหลายฉบับสามารถนำมาใช้บังคับได้ คือ พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 เป็นต้น

- มาตรการด้านการปราบปราม 59

เพื่อลดปริมาณแอมเฟตามีนที่มีการลักลอบผลิตและจำหน่ายอย่างผิดกฎหมาย การปราบปรามจึงเป็นมาตรการหลักที่สำคัญ ซึ่งการดำเนินงานจะประกอบด้วย การปราบปรามแหล่งผลิต การลักลอบค้า การจำหน่าย และการครอบครองแอมเฟตามีน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางด้านการปราบปรามยาเสพติดร่วมกันดำเนินการจัดชุดเจ้าหน้าที่ออกปฏิบัติการอย่างจริงจัง อาทิ เช่น

- พัฒนาเจ้าหน้าที่ปราบปรามให้มีขีดความสามารถสูง โดยให้หน่วยปฏิบัติแต่ละหน่วยจัดหลักสูตรตามความต้องการของตนเอง และมีหน่วยงานกลาง เช่น สำนักงาน บ.บ.ส. จัดหลักสูตรที่จะ เป็นประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยร่วมกัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

59 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, สำนักนายกรัฐมนตรี้, เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง แอมเฟตามีน (เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม), หน้า 23.

- ส่งเสริมการประสานงานการข่าวระหว่างหน่วยปราบปรามยาเสพติดทั้ง 3 แห่ง คือ กรมตำรวจ กรมศุลกากร และสำนักงาน ป.ป.ส. โดยให้แต่ละหน่วยจัดตั้งศูนย์การข่าวยาเสพติด รวบรวมข่าวและข้อมูลเพื่อแลกเปลี่ยนประสานงานกัน โดยมีสำนักงาน ป.ป.ส. เป็นหน่วยงานกลางสำหรับการประสานงานทั้งภายในประเทศ และการประสานงานระหว่างประเทศและวางแผนดำเนินงานร่วมกัน

- ปรับปรุงกฎหมายให้เอื้อต่อวิธีการสืบสวน การดำเนินคดีและการลงโทษ ผู้ต้องหาคดียาเสพติด โดยสำนักงาน ป.ป.ส. รับผิดชอบดำเนินการ

- จัดหาเครื่องมือในการปราบปรามเพื่อ เพิ่มทุนประสิทธิภาพในการทำงานของ เจ้าหน้าที่ โดยใช้จ่ายเงินงบประมาณของส่วนราชการแต่ละแห่งและขอความร่วมมือจากต่างประเทศ ผ่านหน่วยงานกลาง เช่น สำนักงาน ป.ป.ส.

- เร่งรัดการปราบปรามผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่ รายย่อย และผู้เสพยาชุมชนที่มีการแพร่ระบาด โดยหน่วยปฏิบัติที่มีหน้าที่ด้านการปราบปรามทั้งหมด เช่น กรมตำรวจ กรมศุลกากร สำนักงาน ป.ป.ส. และกระทรวงกลาโหม

- มาตรการด้านการป้องกัน และเผยแพร่ 60

การป้องกันเป็นมาตรการอีกด้านหนึ่ง ทั้งนี้ เพราะการปราบปรามมีอาจจะแก้ไข ปัญหาแอมเฟตามีนนี้ให้หมดไปได้ โดยมาตรการป้องกันที่ดำเนินการอยู่ในขณะนี้ ได้แก่

- ปรับปรุงและขยายการให้การศึกษาเพื่อการป้องกันปัญหา ยาบ้า (ยากลุ่มแอมเฟตามีน) ในสถานศึกษาทุกระดับ โดยกระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลัก ทั้งนี้ อาจเป็นไปในลักษณะการจัดฝึกอบรมวิทยากรเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านโทษภัยของยาบ้า (ยากลุ่มแอมเฟตามีน)

- เผยแพร่ข่าวสารและความรู้ เพื่อการป้องกันปัญหาจากกลุ่มแอมเฟตามีนในชุมชนอย่างกว้างขวาง โดยกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงมหาดไทย กรมประชาสัมพันธ์ และหน่วยงานเอกชนร่วมดำเนินการในลักษณะจัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่หรือโบสเตอร์ เป็นต้น

- ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมทางเลือกสำหรับประชาชนทั่วไป อาทิเช่น กิจกรรมการกีฬาและนันทนาการ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อชุมชน กิจกรรมทางศาสนา และสนับสนุนกิจกรรมการให้คำปรึกษา และการแนะนำแนวทางแก่ประชาชนทั่วไป รวมทั้งปรับปรุงแก้ไขสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการแพร่ระบาดของยาเสพติด โดยมิหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมดำเนินการ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย องค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทย การเคหะแห่งชาติและหน่วยงานเอกชน เป็นต้น

- มาตรการด้านการบำบัดรักษา 61

จากสถิติผู้เข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติดในปี 2531 จำนวน 54,618 คน มีผู้เสพยาเสพติดแอมเฟตามีนเข้ารับการบำบัดรักษา จำนวน 33 คน และในปี 2532 มีผู้เข้ารับการบำบัดรักษา จำนวน 51 คน จากจำนวนผู้เข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติด จำนวน 50,723 คน อย่างไรก็ตามในการดำเนินงานบำบัดรักษาผู้เสพยาเสพติดแอมเฟตามีน รัฐบาลได้มีแนวทาง ดังนี้

- กำหนดให้สถานพยาบาลทั้งของภาครัฐบาลและเอกชน จำนวน 163 แห่งทั่วประเทศ มีหน่วยงานที่รับหน้าที่ดำเนินงานบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขโดยมีบริการให้การบำบัดรักษาผู้เสพยาเสพติดแอมเฟตามีน

- พยายามให้มีระบบบังคับรักษาผู้เสพยาเสพติดแอมเฟตามีน หรือผู้รักษาการตามกฎหมายมีอำนาจส่งผู้เสพยาเสพติดแอมเฟตามีนมารักษาได้

- ปรับปรุงบริการด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพโรคยาใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อให้การบำบัดรักษาบรรลุผลมากขึ้นโดยมีหน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการ ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กรุงเทพมหานคร ทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงกลาโหม สถานพยาบาลเอกชน เป็นต้น
- ส่งเสริมและสนับสนุนการให้บริการด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งโดยวิธีแผนโบราณและแผนปัจจุบัน ทั้งในสถานพยาบาลของรัฐบาลและเอกชนให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการโดยมีหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานป.ป.ส. ดำเนินการ
- ปรับปรุงและขยายรวมทั้งริเริ่มการบำบัดรักษาในระบบต้องโทษ และระบบบังคับ โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการ ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม กระทรวงสาธารณสุข สำนักงาน ป.ป.ส.
- เร่งรัดการฝึกอบรม แพทย์ พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ และบุคคลที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยากลุ่มแอมเฟตามีน โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กระทรวงสาธารณสุข เป็นผู้ดำเนินการ

3.6.2 แนวนโยบายต่อปัญหาการเสพยาเสพติดของผู้นับช้ายานพาหนะ

มาตรการควบคุมทางกฎหมาย โดยรัฐได้แก้ไขเพิ่มเติมข้อกฎหมายขึ้นมาใหม่จากพระราชบัญญัติที่มีอยู่เดิม ให้สามารถนำมาบังคับใช้ได้โดยสมบูรณ์ ดังนี้

- พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ได้มีการเพิ่มเติมบทนิยามและกฎหมาย ดังนี้

เสพ หมายความว่า การรับวัตถุออกฤทธิ์เข้าสู่ร่างกายไม่ว่าด้วยวิธีใด
ติดวัตถุออกฤทธิ์ หมายความว่า เสพเป็นประจำติดต่อกัน และตกอยู่ใน
สภาพที่จำเป็นต้องพึ่งวัตถุออกฤทธิ์นั้น โดยสามารถตรวจสอบพบสภาพเช่นว่านี้ได้ตามหลัก
วิชาการ

การรักษาพยาบาล หมายความว่า การรักษาพยาบาลผู้ติ้วต้อออกฤทธิ์ ซึ่งรวมตลอดถึงการฟื้นฟูสุขภาพและสมรรถภาพ เพื่อให้บุคคลนั้นกลับคืนสู่สภาพปกติชน

สถานพยาบาล หมายความว่า สถานพยาบาลที่รัฐมนตรีประกาศ 62

การกำหนดสถานพยาบาลที่ให้การรักษาพยาบาลแก่ผู้ติ้วต้อออกฤทธิ์และเพิ่มเติมบทความที่ว่า การผลิตเพื่อส่งออกและการส่งออกซึ่งวัตต้อออกฤทธิ์ในประเภท 2 ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด และเพื่อประโยชน์ในการป้องกันอุบัติเหตุจากยานพาหนะ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจกำหนดจุดตรวจสอบตามความเหมาะสม และมีอำนาจสั่งให้บุคคลนั้นรับการตรวจตามหลักวิทยาศาสตร์การแพทย์เพื่อวินิจฉัยวัตต้อออกฤทธิ์ที่เสพ โดยที่ยาเอพิดรีนเป็นยาแก้โรคหืด และถือเป็นวัตต้อออกฤทธิ์ต้อจิตและประสาทประเภท 3 ฉะนั้น บริษัท ยาด่าง ๆ จึงสามารถขออนุญาตสั่งเข้ามาได้ในจำนวนรวมแล้วมากมายมหาศาล พฤติกรรมดังกล่าวเป็นช่องโหว่ของกฎหมายที่อำนวยความสะดวกแก่การผลิตยาฆ่าปลอม ฉะนั้น ทางกระทรวงสาธารณสุขจึงได้ขอแก้ไขระเบียบยาเอพิดรีนเป็นวัตต้อออกฤทธิ์ต้อจิตและประสาทประเภท 2 แทน ซึ่งมีผลให้วัตต้อออกฤทธิ์ชนิดนี้มีเพียงกระทรวงสาธารณสุขเท่านั้นเป็นผู้สั่งเข้ามาได้ นอกจากนี้ วิศวกรครอบครองยานี้ก็มีความผิด วิศวกรขายก็มีความผิด ฉะนั้น ได้มีกฎหมายออกมาควบคุมด้วยว่าคนขับจี้ที่กินก็ผิด และเจ้าหน้าที่สามารถตรวจสอบคนขับจี้ได้อีกด้วย 63

ศูนย์วิทยพัทยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

62 พระราชบัญญัติวัตต้อที่ออกฤทธิ์ต้อจิตและประสาท (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535, มาตรา 3.

63 สมิง เก้าเจริญ, "ยาม้า... เพชฌฆาตบนท้องถนน," หมอชาวบ้าน ปีที่ 13 ฉบับที่ 148 (สิงหาคม 2534), หน้า 18.

ส่วนผู้ใดมีไว้ในครอบครองหรือใช้ประโยชน์ซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1 หรือประเภท 2 เกินปริมาณที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดไว้ ถือว่ามีไว้เพื่อขายจะต้องระวางโทษ จากคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท 64 นอกจากนี้ ยังห้ามมิให้ผู้ใดเสพวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1 หรือประเภท 2 เว้นแต่การเสพวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2 ตามคำสั่งของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม หรือผู้ประกอบโรคศิลปะแผนปัจจุบันชั้นหนึ่งในสาขา ทันตกรรม 65 และห้ามมิให้ผู้ใดจำหน่ายหรือชื้อหรือเช่าหรือยืมผู้อื่นเสพวัตถุออกฤทธิ์ ถ้าเป็น การกระทำต่อหญิงหรือต่อบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ หรือเป็นการกระทำเพื่อจูงใจให้ผู้อื่น กระทำความผิดทางอาญา หรือเพื่อประโยชน์แก่ตนเอง หรือผู้อื่นในการกระทำความผิดดังกล่าว ต้อง ระวางโทษจากคุกตั้งแต่ห้าปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงห้าแสนบาท 66

- พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก

มีข้อกำหนดเพิ่มเติมดังนี้ กำหนดให้ผู้ได้รับการอนุญาตปฏิบัติหน้าที่เป็น ผู้ประจํารถสาธารณะที่ปฏิบัติหน้าที่นั้นต้องไม่เมาสุราหรือของมีเมาอย่างอื่น หรือไม่เสพ หรือใช้ วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทและกำหนดให้ผู้ตรวจการ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมี อำนาจสั่งให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ประจํารถ รับการตรวจ หรือทดสอบว่ามีอาการเมาสุราหรือของ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

64 พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535, มาตรา 106 ทวิ

65 พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535, มาตรา 62 ตริ

66 พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535, มาตรา 62 จัตวา

มีนเมาอย่างอื่น หรือเสพหรือใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทหรือไม่ เนื่องจากผู้ได้รับใบอนุญาตปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ประจําารณ โดยเฉพาะผู้ขับรถส่วนมากมักนิยมเสพหรือใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทในการปฏิบัติหน้าที่ ทําให้เกิดอุบัติเหตุ สร้างความสูญเสียแก่ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชนบนท้องถนนเป็นอันมากอยู่เสมอ ซึ่งแต่เดิมพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 ยังมีบทบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับการเสพหรือใช้วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทขณะปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว และให้อำนาจหน้าที่ในการตรวจหรือทดสอบผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ประจําารณที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะได้เมาสุราหรือของมีนเมาอย่างอื่น หรือเสพวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทดังกล่าวเป็นความผิด และกำหนดให้ผู้ตรวจการ พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจมีอำนาจสั่งให้ผู้ได้รับใบอนุญาตปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ประจําารณที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเมาสุราหรือของมีนเมาอย่างอื่น หรือเสพวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทขณะปฏิบัติหน้าที่นั้นรับการตรวจหรือทดสอบถึงเหตุดังกล่าวได้⁶⁷

- พระราชบัญญัติจราจรทางบก

ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อกฎหมายดังนี้ คือ ห้ามมิให้ผู้เสพหรือรับเข้าร่างกายไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ ซึ่งวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทกลุ่มแอมเฟตามีน หรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทอย่างอื่นที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นผู้ขับขี่ และผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งพักใบอนุญาตขับขี่มีกำหนดไม่น้อยกว่าหกเดือน หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ และถ้าการกระทำผิดดังกล่าวเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาล

⁶⁷ ดูหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2535, หน้า 16 (เล่ม 109 ตอน 14, 27 กุมภาพันธ์ 2535)

สั่งเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ และถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำนั้นต้อง
ระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงแปดหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้
ศาลสั่งเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ 68

นอกจากนี้ รัฐยังได้เพิ่มมาตรการด้านการปราบปรามให้เป็นไปใน
ลักษณะเฉพาะตัว กล่าวคือ ได้เน้นการปราบปรามแหล่งผลิต การลักลอบค้า การจำหน่าย และ
การครอบครองยาสูบแอมเฟตามีน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะรายงานข่าวสารต่าง ๆ และ
หาทางสกัดกั้นการลักลอบจำหน่าย โดยการขอความร่วมมือไปยังบริษัทน้ำมันเชื้อเพลิงให้ช่วย
สอดส่องดูแลมิให้มีการลักลอบจำหน่ายยาสูบแอมเฟตามีนในบริเวณสถานีบริการ 69 นอกจากนี้
ยังได้มีการตั้งด่านตรวจหาสารแอมเฟตามีน โดยเก็บตัวอย่างปัสสาวะของพนักงานขับรถยนต์
บรรทุกและรถยนต์โดยสาร หากพบว่ามีสารเสพติดกลุ่มแอมเฟตามีน หรือยาบ้า ในขณะที่ขับรถก็
จะดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป และในด้านการป้องกันนั้นรัฐได้มีการให้การรณรงค์และฝึกอบรม
พนักงานขับรถ และกลุ่มผู้จ้างแรงงานในสถานประกอบการของโรงงานด้วย การบรรยายและการ
จัดนิทรรศการทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจถึงโทษพิษภัยของยาสูบแอมเฟตามีน การเผยแพร่
ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ และสถานพยาบาล เช่น สิ่งพิมพ์ เอกสารแจกแผ่นพับการ
ให้คำแนะนำ บริการ วิทยุ โทรทัศน์ เพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ถูกต้องแก่บุคคลเหล่านั้น การให้
ความรู้เรื่องยา และการหลีกเลี่ยงการจำหน่ายในทางที่ผิดต่อไป

ศูนย์วิทยุทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

68 พระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2535, มาตรา 43 ทวิ
ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 109 ตอนที่ 39, 6 เมษายน 2535, หน้า 52.

69 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, สำนักงานรัฐมนตรี,
เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง แอมเฟตามีน (เอกสารรเรียวเย็บเล่ม), หน้า 28.

3.7 ผู้ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย

โดยที่การแพร่ระบาดของแอมเฟตามีนมีแนวโน้มสูงขึ้น ซึ่งสังเกตได้จากอุบัติเหตุที่เกิดจากคนขับรถเสพยากลุ่มแอมเฟตามีน และปริมาณการจับกุมผู้จำหน่ายแอมเฟตามีนทั้งรายใหญ่และรายย่อยที่มีแนวโน้มสูงขึ้น ประกอบกับสภาพการจ้างงานของผู้ขับรถบรรทุกเป็นสิ่งผลักดันให้จำเป็นต้องใช้แอมเฟตามีน เช่น ค่าแรงงานต่ำ ชั่วโมงการขับที่ยาวนานในเวลากลางคืน โดยเฉพาะกรณีนายจ้างบังคับหรือจัดหามาให้เสพ หากยังไม่มีการแก้ไขสาเหตุของการรั่วไหลดังกล่าว ก็เป็นที่น่าวิตกว่าการแพร่ระบาดจะรุนแรงขึ้นและจะส่งผลร้ายกระทบถึงสังคมโดยรวมอย่างร้ายแรง จึงสามารถแยกพิจารณาจากผู้เกี่ยวข้องที่ต้องรับผิดชอบได้ 4 กลุ่มคือ

- 3.7.1 ผู้เสพ
- 3.7.2 ผู้สนับสนุนให้เสพ
- 3.7.3 ผู้จำหน่าย
- 3.7.4 ผู้ผลิต

3.7.1 ผู้เสพ

ผู้เสพยาแอมเฟตามีน (ยาบ้า) โดยการกระทำความคิดในฐานนี้เป็นผู้บริโภคหรืออาศัย ซึ่งจะทำให้ร่างกายของผู้เสพยาเสื่อมสภาพ เสื่อมโรทรรม มีอาการเสพติดทางกาย ฉ่ำหยุดเสพจะมีอาการขาดยา ตลอดจนมีอาการเสพติดทางใจ โดยที่แอมเฟตามีนเป็นยาที่แสดงฤทธิ์อำนาจต่อระบบประสาท โดยออกฤทธิ์กระตุ้นประสาท จึงทำให้ผู้เสพต้องเสพยาอยู่เสมอ และเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดการกระตุ้นในการประกอบอาชญากรรมต่าง ๆ ได้ เช่น ความผิดฐานทำร้ายร่างกายและชีวิต ทรัพย์ อุบัติเหตุบนถนน เป็นต้น เป็นความเกี่ยวพันเป็นลูกโซ่ ซึ่งเป็นปัญหาที่มีความยุ่งยากและซับซ้อนมาก ก่อความเสียหายและบ่อนทำลายสังคมมากที่สุดขณะนี้

ด้วยเหตุว่าการเสพยากลุ่มแอมเฟตามีนเป็นการกระทำที่มีโทษตามกฎหมาย ฉะนั้น กลุ่มผู้ใช้แรงงานหรือบุคคลผู้เสพยากลุ่มแอมเฟตามีนจึงต้องกระทำอย่างปกปิด อันเป็นความคิดที่ ผู้กระทำล่วงรู้เฉพาะตัว อีกทั้งในสภาวะการณ์ปกปิดก็ไม่มีมาตรการการตรวจสอบสืบสาวะ หายา กลุ่มแอมเฟตามีนในกลุ่มคนเหล่านี้แต่อย่างใด ประกอบกับปัจจุบันมี เครื่องดื่มชูกำลังยี่ห้อต่าง ๆ ขายกันอย่างแพร่หลาย และมีหลายยี่ห้อที่มุ่งโฆษณาสินค้าโดยที่กระทรวงสาธารณสุขให้ขึ้นทะเบียน อาหาร และยาอย่างถูกต้องทั้งๆที่กระทรวงสาธารณสุขก็มีข้อมูลว่าการรั้งยากลุ่มแอมเฟตามีน สามารถรั้งร่วมกับยาชูกำลังได้ จึงเห็นว่าการแก้ปัญหายาเสพติดนั้นต้องเข้ามาตรการ ร่วมหลาย ๆ ประการควบกันไป 70

อย่างไรก็ตาม มีผู้ให้ความเห็นว่า "การลงโทษผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดส่วนใหญ่ จะถูกลงโทษสถานเบา ในขณะที่กฎหมายตราโทษไว้หนัก จึงไม่เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ก่ออาชญากรรม ประเภทนี้เกรงกลัว จะเห็นได้จากจำนวนการต้องคดีซ้ำซ้อนของผู้ติดยาเสพติดสูงถึง 9-10 ครั้ง แสดงว่าการติดคุกในปัจจุบันแม้จะหลายครั้งก็ไม่ได้ทำให้ผู้ที่ติดยาเสพติดเลิกติดยาเสพติด ผู้ต้อง หาที่ติดยาเสพติดและเคยรับการบำบัดรักษาส่วนใหญ่มักกล่าวว่า "ยาถูกทรง" (การติดคุก) เป็น ยารักษาการติดยาเสพติดดีกว่าอย่างอื่นที่เคยรักษามา" และบางคนเห็นว่าการติดคุกมีส่วนช่วย ตัวเขา โดยเมื่อเขาติดยาเสพติดขนาดหนักจนสภาพร่างกายแย่แล้ว ก็ยอมถูกจับต้องโทษสัก ระยะเวลาหนึ่ง เป็นการอดยาร่างกายจะได้แข็งแรงขึ้น เพื่อที่เมื่อออกไปแล้วจะได้เสพยาเสพติดได้ อีก และเมื่อร่างกายมีสภาพทรุดโทรมมากก็ยอมถูกจับอีกวนเวียนอยู่เช่นนี้ ดังนั้น การเพิ่มโทษ หนักจึงน่าจะ เป็นการปราบปรามยาเสพติดที่ได้ผล และ เป็นการป้องกันอาชญากรรมได้อีกด้วย เพราะผู้ที่ก่ออาชญากรรมถูกเก็บตัวไว้ในที่ ๆ ไม่สามารถจะก่ออาชญากรรมให้ผู้บริสุทธิ์เดือด ร้อนได้" 71

70 "สำรวจการเสพยาในโรงงาน" วารสารโรงงาน 2 (กุมภาพันธ์-พฤษภาคม)
: 77-78.

71 รายงานการวิจัย เรื่อง "ความสัมพันธ์ของผู้ติดยาเสพติดกับการก่ออาชญากรรม
ประจำปี 2524" (เอกสารโรเนียวเขียนเล่ม)

3.7.2. ผู้สนับสนุนให้เสพ

รถยนต์นี้จะมุ่งพิจารณาเฉพาะประเด็นของนายจ้าง เพราะถือว่าเป็นผู้มี ส่วนสำคัญและมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเสพยากลุ่มแอมเฟตามีนของลูกจ้าง ทั้งนี้ ตามระบบ ประกันสังคมได้กำหนดภาระหน้าที่ของนายจ้าง คือ

- ภาระหน้าที่ในการป้องกันมิให้อันตรายเกิดขึ้น โดยจะต้องวางระเบียบ การควบคุมการใช้แรงงาน หรือกำหนดสภาพการทำงานให้เป็นไปอย่างเหมาะสม หรือตามหลัก แห่งสากลนิยม

- ภาระหน้าที่ในการส่งเสริมให้ลูกจ้างมีสุขภาพดี และออกเงินสมทบทุน เข้ากองทุนประกันอุบัติเหตุและโรคอันเกิดจากการทำงาน โดยจะต้องให้ลูกจ้างได้รับการตรวจ สุขภาพของร่างกายเป็นประจำ ได้รับการปฐมพยาบาลทันทีที่ได้รับอันตราย และออกเงินสมทบ เพื่อเป็นหลักประกันให้แก่ลูกจ้างของตนทุกคน ตามหลักเกณฑ์ที่จะบัญญัติขึ้นโดยกฎหมาย

อย่างไรก็ดี เนื่องจากการทำงานในโรงงาน สถานประกอบการ และตัว นายจ้างที่เร่งให้ลูกจ้างทำงานเพื่อให้ได้งานมาก ๆ จนลูกจ้างต้องหันมาพึ่งยากลุ่มแอมเฟตามีน ช่วยในการทำงานให้ลูกจ้างทำงานเพื่อให้ได้งานมาก ๆ ทั้งนี้ มีนายจ้างจำนวนไม่น้อยแอบ เอายาม้าละลายน้ำให้กรรมกร ให้ลูกจ้างแรงงานดื่มกินเพื่อจะได้ขยัน ทุ่มอุ้งงาน เมื่อคนงานต้อง ประสบกับเหตุการณ์เช่นนี้บ่อยเข้าก็กลายเป็นการเสพติด อันเป็นสาเหตุหนึ่งของโรค "ไหลตาย" ซึ่งเกิดจากการเอาเรียดเอาเปรียบของนายจ้างนั่นเอง ทั้งนี้ จากการที่ตั้งอัตราเงินเดือนไว้ต่ำ แล้วใช้ชีวิตกำหนดค่าเบี้ยเลี้ยงเป็นรายวันหรือรายเที่ยวรายขาของการทำหน้าที่เป็นโรเจอร์ เมื่อเงินเดือนที่ได้ไม่พอใช้ก็จำเป็นต้องทำงานให้ไต่มา ๆ และเมื่อทำมาหากินก็ต้องอาศัยยาม้า ยารัดบิเข้าช่วย แม้ว่าเราจะมีกฎหมายเอาโทษคนที่ขายยาม้ารุนแรงพอสมควร ก็คงเป็นการแก้ ที่ปลายเหตุ 31

จากกรณีข้างต้นนี้ เมื่อลูกจ้างได้เสพยากลุ่มแอมเฟตามีนเข้าไปแล้ว นายจ้างจะมีความคิดเช่นไร ทั้งนี้ ขอแยกพิจารณาเป็น 2 ลักษณะ คือ ในแง่ประมวลกฎหมายอาญา และ ในแง่ประมวลกฎหมายแพ่ง (มาตรา 425) ตามลำดับ ดังนี้

ความรับผิดชอบทางอาญา

ในแง่กฎหมายอาญาต่อประเด็นที่ว่านายจ้างจะต้องรับผิดชอบทางอาญาในกรณีที่ลูกจ้างเสพยากลุ่มแอมเฟตามีนเพียงคนเดียว ผู้เขียนมีความเห็นว่ากรณีสามารถแยกพิจารณาลักษณะแห่งพฤติกรรมเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ นายจ้าง

- 1 - จัดหามาให้โดยตรง
- 2 - รู้เห็นเป็นใจ ในการเสพ
- 3 - ไม่รู้เห็นใด ๆ ทั้งสิ้น

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าหากเป็นกรณีที่นายจ้างเป็นผู้จัดหามาให้ลูกจ้างเสพโดยตรงนั้น ย่อมเป็นความผิดกฎหมายอยู่ในตัวเองแล้ว เพราะการกระทำดังกล่าวถือเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท มาตรา 4 และ 62 จัตวา วรรค 1

โดยตามพระราชบัญญัติวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 มาตรา 4 ได้ให้คำนิยามคำว่า "ขาย" ว่าหมายถึง การจำหน่าย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน ส่งมอบ หรือมิไว้เพื่อขาย

ฉะนั้น การแจกจ่ายด้วยการเอายาเข้าผสมละลายน้ำให้คนงานกิน ก็ย่อมต้องถือว่าเป็นความผิดตามนัยข้างต้นด้วยเช่นกัน 73

นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ. 2535) มาตรา 62 จัตวา วรรค 1 ซึ่งได้วางหลักเกณฑ์ว่า ห้ามมิให้ผู้ใดจงใจ ชักน้า ยุยงส่งเสริม ให้อุบายหลอกลวง หรือขู่เข็ญให้ผู้อื่นเสพวัตถุออกฤทธิ์ และมาตรา 106 จัตวา ซึ่งวางหลักว่าผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 62 จัตวา ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ถ้าการฝ่าฝืนมาตรา 62 จัตวา เป็นการกระทำต่อหญิงหรือต่อบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ หรือเป็นการกระทำเพื่อจงใจให้ผู้อื่นกระทำความผิดทางอาญา หรือเพื่อประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่นในการกระทำความผิดทางอาญา ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หกหมื่นถึงห้าแสนบาท ฉะนั้น จึงไม่เป็นปัญหาที่จะต้องนำมาพิจารณาต่ออย่างไร

ส่วนกรณีที่นายจ้างเป็นผู้มีส่วนรู้เห็นเป็นงานการเสพยาบ้าของลูกจ้าง หรือกรณีนายจ้างไม่มีส่วนรู้เห็นใด ๆ ทั้งสิ้นต่อการเสพของลูกจ้าง ซึ่งทั้งสองกรณีนายจ้างจะต้องรับผิดชอบหรือไม่อย่างไรนั้น เมื่อพิจารณาประกอบกับหลักกระบวนการนิติธรรม (Due Process Clause) นั้น มีหลักว่า "ต้องสันนิษฐานก่อนว่า จ้าเลยเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าศาลจะพิพากษาว่าเขาผิด" ซึ่งเป็นหลักประกันว่า รัฐมีหน้าที่ในการพิสูจน์ความผิดของจ้าเลยจนปราศจากเหตุอันควรสงสัยตามสมควรจึงจะลงโทษจ้าเลยได้ (Proved Beyond Reasonable Doubt) ⁷⁴ เช่นนี้จึงมีผลให้ฝ่ายรัฐซึ่งเป็นโจทก์จะต้องพิสูจน์องค์ประกอบความผิดที่ครบถ้วน และพิสูจน์ว่าจ้าเลยเป็นผู้กระทำความผิดจนปราศจากมูลเหตุอันสงสัย ทั้งนี้ ก็เพื่อคุ้มครองคนบริสุทธิ์มิให้ต้องถูกลงโทษ อย่างไรก็ดี ในคดีบางประเภทอาจจะหาพยานหลักฐานได้ยาก

⁷⁴ ฐิตราพรุฑย์, "ขอบเขตการกำหนดข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาคศึกษานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536), หน้า 85.

เพราะสภาพของคดีจึงทำให้คนผิดสามารถหลุดรอดจากการลงโทษตามกระบวนการยุติธรรมไปได้ เช่นนี้วิธีการแก้ไขของรัฐก็คือ การลดมาตรฐาน การพิสูจน์ข้อเท็จจริงในความผิดประเภทนั้นลง เพื่อให้การรวบรวมพยานหลักฐานทำได้ง่ายขึ้น ด้วยเหตุนี้ จึงได้มีการนำเอาหลักการว่าด้วยความรับผิดเพื่อบุคคลอื่นมาใช้ โดยความรับผิดทางอาญาจากการกระทำของบุคคลอื่นนั้นเป็น หลักเกณฑ์ของกฎหมาย ซึ่งกำหนดความรับผิดทางอาญาแก่นายจ้างโดยคำนึงถึงสถานะ (status)⁷⁵ ระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง ในประเทศไทยได้มีการยอมรับแนวความคิดเรื่อง ความรับผิดเพื่อบุคคลอื่นมาบัญญัติไว้ในกฎหมายอาญาเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ หลักกฎหมายเกี่ยวกับ ความรับผิดเพื่อการกระทำของบุคคลอื่น (vicarious Liability) หมายถึง ความรับผิด ของบุคคลซึ่งเกิดจากการกระทำความคิดของผู้อื่น โดยหลักเกณฑ์เรื่องความรับผิดทางอาญาจาก การกระทำของบุคคลอื่นนี้ ได้พัฒนามาจากหลักเกณฑ์ของกฎหมายละเมิด ซึ่งกำหนดให้นายจ้าง รับผิดชอบในความเสียหายของบุคคลภายนอกในกรณีที่เกิดการกระทำความคิดของลูกจ้างของตน ซึ่งได้กระทำการทางการที่จ้าง ทั้งนี้ ด้วยเหตุผลที่ว่าเมื่อนายจ้างได้รับประโยชน์จากการจัดการ งานของลูกจ้าง นายจ้างจึงสมควรเข้ามาร่วมรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม โดยแท้จริงแล้ววัตถุประสงค์ของกฎหมายอาญานั้น มิได้คำนึงถึงการเยียวยาความเสียหายแก่ บุคคลภายนอกเช่นเดียวกับหลักเกณฑ์ทางแพ่ง หากแต่เกิดขึ้นเพื่อป้องกันสังคม⁷⁶ เนื่องจาก ความยากลำบากในการแสวงหาพยานหลักฐานของรัฐ เพื่อใช้ลงโทษแก่บุคคลซึ่งกระทำความผิด ที่แท้จริง อาทิเช่น การกระทำผิดของลูกจ้างเกิดขึ้นโดยนายจ้างเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการก่อให้เกิดการกระทำความคิดไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม กรณีเหล่านี้จึงเป็นเรื่องที่พยานหลักฐาน อยู่ในความรับรู้ของบุคคลเพียงอย่างเดียว และก่อให้เกิดความยากลำบากแก่เจ้าหน้าที่ในการ แสวงหาตัวผู้กระทำผิดที่แท้จริงมาลงโทษ เมื่อเป็นดังนี้หลักเกณฑ์ของกฎหมายในเรื่องความรับผิดเพื่อบุคคลอื่น จึงได้ถูกสร้างขึ้นเพื่อการลงโทษบุคคลเหล่านี้⁷⁷ ฉะนั้น หากตรวจสอบสาร

75 เรื่องเดียวกัน, หน้า 67.

76 เรื่องเดียวกัน, หน้า 65.

77 เรื่องเดียวกัน, หน้า 66

กลุ่มแอมเฟตามีนในบัสสาวะของลูกจ้างแล้ว จากหลักกฎหมายข้างต้นนายจ้างจึงต้องรับผิดชอบตามกฎหมายด้วยทุกกรณี นอกจากนี้ ผู้เขียนยังมีเหตุผลที่สนับสนุนหลักกฎหมายข้างต้นนี้ กล่าวคือ แม้จุดมุ่งหมายของกฎหมายที่มีโทษทางอาญาจะมุ่งการคุ้มครองประโยชน์ของสาธารณะ โดยมีบทลงโทษเป็นกลไกสำคัญ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การลงโทษเป็นงานการบำบัดความประพฤติของบุคคลที่ต่อต้านสังคม และเป็นการป้องกันมิให้บุคคลไหลล่องละเมิดต่อประโยชน์ของสาธารณชนอีก ตลอดจนเป็นการต่อไป ป้องกันมิให้บุคคลอื่นกระทำการในลักษณะเช่นเดียวกันนั้น ซึ่งกฎหมายอาญาเป็นการประนีประนอมระหว่างส่วนได้ส่วนเสีย 2 ประการที่ขัดแย้งกันอยู่ คือ 78

1. ส่วนได้ส่วนเสียทางสังคม (Social interest) ซึ่งเป็นการทำให้ความคุ้มครองต่อประโยชน์ของส่วนรวม
2. ส่วนได้เสียของปัจเจกชน (Individual interest) ซึ่งเป็นการให้ความคุ้มครองต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของแต่ละบุคคล

โดยความขัดแย้งกันระหว่างส่วนได้เสียของสังคมนำมาสู่การให้ความคุ้มครองต่อประโยชน์ส่วนรวม และส่วนได้เสียของปัจเจกชนแต่ละคนนี้ ได้นำมาสู่การประนีประนอมซึ่งกันและกัน กล่าวคือ หากจะยึดถือหลักที่ว่า "โทษย่อมเป็นไปเฉพาะตัวบุคคลผู้กระทำผิด" (Criminal Liability is personal) โดยเคร่งครัดแล้ว ย่อมจะก่อให้เกิดข้อขัดข้องในการบังคับใช้กฎหมายให้บังเกิดผลต่อส่วนรวม เพราะกิจการส่วนใหญ่ในปัจจุบันนายจ้างหรือหัวหน้าผู้ประกอบการมิได้ลงมือทำงานด้วยตนเอง แต่จ้างงานหน้าที่ของลูกจ้างแทบทั้งสิ้น ซึ่งส่งผลต่อไปยังประเด็นที่ว่า เมื่อเกิดอุบัติเหตุขึ้นและตรวจพบสารยาเสพติดในตัวของลูกจ้าง แต่นายจ้างกลับปฏิเสธโดยอ้างว่าตนไม่มีส่วนรู้เห็นหรือไม่มีเจตนาร้ายใด ๆ ทั้งสิ้น และผลร้ายจากการกระทำผิดจากการเสพยาของลูกจ้างก็ไม่อาจถือเป็นเจตนาร้ายของนายจ้างได้ตามหลัก

78 จริฎ วัฒนานันท์, นิติปรัชญา พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
ชวนพิมพ์, 2532), หน้า 247-248.

ที่ว่า บุคคลจะต้องรับผิดชอบทางอาญาในการกระทำของบุคคลอื่นนั้นจะต้องอาศัยพื้นฐานของทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลด้วย หากปล่อยให้นายจ้างต่อสู้ เช่นนี้ เรื่อยไปย่อมไม่เป็นการยุติธรรมต่อสวัสดิภาพของสังคมแน่ เนื่องจากการพิสูจน์เจตนาของนิติบุคคล หรือนายจ้างนั้นกระทำได้ยาก เพราะพยานหลักฐานต่าง ๆ มีได้อยู่ภายในมือของโจทก์หรือผู้เสียหาย อีกทั้งการที่จะพิสูจน์เจตนาว่านายจ้างได้ห้ามมิให้ลูกจ้างเสพยากลุ่มแอมเฟตามีนหรือไม่นั้น หากคิดอีกแง่หนึ่งแล้วจะเห็นว่าแม้นายจ้างจะมีเจตนาให้ลูกจ้างของตนเสพยากลุ่มแอมเฟตามีนหรือไม่ แต่ที่แน่นอนก็คือ นายจ้างได้รับประโยชน์จากการที่ลูกจ้างกินยาดังกล่าวแล้วไปขับรถให้ตน ซึ่งถือว่าการทำงานเกิดขึ้นเพื่อผลประโยชน์ของนายจ้างและตนก็ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการซื้อยา หากยังปล่อยให้กลุ่มนายจ้างอ้างข้อต่อสู้ในเรื่องเจตนาเพื่อยกเว้นการกระทำผิดของตน เช่น บัญชีระบุว่าไม่มีเจตนาที่จะกระทำเช่นนั้น และยกข้อต่อสู้ว่าตนเองไม่อยู่ในฐานะหรือรู้เห็นด้วยในการกระทำดังที่กล่าวแล้วนี้ ย่อมจะทำให้สวัสดิภาพของชุมชนและสังคมไม่มีหลักประกันที่จะให้ความปลอดภัยแก่ประชาชนทั่วไปแต่อย่างใด

อย่างไรก็ดี อาจมีความเห็นในทางคัดค้านว่าสังคมควรจะลงโทษผู้กระทำผิดจริง ๆ ไม่ใช่เพียงแต่สงสัยหรือหาหลักฐานมาลงโทษไม่ได้ จึงใช้บทสันนิษฐานความผิดมาลงโทษ

ทั้งนี้ ดังที่กล่าวแล้วว่าบางครั้งการที่จะให้สังคมมีความปลอดภัยมีสวัสดิภาพดี เราต้องยอมลงโทษผู้บริสุทธิ์เป็นครั้งคราว เพราะส่วนได้เสียของสังคมมีความสำคัญมากกว่าส่วนได้เสียของปัจเจกชน ในบางครั้งจึงต้องเสียสละส่วนได้เสียของปัจเจกชนกันบ้าง ดังนั้นการที่นายจ้างต้องรับผิดชอบทางอาญารโดยที่ตนไม่ได้ยินยอมหรือรู้เห็นในการกระทำของลูกจ้างจริง จึงเป็นสิ่งที่มีความยุติธรรมแล้ว

จึงสรุปได้ว่า ไม่ว่าจะ เป็นกรณีที่นายจ้างจัดหา ยา กลุ่มแอมเฟตามีนมาให้ลูกจ้างโดยตรง รู้เห็นเป็นใจ หรือไม่มีส่วนรู้เห็นใด ๆ ก็ตาม หากตรวจพบสารดังกล่าวในตัว ของลูกจ้างแล้ว ไม่ว่าจะกรณีใด ๆ ถือว่านายจ้างมีความผิดทั้งสิ้น และไม่สามารถยกข้อต่อสู้เกี่ยวกับเจตนาขึ้นเป็นเหตุยกเว้นความผิดได้เลย

ความรับผิดทางแพ่ง

เมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 425 ของไทย ได้บัญญัติว่า "นายจ้างต้องร่วมกันรับผิดกับลูกจ้างในผลแห่งละเมิด ซึ่งลูกจ้างได้กระทำไปในทางการที่จ้างนั้น"

คำว่าผลแห่ง "ละเมิด" หมายถึง การกระทำของลูกจ้างต้องถือว่าเป็นการทาละเมิดเสียก่อน นายจ้างจึงต้องร่วมกันรับผิด ถ้าการกระทำของลูกจ้างไม่เป็นละเมิดแล้วนายจ้างก็ไม่ต้องรับผิด แม้จะเกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นการกระทำของลูกจ้างจะต้องเป็น "ความผิด" ตามหลักในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 * เสียก่อน ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของโจทก์ที่จะต้องนำสืบ "ความผิด"

ในการฟ้องร้องให้นายจ้างรับผิดในการทาละเมิดของลูกจ้างตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 425 โจทก์จึงยังคงต้องนำสืบว่าการกระทำของลูกจ้างนั้นเป็นละเมิดหรือพิสูจน์ "ความผิด" ของลูกจ้างนั่นเอง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 425 จึงไม่ใช่ว่าเรื่องที่นายจ้างมีส่วนในการกระทำความผิด เพราะถ้านายจ้างมี "ความผิด" ก็เป็นเรื่องของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 หรือมาตรา 432 ความสำคัญในเรื่องนี้อยู่ที่ว่า การที่ลูกจ้างทาละเมิดนั้นได้กระทำไปในทางการที่จ้างหรือไม่ เพราะถ้ามามีทางการที่จ้างแล้ว นายจ้างก็ไม่ต้องรับผิด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 บัญญัติว่า "ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทาละเมิด จำต้องชำระค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น"

การที่จะพิจารณาว่าการกระทำละเมิดของลูกจ้างในทางการที่จ้างนั้น ต้องวิเคราะห์ ดูว่าได้จ้างกันที่ทำงานชนิดใด ประเภทใด ลักษณะของงานที่จ้างเป็นอย่างไรเสียก่อนแล้วจึงจะ ได้พิจารณาต่อไปว่า การละเมิดนั้นได้เกิดขึ้นในขอบเขตของงานที่จ้างหรือไม่ ถ้าเป็นเช่นนั้น ก็ถือว่ามี การกระทำละเมิดในทางการที่จ้าง นายจ้างจะต้องรับผิดชอบในการละเมิดทุกชนิดซึ่งลูกจ้าง ได้ก่อขึ้นในทางการที่จ้าง ไม่ว่าลักษณะการละเมิดจะเป็นเช่นไร แม้การละเมิดนั้นจะก่อขึ้นโดย ความตั้งใจหรือจงใจโดยมีเจตนาชั่วร้ายก็ตาม นายจ้างจะอ้างว่าลูกจ้างไม่มีอำนาจทะเลาะ เมือตนไม่ได้มอบอำนาจให้กระทำละเมิดเพื่อให้ตนหันเหไปไม่ได้ และไม่ว่าการละเมิดนั้นจะเกิดขึ้น แก่ผู้ใด ตลอดจนลูกจ้างได้กระทำแก่พวกลูกจ้างซึ่งเป็นลูกจ้างของนายจ้างคนเดียวกันเอง ถ้า หากเป็นการกระทำในทางการที่จ้างแล้ว นายจ้างต้องรับผิดชอบ

มาตรา 425 บัญญัติให้นายจ้างต้องร่วมกันรับผิดชอบกับลูกจ้างในผลแห่งละเมิด ซึ่งลูกจ้าง ได้กระทำไปในทางการที่จ้างต่อบุคคลภายนอก แต่เหตุผลที่สำคัญที่ยอมรับกันทั้งในระบบคอมมอนลอว์ และระบบซีวิลลอว์ก็คือ ลูกจ้างต้องทำงานอยู่ภายใต้อำนาจในการควบคุมบังคับบัญชาของนายจ้าง นายจ้างเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการกระทำของลูกจ้าง และงานที่ลูกจ้างทำเป็นงานของนายจ้าง เองซึ่งมีพื้นฐานทางทฤษฎีในเหตุที่นายจ้างต้องรับผิดชอบ ดังนี้

1) ระบบคอมมอนลอว์ ศาสตราจารย์ประกาศน์ อวยชัย ได้อธิบายว่า นักกฎหมาย ในระบบนี้มีความเห็นานเหตุที่ต้องรับผิดชอบที่แตกต่างกัน เช่น บางคนถือว่าการกระทำของลูกจ้าง ก็คือ การกระทำของนายจ้างนั่นเอง ซึ่งตรงกับสุภาษิตกฎหมายโรมันที่ว่า "QUI FACIT PER ALIUM FACIT PER SE" (ผู้ใดใช้ผู้อื่นทำการใดแทนตนถือว่ามีคนกระทำการนั้นด้วย ตนเอง) ฉะนั้น เมื่อลูกจ้างไปกระทำละเมิดจึงถือได้ว่าการกระทำละเมิดนั้นมีผลเท่ากับ นายจ้างเป็นผู้กระทำเอง นายจ้างจึงต้องร่วมรับผิดชอบ บางคนถือว่านายจ้างเท่านั้นที่มีความ สามารถชดเชยค่าเสียหายในการกระทำละเมิดของลูกจ้างได้ ถ้าจะให้ผู้เสียหายเรียกร้อง เอาจากลูกจ้างผู้กระทำละเมิดเพียงคนเดียวก็อาจจะไม่ได้รับชดเชยค่าเสียหาย ทั้งนี้ เพราะ ลูกจ้างอาจไม่มีทรัพย์สินเพียงพอที่จะชดเชยให้ จึงไม่เป็นธรรมแก่บุคคลผู้ได้รับความเสียหาย นายจ้างจึงควรรับผิดชอบ บางคนถือว่านายจ้างได้เป็นผู้คัดเลือกและว่าจ้างลูกจ้างเอง และให้ ความไว้นื้อเชื่อใจลูกจ้างให้ทำงาน การกระทำละเมิดของลูกจ้างโดยมากก็เนื่องมาจากการ

ทำงานตามคำสั่งของนายจ้าง หรือเพื่อผลประโยชน์ของนายจ้าง ดังนั้น นายจ้างจึงต้องร่วมรับผิดชอบ ซึ่งตรงกับสภานิติบัญญัติที่ "RESPONDENT SUPERIOR" (ผู้เป็นนายต้องรับผิดชอบ) เป็นต้น 79

2) ระบบชีวิลลอว์ ศาสตราจารย์ประภาศน์ อวยชัย ได้อธิบายว่า นักกฎหมายในระบบนี้ก็มีความเห็นในเหตุที่ต้องรับผิดชอบที่แตกต่างกัน เช่น บางคนถือว่าเพราะนายจ้างไม่ได้ระมัดระวังในการคัดเลือกลูกจ้างที่ดี ลูกจ้างจึงได้กระทำละเมิดจนเกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่น นายจ้างผู้ไม่ระมัดระวังจึงต้องร่วมรับผิดชอบ บางคนถือว่านายจ้างไม่ควบคุมดูแลลูกจ้างให้ดี ทั้ง ๆ ที่นายจ้างมีอำนาจเพียงพอที่จะควบคุมลูกจ้างให้อยู่ในขอบเขตแห่งหน้าที่และมีความเคารพต่อกรรมสิทธิ์ของบุคคลอื่น ดังนั้น การที่ลูกจ้างออกมานอกขอบเขต ก็ถือว่าเนื่องมาจากการปล่อยปละละเลยไม่มีวินัยของนายจ้าง นายจ้างจึงต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่าย ความเสียหาย บางคนถือว่านายจ้างเป็นผู้รับประโยชน์จากการกระทำของลูกจ้าง เมื่อลูกจ้างกระทำละเมิดนายจ้างผู้ได้รับประโยชน์ในกิจการนั้น ๆ จึงต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่าย บางคนถือว่าลูกจ้างเป็นส่วนหนึ่งที่เกิดเนื่องจากตัวนายจ้าง หรือถือว่าลูกจ้างเป็นแต่เครื่องมือของนายจ้าง สิ่งที่ลูกจ้างทำก็เท่ากับนายจ้างทำนั่นเอง นายจ้างจึงต้องรับผิดชอบในผลแห่งการกระทำของตนเอง เป็นต้น 80

ดังนั้น จึงเห็นว่าตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 425 บัญญัติให้ นายจ้างต้องร่วมรับผิดชอบแห่งละเมิดที่ลูกจ้างได้กระทำในทางการที่จ้าง น่าจะเนื่องด้วยเหตุผลหลายประการประกอบกัน แต่เหตุผลที่สำคัญก็คือ เป็นเพราะลูกจ้างทำงานอยู่ภายใต้ อำนาจในการควบคุมบังคับบัญชาของนายจ้าง นายจ้างเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการกระทำ

79 ประภาศน์ อวยชัย, "ความรับผิดเพื่อละเมิดในทางการที่จ้าง." อุลพาหะ เล่ม 3 ปีที่ 21 (2506) : 582-583.

80 เรื่องเดียวกัน. หน้า 582-583.

ของลูกจ้าง และงานที่ลูกจ้างทำเป็นงานของนายจ้างนั่นเอง ดังนั้น นายจ้างจึงต้องร่วมรับผิดชอบด้วย 81

3.7.3 ผู้จำหน่าย

โดยมีวิวันครอบครองเพื่อจำหน่ายหรือมีวิวันครอบครอง ซึ่งยากกลุ่มแอม-เพตามีน (ยาม้า) นั้น ผู้กระทำความคิดฐานนี้เป็นเสมือนคนกลางระหว่างผู้ผลิตกับผู้เสพติต ซึ่งผู้จำหน่ายอาจจะมียิวหรือผ่านมือหลายราย และบางครั้งผู้ผลิตกับผู้จำหน่าย ผู้ค้าอาจจะเป็นคนเดียวกันก็ได้ คนกลางเหล่านี้จะเริ่มโดยการไปรับยาม้ายังแหล่งผลิตโดยอาจจะไปด้วยตนเอง หรือจ้างบุคคลอื่นทำการขนส่งมายังสถานที่จำหน่าย เมื่อยามาถึงมือผู้จำหน่าย คนเหล่านี้อาจนำไปผสมสารอื่น ๆ อีกแล้วส่งต่อให้พ่อค้าคนกลางต่อไป หรือจำหน่ายแก่ผู้เสพติตโดยตรง สาเหตุที่ทำให้มีการกระทำผิดฐานนี้ก็คือ เพื่อหวังผลกำไรที่ขายได้สูงกว่าต้นทุนมาก และพ่อค้าแต่ละรายก็สามารถบวกกำไรเข้าไปได้ตามความพอใจ แม้ว่าจะจะเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายบ้านเมือง แต่ก็ยอมเสี่ยง ส่วนมากแล้วการจำหน่ายหรือค้ายากกลุ่มแอมเพตามีนจะกระทำกันเป็นทีมหรือเฉพาะกลุ่มที่มีอิทธิพล มีการรับหน้าที่แบ่งกันทำเป็นพวก ๆ และมีหัวหน้าใหญ่เป็นผู้บงการอยู่เบื้องหลัง สาเหตุประการต่อไป คือ ต้องการขยายแผ่อิทธิพลร้ายของยาม้าให้กว้างขวางออกไปเพื่อจะได้มีลูกค้าเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก เป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่พรรคพวก และสาเหตุประการสุดท้ายเป็นสาเหตุเนื่องมาจากผู้เสพติตด้วยกันเองซึ่งผู้เสพติตบางคนไม่มีเงินทองพอที่จะซื้อยาเสพติด จึงต้องเป็นผู้จำหน่ายเสียเอง 82 ทั้งนี้ สามารถแบ่งลักษณะของผู้จำหน่ายออกได้เป็น 2 ประเภทก็คือ

81 ภัทรศักดิ์ วรรณแสง, "ความรับผิดชอบเพื่อละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์," วารสารนิติศาสตร์ ฉบับที่ 4 ปีที่ 14 (2527) : 87.

82 ชาญยศ เหมะรัชตะ, "กฎหมายกับการแก้ไขปรับปรุงผู้ติดยาเสพติด," บทบัญญัติ ปีที่ 38, เล่ม 3 (กรกฎาคม-กันยายน 2524) ; 352-353.

- กลุ่มผู้ค้าส่ง กลุ่มนี้จะพยายามลักลอบนำเม็ดยาไปเก็บไว้บริเวณจุดที่สามารถจำหน่ายให้กับกลุ่มผู้ค้าปลีกได้สะดวก เช่น บริเวณพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดอุดรธานี (เป็นจุดส่งต่อให้จังหวัดสิงห์บุรี อ่างทอง ลพบุรี และสระบุรี) ทางภาคอีสานจะเป็นบริเวณอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ภาคเหนือบริเวณจังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดพิจิตร หรือจังหวัดเพชรบุรี ส่วนการล่าเสี้ยนนั้น จะชุกช่อนไปกับรถบรรทุกที่ขนส่งสินค้า รถโดยสาร เป็นต้น 83

ความสัมพันธ์ของกลุ่มการค้าในแต่ละระดับจะมีความสัมพันธ์กันที่เครือข่ายภายในกลุ่มของตนและต่างกลุ่มด้วย บุคคลภายในกลุ่มเองก็จะพยายามหาลูกค้าของตนตามภูมิภาคต่าง ๆ และจะเป็นที่รู้จักกันอย่างดีระหว่างกลุ่มการค้าในระดับต่าง ๆ 84

- กลุ่มผู้ค้าปลีก กลุ่มผู้ค้าระดับนี้จะเป็นการค้าที่ใกล้ชิดกับผู้บริโภคมากที่สุด โดยนักค้าจะนำยามาจากกลุ่มผู้ผลิต ผู้ค้าส่งไปจำหน่ายให้กับผู้บริโภค สำหรับการจำหน่ายของผู้ค้าปลีกมักจะจัดจำหน่ายตามสถานีบริการน้ำมัน ร้านปะยาง ร้านอาหาร ร้านขายยา และร้านกาแฟ 85

จากสภาพการณ์ปัจจุบันการจำหน่ายยามานั้น ผู้ลักลอบจำหน่ายจะใช้สถานีบริการ (ปั้ม) น้ำมันเชื้อเพลิงตามทางหลวงแผ่นดินสายหลักที่มุ่งไปสู่ภาคต่าง ๆ ของประเทศ นอกจากนี้ ยังมีการขายตามอู่ปะยาง อู่ซ่อมรถ รวมทั้งร้านขายอาหาร และร้านขายยาบางแห่ง ตลอดจนแผงขายพวงมาลัยตามทางหลวงสายต่าง ๆ

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

83 กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด, กรมตำรวจ, "เอกสารประกอบการประชุมเร่งรัดการปราบปรามแอมเฟตามีน (ยาม้า)," ณ ห้องประชุมหอนานท์ เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2536, หน้า 20. (เอกสารอัดสำเนา)

84 เรื่องเดียวกัน, หน้า 20.

85 เรื่องเดียวกัน, หน้า 21.

การลักลอบค้าแอมเฟตามีนในประเทศไทย

มักอยู่ในรูปแบบขององค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) ซึ่งมีความแตกต่าง
 ไปกว่าอาชญากรรมธรรมดา โดยทั่วไปลักษณะขององค์กรอาชญากรรมมีรูปแบบ ดังนี้⁸⁶

1. มีการกระทำผิดประกอบด้วยบุคคลหลายคนที่รวมกันเป็นกลุ่มเป็นองค์กร
2. ในการกระทำผิด บุคคลที่เป็นตัวการใหญ่จะเป็นผู้อยู่เบื้องหลังคอยควบคุม
 สั่งการ วางแผน ขณะที่ผู้กระทำผิดจริงส่วนใหญ่เป็นลูกน้องในระดับต่ำ (Level Street)
3. มีการจัดโครงสร้างองค์กร การแบ่งบทบาทหน้าที่เป็นช่วงชั้นแต่ระดับจะไม่
 สัมพันธ์กันในทางขวาง แต่จะสัมพันธ์กันในลักษณะทางตั้งเท่านั้น มีระเบียบวินัย มีการกำหนด
 รหัสานเวลาติดต่อสื่อสารมีที่บุคคลภายนอกไม่รู้
4. ในระบบการทำงานจะมีการสั่งการเป็นทอด ๆ รู้เฉพาะที่ควรรู้เท่านั้น (Need
 to know)

ในด้านลักษณะเครือข่ายการค้าแอมเฟตามีนก็มีลักษณะดังข้างต้น หากจะกล่าวรายละเอียดถึงองค์กรและพฤติกรรมค้าของกลุ่มแอมเฟตามีนในประเทศไทย จะมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ
 กลุ่มการค้าที่เป็นรูปขบวนการ (Syndicate) และกลุ่มอิสระ กลุ่มการค้ายาม้ามักจะมีการลักลอบ
 กระทำอย่างครบวงจร ตั้งแต่การผลิตหัวเชื้อ ผลิตอัดเม็ด ค้าส่ง ค้าปลีก ทุก ๆ กลุ่มจะมีนักค้า
 ที่มีบทบาทเชื่อมโยงกันจนสามารถนำเอาผลผลิตออกจำหน่ายยังตลาดได้ สำหรับนักค้าอิสระ
 ส่วนใหญ่จะเป็นระดับผู้ค้าส่งและผู้ค้าปลีกเท่านั้น ซึ่งจะต้องรับซื้อผลผลิตจากกลุ่มการค้าอีกต่อหนึ่ง

⁸⁶ วิทยุ ทองชัย, "ปัญหาทางกฎหมายในการนำตัวผู้กระทำผิดในลักษณะ
 องค์กรอาชญากรรมมาลงโทษ : ศึกษาเฉพาะกรณีการกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด,"
 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2532),
 หน้า 13-18.

กลุ่มการค้ายาฆ่าศัตรู ๗ เท่าที่พบอย่างแน่ชัด เมื่อเจ้าหน้าที่เข้าทำลายโรงผลิต เมื่อปี พ.ศ. 2530 มีอยู่เพียง 3-4 กลุ่ม และปัจจุบัน 3-4 กลุ่มนี้ก็ยังคงทำการลักลอบค้าอยู่ รวมทั้งมีกลุ่มการค้าเกิดขึ้นใหม่ โดยเกิดจากกลุ่มการค้าเดิมแยกตัวและรวมตัวกับนักค้าอื่น ๆ อีกหลายกลุ่ม ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากตลาดยังมีความต้องการสูงมากเพื่อตอบสนองแก่กลุ่มผู้บริโภคที่เป็นผู้ประกอบการอาชีพขนส่งสาธารณะ และกลุ่มผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการต่าง ๆ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีการขยายตัวอย่างมากตามอัตราการขยายตัวของการพัฒนาประเทศด้านเศรษฐกิจ และประกอบกับการลักลอบค้ายาฆ่ามีผลกำไรสูงมาก คำนวณจากกำไรต่อหน่วย/เม็ด 5-10 บาท ⁸⁷ การผลิตของกลุ่มการค้าต่อครั้งไม่ต่ำกว่า 200,000-300,000 เม็ด เมื่อคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับแล้ว ดูจะคุ้มค่าต่อการเสี่ยงที่จะถูกปราบปรามจับกุม *

สำหรับบทลงโทษต่อผู้กระทำความผิดฐานเป็นผู้จำหน่าย ยากลุ่มแอมเฟตามีนนี้ ได้มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 มาตรา 13 ทวิ บัญญัติว่า "ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต ขาย นำเข้า หรือส่งออก ซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2 เว้นแต่การผลิตเพื่อส่งออก และการส่งออกซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2 บางชนิด ที่รัฐมนตรีประกาศระบุชื่อตามมาตรา 6 (4ทวิ) โดยได้รับใบอนุญาต....." และมาตรา 89 บัญญัติว่า "ผู้ใดฝ่าฝืน มาตรา 13 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 13 ทวิ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท"

อย่างไรก็ดี หากพิจารณาถึงปัญหาการแพร่ระบาดของยาฆ่าในเมืองไทยแล้ว ก็ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในชุมชนแออัดแหล่งต่าง ๆ ซึ่งเจ้าหน้าที่ก็ไปได้เข้าทำการจับกุม และปราบปรามผู้ค้ารายย่อยอย่างสม่ำเสมอตลอดเวลา แต่การดำเนินการดังกล่าวได้ผลเพียง

87 อัมมาร สยามวาลา และคณะ, "บทบาทการลักลอบค้ายาเสพติดต่อเศรษฐกิจไทย," 2534, (อัสสานา), หน้า 30.

* อัตราโทษสูงสุดจากคุกตั้งแต่ 5-20 ปี และปรับตั้งแต่ 1 แสน ถึง 4 แสนบาท

ช่วงระยะเวลาเท่านั้น เช่น เมื่อเจ้าหน้าที่ปราบปรามเข้าไปทำการกวาดล้างจับกุมฝ่ายผู้กระทำผิด อาจจะหยุดดำเนินการกระทำผิดโดยเฉพาะฝ่ายผู้ค้าปลีกร หรือผู้ค้ารายย่อย ผู้ติดยาเสพติด ก็อาจจะไปหาซื้อตามแหล่งจำหน่ายอื่น พอเจ้าหน้าที่ถอนตัวกลับทุกอย่างก็เข้าสู่สภาพเดิม คือผู้ค้ารายย่อยกลับมาทำการค้าตามปกติอีก เช่นนี้เป็นวัฏจักร 88

จึงเห็นว่า ตัวจักรสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้ยาม้ามีการระบาดมากนั้น ก็คือเจ้าหน้าที่ ถ้าหากสามารถปราบปรามเจ้าหน้าที่ยาม้าได้มากขึ้น ย่อมเป็นการดีที่ทำให้การแพร่ระบาดของยาม้าเบาบางลง * ซึ่งขณะนี้ พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดนโยบายการปราบปรามยาม้าอย่างชัดเจน โดยเร่งรัดกรมตำรวจให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น กองบัญชาการปราบปรามยาเสพติด และหน่วยเฉพาะกิจของกองบัญชาการสอบสวนกลางดำเนินการสืบสวนปราบปรามอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งยังคาดโทษเอาไว้กับเจ้าหน้าที่ที่ไปมีส่วนรู้เห็นการผลิตหรือจำหน่ายยาม้าอย่างเฉียบขาด พร้อมกับดำพรว่าบั้นนี้มันรายใดลักลอบขายยาม้า ก็ให้ดำเนินการสั่งปิดบั้นนี้มันนั้นได้ทันที 89

ศูนย์วิทยุตำรวจ

88 ชิตชัย วรรณสถิตย์, "ทิศทางการป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในเมือง," วารสารต่อต้านยาเสพติด (กรกฎาคม-ธันวาคม 2529) ปีที่ 2 เล่มที่ 2 ; 27-29.

* รายงานการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของผู้ติดยาเสพติดกับการก่ออาชญากรรม ประจำปี 2524, อุทกหนุณการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยมหิดล

89 สมาคมขนส่งสินค้า, "ยาม้า...ยามฤตยู," หน้า 29.

อนึ่ง ตำรวจท้องที่จะทำหน้าที่ในด้านปราบปรามยาฆ่าได้เฉพาะในเรื่องที่ไม่มีความสลับซับซ้อน ซึ่งได้แก่ ผู้เสพและผู้ค้ารายย่อยเท่านั้น สำหรับผู้ค้ารายใหญ่และผู้ผลิตนั้น คงเกินเลยขีดความสามารถของตำรวจท้องที่ ฉะนั้น การปราบปรามผู้ค้ารายใหญ่และผู้ผลิตจึงเป็นหน้าที่ของหน่วยปราบปรามยาเสพติด ซึ่งตั้งขึ้นโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องนี้ ก็ได้รับการฝึกฝนอบรมเป็นพิเศษ และมีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงประกอบด้วยมีเครื่องมือและอุปกรณ์สำหรับการสืบสวนทางลับโดยเฉพาะมาสนับสนุน 90

ผู้ค้าปลีกหรือผู้จำหน่ายรายย่อย เป็นหน้าที่รับผิดชอบของตำรวจท้องที่ตามสถานีตำรวจทั่วประเทศ สำหรับผู้ค้ารายใหญ่และแหล่งผลิตเป็นหน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงานโดยเฉพาะซึ่งได้รับมอบหมายโดยตรง เช่น กองปราบปรามยาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส. กองกำกับการ 7 กองปราบปราม กรมตำรวจ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน นอกจากนี้ยังมีหน่วยเฉพาะกิจอื่นที่ได้จัดตั้งขึ้นเป็นการภายใน ซึ่งได้แก่ ศูนย์ปราบปรามยาเสพติดค้ำทัพ กรมตำรวจ หน่วยปราบปรามยาเสพติดตำรวจนครบาล เป็นต้น 91

3.7.4 ผู้ผลิต

บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายยากลุ่มแอมเฟตามีน อาจกระทำความผิดในฐานต่าง ๆ ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

90 ชิดชัย วรรณเสถียร, "ข้อคิดเห็นบางประการเกี่ยวกับการปราบปรามยาเสพติด," วารสารต่อต้านยาเสพติด (มกราคม-มิถุนายน 2528) ปีที่ 1 เล่มที่ 1, หน้า 45-46.

91 เรื่องเดียวกัน, หน้า 44-45.

1. กระทบความผิดฐานผู้ผลิต ซึ่งยากลุ่มแอมเฟตามีนโดยผู้กระทบความผิดฐานนี้ได้ชื่อว่าเป็นผู้ให้กำเนิดยาม้าดังกล่าวขึ้นมาเพื่อแพร่ระบาดพิชภัย ทั้งนี้ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ได้ให้นิยามความหมายไว้ว่า

"ผลิต หมายความว่า เพาะ ปลูก ทำ ผสม บรุง แปรสภาพ เปลี่ยนรูป สกัด แร่หรือสกัดทางวิทยาศาสตร์ และให้ความหมายรวมถึงการแบ่งบรรจุ หรือรวมบรรจุด้วย"

สำหรับบทลงโทษต่อผู้กระทบความผิดฐานเป็นผู้ผลิตยากลุ่มแอมเฟตามีนนี้ ได้มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535

มาตรา 13 ทวิ บัญญัติว่า "ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต ขาย นำเข้า หรือส่งออก ซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2 เว้นแต่การผลิตเพื่อส่งออก และการส่งออกซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2 บางชนิด ที่รัฐมนตรีประกาศระบุชื่อตามมาตรา 64 (ทวิ) โดยได้รับใบอนุญาต.." และมาตรา 89 บัญญัติว่า "ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 13 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 13 ทวิ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท"

อย่างไรก็ดี รายละเอียดและขั้นตอนของการผลิตยากลุ่มแอมเฟตามีนโดยละเอียดนั้น จะได้กล่าวไว้ในภาคผนวก จ.

ทั้งนี้ กล่าวโดยสรุปก็คือ ขบวนการผลิตจะเริ่มจากการจัดหาสารตั้งต้น (Precursor) เช่น Ephedrine (วัตถุออกฤทธิ์ประเภท 3, พระราชบัญญัติวัตถุออกฤทธิ์ 2518) เพื่อใช้ผลิตเป็น Methamphetamine Hydrochloride หรือยาม้า (วัตถุออกฤทธิ์ประเภท 2 พระราชบัญญัติวัตถุออกฤทธิ์ 2518) ก่อนปี 2518 มีการนำเข้าสารตั้งต้นจากต่างประเทศ แต่หลังจากประกาศใช้พระราชบัญญัติวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 แล้ว จึงมีการลักลอบผลิตสารตั้งต้นได้เองภายในประเทศ โดยอาศัยสารเคมีที่ยังไม่ผิดกฎหมาย และหาได้ง่าย ขั้นตอนการผลิตต้องนำสารตั้งต้นทำปฏิกิริยากับสารบางอย่าง เช่น Thionyl chloride (จะเกิดควันและกลิ่นมากต้องใส่พัดลมดูดอากาศช่วย) Palladium, Sodium Acetate (ผงสีขาว) นอกจากนี้ ยังต้องใส่สารที่เป็นตัวทำละลาย เช่น Acetone chloroform Ethanol, Ether isopropanol, Alcohol โดยอุปกรณ์ในการผลิตส่วนใหญ่จะมีตู้เย็น เครื่องบ่มสุญญากาศ พัดลมดูดอากาศ ฯลฯ นักเคมีจะเป็นชาวไต้หวันและฮ่องกง

แต่ในปัจจุบันคนไทยก็สามารถผลิตเองได้แล้ว เมื่อผ่านขบวนการทางเคมีแล้วทำให้แห้งจะได้เกล็ดสีขาวซึ่งเป็นหัวเชื้อแอมเฟตามีน ผู้ผลิตก็จะจำหน่ายให้กับกลุ่มผู้ผลิตอัดเม็ดซึ่งจะนำไปผสมกับสารตัวอื่นเพื่อเพิ่มปริมาณและอัดเป็นเม็ดต่อไป การจำหน่ายหัวเชื้อให้ผู้ผลิตอัดเม็ดนี้จะมีทั้งจำหน่ายโดยตรงและผ่านคนกลาง เมื่ออัดเม็ดแล้วก็จะจำหน่ายให้กับผู้ค้าส่งรายใหญ่ หรือระดับกลางเพื่อจำหน่ายให้กับกลุ่มผู้ค้ารายย่อยไปจำหน่ายให้กับผู้เสพต่อไป แหล่งผลิตยากลุ่มแอมเฟตามีนที่สำคัญอยู่ในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทยและนอกจากจะเป็นการผลิตเพื่อขายภายในประเทศแล้ว ยังพบว่ามีการผลิตเพื่อลักลอบนำไปจำหน่ายยังต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่นอีกด้วย⁹²

อย่างไรก็ดี ในปัจจุบันนี้รูปแบบการลักลอบผลิตยามาได้พัฒนาความซับซ้อนเพื่อหลีกเลี่ยงแก่การจับกุมขึ้นมา กล่าวคือ ผู้ผลิตมักกระทำกันในลักษณะขององค์กรอาชญากรรม (Organization Crime) โดยจะแบ่งหน้าที่กันทำการกระจายไปตามท้องที่ต่าง ๆ ทั้งนี้ เพราะการผลิตยามานั้นมีหลายขั้นตอน และในระหว่างขั้นตอนการผลิตมักจะมีเสียงดังอันเนื่องมาจากการบีบเม็ดยา ตลอดจนมีกลิ่นค่อนข้างรุนแรงซึ่งเป็นที่ชวนสงสัยแก่ผู้อยู่ละแวกใกล้เคียงและง่ายแก่การสืบพบของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ฉะนั้น กลุ่มอาชญากรเหล่านี้จึงได้แยกขั้นตอนการผลิตแต่ละขั้นไปดำเนินการต่างท้องที่กันออกไป เช่น ขั้นที่หนึ่งทำในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ขั้นที่สองทำในจังหวัดขอนแก่น ขั้นที่สามทำในจังหวัดชุมพร เป็นต้น ซึ่งแต่ละท้องที่จะติดต่อสื่อสารเชื่อมโยงข่าวสารถึงกันตลอดเวลา เมื่อเจ้าหน้าที่สืบพบแหล่งผลิตของขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งก็จะปราบปรามได้เฉพาะจุดเดียวเท่านั้น ไม่สามารถปราบได้หมดทั้งขบวนการผลิต จึงเห็นว่าพฤติกรรมดังกล่าวย่อมเป็นการยากต่อการแก้ปัญหาของกลุ่มแอมเฟตามีน ยิ่งไปกว่านั้น ในขณะนี้พบว่าองค์กรอาชญากรรมเหล่านี้ได้คิดค้นรูปแบบการผลิตเพื่อหลีกเลี่ยงการปราบปรามอีกวิธีหนึ่ง คือ ทำการผลิตยามาบรรจุขนาดใหญ่อะไหล่และขับเคลื่อนที่เบาเรื่อย ๆ ตลอดเวลา ซึ่งทำให้ยากแก่การจับตามอง และยากแก่การสืบพบของเจ้าหน้าที่ ตลอดจนพฤติกรรมดังกล่าวมักไม่เป็นที่สนใจและไม่มีความ

92 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, สำนักนายกรัฐมนตรีย, "เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง แอมเฟตามีน," 2534, หน้า 12 (เอกสารโรเนียวเก็บเล่ม)

ผู้ดองสัย จึงเห็นว่า หน่วยเคลื่อนที่เร็วดังกล่าวทำห้วิธีการสืบสวนโดยทั่วไปช้าไม่ได้ผล

เพราะสืบได้ยากและทำการจับกุมได้ยาก กรณีนี้จึงต้องเน้นข่าวสารข้อมูลที่หนักแน่นและแน่นอน เป็นสำคัญ และยานพาหนะตลอดจนเครื่องมือที่สืบจับที่มีประสิทธิภาพของกรมตำรวจ จึงจะทำการปราบปรามขบวนการผลิตยาฆ่าลักษณะนี้ได้ผล

จึงเห็นว่าคนที่ผลิตยาฆ่า คือ "ฆาตกร 93" เพราะไม่ได้ฆ่าเฉพาะคน ากินอย่างเดียว ยังฆ่าคนที่ได้รับผลจากคนกินด้วย ฉะนั้น รัฐบาลควรมีมาตรการเด็ดขาดก่อน สำหรับผู้ที่ผลิต โดยต้องได้รับโทษรุนแรง แต่ปัจจุบันเมื่อถูกควบคุมตัวแล้วหากผู้ต้องหาเงินมา ประกันตัวเรื่องก็จะเงียบหายไป อีกทั้งกฎหมายในเรื่องโทษของผู้ชายและผู้เส่นั้นมีโทษสถานเบากว่าโทษจากการค้ายาเสพติดพวกเฮโรอีน ในขณะที่ผลประโยชน์จากการจำหน่ายยาฆ่าที่ ผู้ชายได้รับนั้นมากมายมหาศาล 94

3.8 หน่วยงานราชการที่มีหน้าที่งานการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติต่าง ๆ และ หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหายากลุ่มแอมเฟตามีน

การบังคับตามกฎหมาย (Enforcement) หมายถึง การควบคุมบังคับเพื่อให้ผู้ใช้ ทางหลวงปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายนั้น ๆ จะเป็น ผู้ปฏิบัติ ซึ่งในที่นี้จะขอก้าวถึงอำนาจหน้าที่และบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและได้ดำเนินงานต่อปัญหายากลุ่มแอมเฟตามีน ซึ่งสามารถสรุปได้โดยสังเขป ดังนี้

92 สมิง เก่าเจริญ, "ยาฆ่าเพชรฆาตบนท้องถนน," หมอชาวบ้าน ปีที่ 13 ฉบับที่ 148 (สิงหาคม 2534), หน้า 21.

93 เรื่องเดียวกัน, หน้า 21-23.

1. กรมตำรวจ⁹⁴ มีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไป คือ การตรวจตรา กวดขัน และจับกุม ผู้กระทำความผิดตามกฎหมาย เพื่อว่ากล่าวตักเตือนหรือสอบสวนเปรียบเทียบปรับ หรือส่งฟ้องศาล ตามแต่กรณี นอกจากนี้ ยังมีอำนาจหน้าที่ออกข้อกำหนด ประกาศ ข้อบังคับ และคำสั่งตามที่ กฎหมายได้ให้อำนาจไว้เพื่ออำนวยความสะดวกและให้ความปลอดภัยแก่ผู้สัญจร หน่วยงานของ กรมตำรวจที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจราจร อาจจำแนกตามเขตพื้นที่รับผิดชอบได้เป็น 3 หน่วย คือ

- 1.1 พื้นที่ในส่วนกลาง หรือในเขตกรุงเทพมหานคร หรือนครบาลนั้น อยู่ใน ความรับผิดชอบของตำรวจนครบาล ซึ่งมีกองบังคับการตำรวจจราจรเป็นหน่วยงานหลัก
- 1.2 พื้นที่ในส่วนภูมิภาคหรือภูธรอยู่ในความรับผิดชอบของตำรวจภูธรในพื้นที่นั้น
- 1.3 พื้นที่ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่เป็นทางหลวงอยู่ในความรับผิดชอบของ ตำรวจทางหลวง ซึ่งมีกองบังคับการตำรวจทางหลวงเป็นหน่วยงานหลัก

หน่วยงานที่กล่าวมาแล้ว มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกันเฉพาะในเขตอำนาจความ รับผิดชอบของตน ซึ่งจะรวมสถิติการเกิดอุบัติเหตุมายังกองวิจัยและวางแผน กรมตำรวจ ซึ่งเป็น หน่วยงานศูนย์กลาง

2. กรมการขนส่งทางบก⁹⁵ มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกรมการขนส่ง ทางบก ซึ่งการดำเนินการของกรมการขนส่งทางบกตามบทบาทหน้าที่มีอยู่ใน 2 กรณี คือ การดำเนินการตรวจจับ มีอำนาจตรวจจับ โดยมีเจ้าหน้าที่ตรวจการเรียกหยุด ตรวจสอบ เมื่อเชื่อ ว่ามีการกระทำความผิดเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการขนส่งทางบกเกิดขึ้น ผู้ตรวจการ มีอำนาจจับกุมผู้ฝ่าฝืนเพื่อส่งให้ตำรวจดำเนินการคดีต่อไป หรือเปรียบเทียบได้ถ้าเป็นการกระทำความผิด

⁹⁴ กิตติ เป็นสุตใจ, "อุบัติเหตุกับความมั่นคงของชาติ," รัฐสารวิรัช เล่ม 30 ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน 2531), หน้า 99-100.

⁹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 100.

ด้านการขนส่งทางบก ส่วนพนักงานตรวจสอบสภาพมีหน้าที่ตรวจตราความมั่นคงแข็งแรง ความสะอาด ความเรียบร้อย และความเหมาะสมของสภาพรถที่นำมาใช้ในการขนส่ง นอกจากนี้ นายทะเบียนยังมีอำนาจออกใบอนุญาตขับรถยนต์ และยึดใบอนุญาตสำหรับผู้ประจํารถ หรือสั่งเพิกถอนใบอนุญาตที่ย่อมทำได้ หากตรวจพบว่าการกระทำผิดเช่นกัน

3. กรมทางหลวง⁹⁶ มีอำนาจหน้าที่ในการจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายบนทางหลวง และมอบให้ตำรวจทางหลวงไปดำเนินการต่อไป ส่วนการออกกฎกระทรวง ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 295 ก็ยังมีอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกและปลอดภัยในการจราจรทางหลวงเช่นกัน

4. กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์⁹⁷ กระทรวงสาธารณสุข มีผลงานการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับยาฆ่า คือ การตรวจหาสารแอมเฟตามีนหรือยาฆ่าในปัสสาวะ โดยเฉพาะร่วมดำเนินการสุ่มตรวจในกลุ่มผู้ขับรถบรรทุกร่วมกับตำรวจทางหลวงตามด่านตรวจรถยนต์ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์มีวิธีการตรวจหายาฆ่าโดยวิธี Immuno Essay เพื่อ Screen ผู้ใช้ยาฆ่าขึ้นต้น และตรวจด้วยวิธี Gas chromatography อย่างไรก็ดี การดำเนินการเพื่อตรวจหายาฆ่าในผู้บริโภคนั้นเป็นแนวทางปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงาน และเป็นมาตรการช่วยปราบปรามการจำหน่ายยาฆ่าในผู้ขับรถบรรทุก

นอกจากนี้ หน่วยงานทางภาครัฐบาลที่ได้กล่าวถึงข้างต้นแล้วยังมีหน่วยงานจากภาคเอกชนซึ่งนับเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์อย่างยิ่งต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาฆ่าแอมเฟตามีน เพราะทรัพยากรและศักยภาพของหน่วยงานเอกชนสามารถที่จะมาช่วยเสริมประสิทธิภาพของ

⁹⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 100-101.

⁹⁷ กรมการแพทย์, กระทรวงสาธารณสุข, การป้องกันและควบคุมการใช้แอมเฟตามีนในทางที่ผิด, รายงานการประชุม วันที่ 18 ธันวาคม 2533 (เอกสารอัดสำเนา)

การดำเนินงานให้สูงขึ้น โดยในขณะนี้บริษัทผู้ค้าน้ำมันเชื้อเพลิงในประเทศไทยจำนวน 13 บริษัท ได้ให้ความร่วมมือในเรื่องนี้อย่างเต็มที่อย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งระหว่างหน่วยงานของรัฐบาลและระหว่างหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชน ทั้งนี้ ก็เพื่อแก้ไขปัญหาแอมเฟตามีนให้บรรลุผลสำเร็จตามนโยบายที่กำหนดไว้ต่อไป 98

5. สำนักงาน บ.บ.ส. ดำเนินงานดังนี้ คือ 99

5.1 การดำเนินการป้องกันและควบคุมเป็นงานหลักของสำนักงาน บ.บ.ส. อยู่แล้ว และประกอบกับเป็นนโยบายของรัฐบาลจึงได้มีการเร่งรัดให้รายงานผลการปฏิบัติงานด้านยาเสพติดของหน่วยงานระดับกองทุกกอง

5.2 เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงมหาดไทยประชุมปรึกษาหารือเพื่อกำหนดวางแผนด้านเกี่ยวกับยาเสพติดทั้งระยะสั้นและระยะยาว

5.3 ดำเนินการด้านกฎหมายโดยการปรับปรุง แก้ไข และเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ทันสมัยต่อปัญหายาเสพติด เช่น แก้ไขพระราชบัญญัติวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทให้ผู้เสพมีความผิด ผู้ครอบครองจำนวนมากมีโทษที่สูงขึ้น เป็นต้น

5.4 ดำเนินการรวบรวมผลงานทางด้านการตรวจพิสูจน์จากหน่วยงานต่าง ๆ ช่วยขอความร่วมมือในด้านการดำเนินการรวบรวมข้อมูล

5.5 นโยบายด้านการปราบปราม สำนักงาน บ.บ.ส. มีปัญหาในการปราบปราม เพราะแหล่งผลิตหายได้ยาก ผู้ผลิตเปลี่ยนสถานที่บ่อยครั้ง จึงได้พยายามเร่งรัดให้มากขึ้น

98 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.), "เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง แอมเฟตามีน," หน้า 27.

99 กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข, การป้องกันและควบคุมการใช้อมเฟตามีนในทางที่ผิด

5.6 การบำบัดรักษา พยายามให้มีระบบการบังคับรักษาผู้เสพยากลุ่มแอม-
เฟตามีน หรือผู้รักษาการตามกฎหมายมีอำนาจส่งผู้เสพยาดังกล่าวมารักษาได้

5.7 ดำเนินการวางแผน โดยการตั้งด่านตรวจร่วมกับตำรวจทางหลวงและ
กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เพื่อเป้าหมายหลัก คือ หาข้อมูลดำเนินการวางแผนแก้ปัญหาระยะ
ยาว

5.8 ดำเนินการขอความร่วมมือจากต่างประเทศสนับสนุนการดำเนินงาน
เช่น ขอความร่วมมือจากประเทศญี่ปุ่น

6. กรมแรงงาน 100 กระทรวงมหาดไทย มีการดำเนินการด้านยาฆ่ายังไม่เด่น
ชัดนัก ทั้งนี้ เพราะเป้าหมายหลักของกรมแรงงาน คือ การดูแลผู้ใช้แรงงานในฐานะลูกจ้าง
กรมแรงงาน ซึ่งมุ่งพัฒนาความรู้ด้วยการเผยแพร่ความรู้ให้ลูกจ้าง การดำเนินการจึงเป็นการ
จัดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตลูกจ้าง ให้ความรู้ด้านการป้องกันการใช้เฮโรอีน และสาร
เสพติด ส่วนวัตถุประสงค์ต่อจิตและประสาทประเภทยากลุ่มแอมเฟตามีนยังไม่ได้เผยแพร่ให้
ลูกจ้างทราบและตระหนักมากนัก ทางกรมแรงงานคาดว่าจะรวมการเผยแพร่การป้องกันการ
ใช้ยาเสพติดในทางที่ผิดให้ลูกจ้างทราบและตระหนักมากขึ้น ทางกรมแรงงานคาดว่าจะ
รวมการเผยแพร่การป้องกันการใช้ยาเสพติดในทางที่ผิดไว้ด้วยในโอกาสต่อไป

7. กรมประชาสัมพันธ์ มีการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
คือ การจัดทำข่าว บทความและบทสัมภาษณ์ เพื่อเผยแพร่ความรู้ให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบ 101

100 เรื่องเดียวกัน

101 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.), "เอกสาร
ประกอบการฝึกอบรม เรื่อง แอมเฟตามีน," หน้า 27-28.

8. กรมโรงงานอุตสาหกรรม 102 กระทรวงอุตสาหกรรม การดำเนินการด้าน ยากลุ่มแอมเฟตามีนในหน่วยงานยังไม่มีกิจกรรมในด้านนี้ ทางผู้บริหารกรมโรงงานก็สนใจ ในเรื่องการดำเนินการเพื่อป้องกันและควบคุมการเข้าใช้ดังกล่าวในกลุ่มคนงาน ในโรงงาน อุตสาหกรรมซึ่งในบทบาทของกรมโรงงานต่อไปจะได้มีการนำเรื่องคนงาน และการใช้สารเสพติดรวมทั้งยากลุ่มแอมเฟตามีนมาพิจารณาดำเนินการ เป็นกิจกรรมหนึ่งของกรมฯ และทั้งนี้ ก็จะได้มีการพิจารณาเรื่องคนงานมาศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับการทำงาน และการ ใช้สารเสพติดต่าง ๆ อีกด้วย

9. กรมศุลกากร 103 เป็นหน่วยงานที่ดำเนินการในเรื่องเกี่ยวกับยากลุ่มแอม- เพตามีน ในด้านการควบคุมและป้องกันการนำเข้าของสารเคมีที่นำมาผลิตยาดังกล่าว โดยกอง ตรวจสินค้าขาเข้า หรือกองตรวจสินค้าทางอากาศยานเป็นผู้ดำเนินการ อย่างไรก็ตาม ปัญหา อุปสรรคที่กรมศุลกากรประสบในการดำเนินงาน คือ มีเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการปราบปรามการ นำเข้าของสารเคมีจำนวนน้อย และเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการถ้าไม่มีความรู้เรื่องสารเคมีที่นำมา ผลิตยาเสพติด หรือยากลุ่มแอมเฟตามีนอย่างเพียงพอ จึงทำให้สารวัตถุอันตรายลักลอบนำเข้า โดยแฝงมาในรูปแบบต่าง ๆ ทางกรมศุลกากร จึงต้องการให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานปราบปรามการ นำสารเคมีมาผลิตยาเสพติดได้มีความรู้ที่จะดำเนินการควบคุมการนำเข้าของสารได้ถูกต้อง

10. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา 104 มีบทบาทในการดำเนินการ เกี่ยวกับยากลุ่มแอมเฟตามีน ดังนี้

- จัดประชุมเกี่ยวกับยาม้า (ยากลุ่มแอมเฟตามีน)

102 กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข, การป้องกันและควบคุมการเข้าใช้ แอมเฟตามีนในทางที่ผิด

103 เรื่องเดียวกัน

104 เรื่องเดียวกัน

- ร่วมมือกับกรมศุลกากรในการดำเนินการปราบปรามการนำสารจากต่างประเทศเข้ามาผลิตยาฆ่า โดยมีเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาประจำที่ด่านดอนเมือง เพื่อตรวจวิเคราะห์สารเคมี

- ร่วมมือกับสำนักงาน ป.ป.ส. จับกุมแหล่งผลิต จำหน่าย
- ร่วมมือกับตำรวจทางหลวงจับกุมการขายยาฆ่าตามแหล่งต่าง ๆ
- ศึกษาวิธีการเกี่ยวกับยาฆ่าด้านการซื้อขายและบริโภคตามแหล่งต่าง ๆ

เช่น บั๊มน้ำมัน ร้านอาหาร ริมสถานีจอดรถ เป็นต้น

- ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ป้องกันการดำเนินการลักลอบนอกจากนสารจากต่างประเทศแล้วยังมีการป้องกันด้านการวิเคราะห์สารผลึกกลุ่มแอมเฟตามีนในประเทศ
- การแก้ไขยาในกลุ่มแอมเฟตามีนปัจจุบันขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ร่วมมือกับสำนักงาน ป.ป.ส. ในการปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสม

11. องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ 105 มีการดำเนินงานด้านการป้องกันและการควบคุมยาในกลุ่มแอมเฟตามีนโดยการขอความร่วมมือจากสำนักงาน ป.ป.ส. ในการตรวจหาการใช้ยานพนักงานขับรถโดยสารที่ได้รับอุบัติเหตุ นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมในด้านการให้ข่าวสาร และเผยแพร่ความรู้ด้านยาเสพติดแก่พนักงานขับรถองค์การอีกด้วย

12. การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ได้มีการดำเนินการของหน่วยงานในด้านป้องกันการขับรถบรรทุกแก๊สก่ออุบัติเหตุ โดยมีการตรวจสอบรถภาพพนักงานขับรถแก๊ส

13. กรมการแพทย์ 106 ได้ดำเนินการป้องกันและควบคุมการใช้ยาในกลุ่มแอมเฟตามีนในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

105 เรื่องเดียวกัน

106 เรื่องเดียวกัน

- เผยแพร่ความรู้และป้องกันการรั่วไหลของยาสูบแอมเฟตามีนในทางที่ผิด ทางสื่อ สารมวลชนต่าง ๆ
- แดงข่าว ออกข่าว เตือนประชาชนเรื่องยาบ้า (ยาสูบแอมเฟตามีน)
- ขอความร่วมมือสถานพยาบาล ตำรวจจราจร และโรงงาน ให้ตระหนักใน เรื่องยาสูบแอมเฟตามีน ในกรณีที่มีผู้ได้รับอุบัติเหตุ
- ขอให้สื่อมวลชน หน่วยงานต่าง ๆ เผยแพร่ความรู้โดยใช้ข้อมูลที่เป็นแนว ทางเดียวกัน เช่น "ยาบ้าเป็นอันตรายต่อสังคม ผู้ขับขี่ยานยนต์โปรดหลีกเลี่ยง"
- จัดประชุมปรึกษาหารือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ จำนวน 13 หน่วยงาน อาทิเช่น กรมตำรวจ กรมการขนส่งทางบก และการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย เป็นต้น เพื่อหาแนวทางร่วมในการปฏิบัติงานป้องกัน และควบคุมการรั่วไหลของยาสูบแอมเฟตามีนในทางที่ผิด

3.9 นโยบายและแผนป้องกันอุบัติเหตุร้ายแรงแห่งชาติในเรื่องเกี่ยวกับการลดอุบัติเหตุจากผู้ขับขี่ ยานพาหนะ

ในปัจจุบันประเทศไทยอยู่ระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ดังนั้น การ ก่อสร้างทางหลวงเพื่อรองรับความเจริญเติบโตทางด้านคมนาคมขนส่งจากแหล่งอุตสาหกรรม ไปยังที่ต่าง ๆ จึงได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว อันมีผลทำให้ปริมาณการจราจรปริมาณการเดินทาง ตลอดจนจำนวนยานพาหนะใหม่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว 107 เมื่อการจราจรเป็นไปด้วยความ สะดวกและมีการนำเทคโนโลยีขั้นสูงมาใช้ จึงมักจะเป็นเหตุที่ก่อให้เกิดความรุนแรงของอุบัติเหตุ จากการจราจรเพิ่มสูงขึ้นทั้งด้านปริมาณและความรุนแรง จึงเห็นได้ว่าอุบัติเหตุจราจรที่เกิดขึ้น นั้น มีสาเหตุสำคัญมาจากการพัฒนาที่ไม่สมดุลระหว่างการลงทุน ทางด้านเทคโนโลยีในการสร้าง

107 ญาดา ประพงค์เสนา, แนวรั้นั้มอุบัติเหตุบนถนนหลวง (กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล กองวิศวกรรมจราจร, 2532), หน้า 15.

ถนนหนทาง ตลอดจนยานพาหนะซึ่งมีมากขึ้น แต่การพัฒนาทางด้านการอบรมและให้ความรู้ในเรื่องของความปลอดภัยยังมีน้อยมาก ทั้งนี้ สาเหตุข้างต้นนั้นเมื่ออยู่หลายประการด้วยกัน อาทิเช่น เกิดจากความประมาทของผู้ขับขี่ยานพาหนะ การนำยานพาหนะที่ไม่ได้มาตรฐานมาใช้ สภาพผิวถนนไม่เรียบ เป็นหลุมเป็นบ่อ เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของอุบัติเหตุ จึงได้บรรจุแผนป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535-2539 ประกอบด้วยแผนดำเนินงาน 4 แผน คือ 108

1. แผนป้องกันอุบัติเหตุจากการจราจร
2. แผนป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน
3. แผนป้องกันอุบัติเหตุในสถาน
4. แผนป้องกันอุบัติเหตุในสาธารณสถาน

ทั้งนี้ แผนการป้องกันอุบัติเหตุจากการจราจรนั้น มีวัตถุประสงค์และสาระสำคัญเพื่อลดอัตราการเกิดอุบัติเหตุจากการจราจรทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ตลอดจนลดอัตราการตายและบาดเจ็บจากอุบัติเหตุการจราจร ทั้งเพื่อลดอัตราการสูญเสียทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยมีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้ 109

108 สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, แผนการป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535-2539 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติ, หน้า 4.

109 เรื่องเดียวกัน, หน้า 4.

1. ให้ความสำคัญ ฝึกอบรม และประชาสัมพันธ์ (Education and training) แก่ประชาชนโดยทั่วไป ตลอดจนเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกของความปลอดภัย ปลูกฝังความมีระเบียบวินัยในการใช้รถใช้ถนนอย่างถูกต้องและปลอดภัย อย่างไรก็ตาม "การศึกษา" ในที่นี้หมายความเพียงแต่เป็นการศึกษาหาความรู้ เพื่อนำไปใช้เป็นประโยชน์แก่ตนเอง แก่ครอบครัวหรือแก่สังคม ซึ่งอาจเป็นหนทางหนึ่งที่กระตุ้นเตือนให้สังคมได้ตระหนักถึงภัยอันตรายที่เกิดจากอุบัติเหตุ ตลอดจนยังเป็นการจูงใจให้ผู้ขับขี่รถใช้ถนนได้เคารพในกฎจราจร อีกวิธีหนึ่งด้วย

2. พัฒนาปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจราจรให้สอดคล้องกับภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยี และสภาพปัญหาในปัจจุบัน เพื่อให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายจราจรโดยเคร่งครัด จึงกำหนดให้มีมาตรการเด็ดขาด แน่นนอนเพื่อควบคุมผู้กระทำผิดอย่างยุติธรรมโดยไม่เห็นแก่ผู้ใดและปฏิบัติให้เป็นไปโดยสม่ำเสมอ เพื่อผู้ที่กระทำผิดหรือชอบฝ่าฝืนจะได้เกิดความเข็ดหลาบ ไม่กระทำความผิดอีก ตลอดจนทำให้ผู้ที่ไม่เคยกระทำผิดไม่กล้าทำผิดเป็นต้น

3. กำหนดให้มีมาตรฐานของยานพาหนะโดยกวดขันให้รถที่วิ่งอยู่ในถนนมีความแข็งแรงได้มาตรฐาน มีสภาพเครื่องยนต์และระบบต่าง ๆ ดี มีอุปกรณ์ประจํารถและอุปกรณ์ความปลอดภัยครบถ้วน โดยยานพาหนะทุกคันจะต้องมีการตรวจสภาพทุกปี นอกจากนี้ ในด้านวิศวกรรม อาทิเช่น สัญญาณจราจร ถนน ท่าเทียบเรือ ท่าอากาศยาน โดยสิ่งเหล่านี้จะต้องดูแลและพัฒนาให้อยู่ในสภาพดี และเพียงพอแก่การขับขี่ประจําวันเสมอ

4. จัดให้มีการศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับอุบัติเหตุจากการจราจร เพื่อการวางแผนในการดำเนินงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5. จัดให้มีการวางแผนประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันเอง และระหว่างรัฐกับเอกชน รวมทั้งส่งเสริมให้ภาคเอกชนได้เข้ามามีบทบาท เพื่อร่วมรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุจากการจราจร